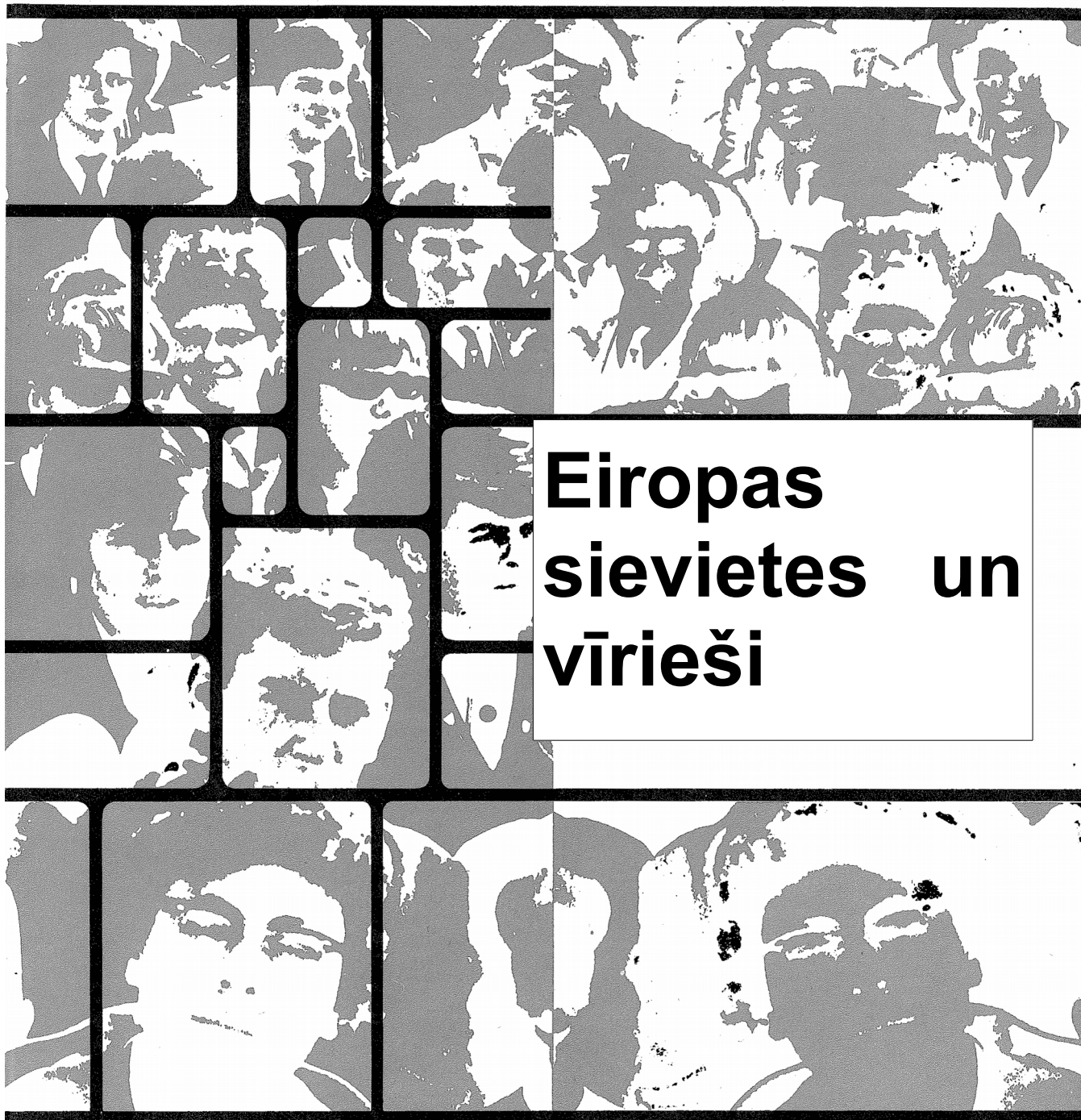

Eiropas sievietes un vīrieši

**Salīdzinošie uzdevumi
attiecībā uz dažām
sabiedrības problēmām**

**EIROPAS KOPIENU KOMISIJA
RUE DE LA LOI 200 • 1049 BRISELES**

Eiropas sievietes un vīrieši

Salīdzinoša attieksme pret dažām sabiedrības problēmām

Izsolesveida apsekojuma rezultāti un analīze
deviņās Eiropas Kopienas valstīs saistībā ar
Starptautisko sieviešu gadu

Dokumentu sagatavoja Pierre Dieumegard for [Europe-Democracy-Esperanto](#)

Šā "pagaidu" dokumenta mērķis ir dot iespēju lielākam skaitam cilvēku Eiropas Savienībā iepazīties ar Eiropas Savienības sagatavotajiem (un no viņu nodokļiem finansētajiem) dokumentiem.

Ja nav tulkojuma, iedzīvotāji tiek izslēgti no debatēm.

Šis "Eurobarometer" dokuments pastāvēja tikai angļu, [franču un vācu](#) valodā "image" tipa pdf datnē. Nosākotnējā failamēsizveidojām teksta tipa ODT failu, ko sagatavoja Libre Office programmatūra, lai veiktu mašīntulkošanu citās valodās. Rezultātā tagad ir [pieejami visās Eiropas Savienības oficiālajās valodās](#).

Vēlams, lai ES administrācijauzņemtos atbildību par svarīgu dokumentu tulkošanu. "Svarīgi dokumenti" ir ne tikai normatīvie akti, bet arī svarīga informācija, kas vajadzīga, lai kopīgi pieņemtu uz informāciju balstītus lēmumus.

Lai kopīgi apspriestu mūsu kopīgo nākotni un nodrošinātu uzticamus tulkojumus, esperanto starptautiskā valoda būtu ļoti noderīga tās vienkāršības, regularitātes un precizitātes dēļ.

Sazinieties ar mums:

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Satura rādītājs

Ievads.....	5
1. daļa. Pētījuma galvenie rezultāti.....	8
I Sieviešu statusa problēma: problēmas nozīmīgums, pārmaiņu uztvere un novērtējums;.....	9
1. Problēmas nozīmīgums.....	9
2. Pārmaiņu uztvere un novērtējums.....	12
II Sieviešu un vīriešu chances pirms dzīves.....	22
1. Vispārējais spriedums.....	22
2. Kāpēc sievietes ir mazāk iespējamās?.....	26
3. Diskriminācijas jomas.....	30
III Attiecīgie sieviešu un vīriešu centieni mazināt atšķirības sociālajās lomās.....	36
1. Ko vēlas vairākums?.....	36
2. "Feminisms"	39
3. Trīs situācijas ikdienas dzīvē.....	43
IV Sieviešu un vīriešu attiecīgā un savstarpējā attieksme pret profesionālo darbu.....	46
1. Nodarbinātība un bezdarbs.....	47
2. Apmierinātība ar savu darbu.....	50
3. Laulātā apmierinātība ar viņa veikto darbu.....	56
4. Sieviešu profesionālā darbība.....	58
V. Sociālās formas, kas tiek uzskatītas par svarīgām sieviešu stāvokļa uzlabošanai.....	68
VI Attieksme pret politiku un sociālās līdzdalības veidi.....	71
1. Politiski, kam jābūt pāri visam vīriešu biznesam?	73
2. Attiecīgās politiskās lomas.....	77
3. Uzticības pakāpe vīrietim vai sievietei kā politiskajam pārstāvim parlamentā.....	80
4. Sociālā līdzdalība.....	84
VII Apmierinātības vai neapmierinātības sajūta.....	98
1. Vispārējā apmierinātības sajūta.....	98
2. Apmierinātības sajūtu īpašie aspekti.....	103
VIII Laimes sajūta.....	108
IX Attieksme pret Eiropas Kopienas un Eiropas unifikāciju.....	112
1. Kopējaistieģus.....	112
2. Eiropas apvienošana.....	118
3. Eiropas Kopiena un sieviešu statusa maiņa.....	124
II daļa Skaidrojoša eseja par attieksmes veidošanos pret sieviešu statusu.....	129
Ievads metodikā.....	130
II Sabiedrības attieksmes pret sieviešu stāvokli tipoloģiskā analīze.....	130
III Faktoru analīze un atbilstošā kritēriju analīze.....	137

Eurobarometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

1. Par vai pret sociālajām pārmaiņām.....	140
2. Optimisms un pesimisms.....	150
Secinājumi.....	156
Piezīmes.....	157
Tehnoloģiju attīstība: tas bija rakstāmmašīnu un trafaretu laiks.....	157
Redakcionālā stila izmaiņas: Tas bija laiks, kad redaktori domāja (un parādīja savas domas).....	157
Daži grafiki, kas ļauj vizualizēt 1975. gada datus.....	158
Pārmaiņu ātrums.....	158
Pārmaiņu nozīme un nozīme.....	159
Konkrētās situācijās arī valstu viedokļi ir ļoti izklaidēti.....	160
Pielikumi.....	161
I. Apsekojumu institūtu nosaukumi un interviju datumi.....	161
II. Tehniskas piezīmes.....	161

Eiropas sievietes un vīrieši

Salīdzinoša attieksme pret dažām sabiedrības problēmām

levads

Saistībā ar Sieviešu gadu un, vēl būtiskāk, lai labāk izprastu sieviešu un vīriešu attieksmi pret konkrētām problēmām mūsu sabiedrībā, Eiropas Komisija 1975. gada janvāra mēnesī pasūtīja pētījuma paraugu deviņās Kopienas valstīs.

Šī bija pirmā reize, kad starptautiskā līmenī tika veikti šādi pētījumi par šo tematu. Astoņu specializētu institūtu izmeklētāji mutiski iztaujāja aptuveni 9500 cilvēkus (vīriešus un sievietes) vecumā no 15 gadiem, kas sadalīti valsts reprezentatīvajos paraugos, pamatojoties uz anketu, kurā bija iekļauti aptuveni 50 jautājumi, tostarp jautājumi, kas atbilst EUROBAROMETER 3¹

Respondentu skaits katrā valstī ir šāds:

	Vīrieši	Sievietes	Kopā
Beļģija/België	728	779	1507
Dānija	505	568	1073
Vācija	483	556	1039
Francija ²	563	593	1156
Apvienotā Karaliste ³	622	703	1325
Īrija	475	521	996
Itālija	526	517	1043
Luksemburga	151	160	311
Nīderlande	539	554	1093
Kopienā	4592	4951	9543

1 Eiropas Komisijas speciālais ziņojums ir sabiedriskās domas aptauja, ko reizi sešos mēnešos veic Eiropas Komisijas valstīs. Rezultāti Nr. 3 tika publicēti jūlija sākumā '75. Precīzi interviju datumi un visa cita tehniskā informācija ir sniegta šā dokumenta pielikumā, pievienojot par darbu atbildīgo iestāžu sarakstu.

2 Ņemot vērā lauku apvidu svērumu (155 gadījumi).

3 Y compris Ziemeļīrija (300 lietas).

Šī pētījuma galvenie rezultāti, kas zināmā mērā paredzēja Pasaules sieviešu gada konferencē (Meksika, 1975. gada 19. jūnijs - 2. jūlijs) pieņemtās vēlmes, tiek prezentēti pēc iespējas vienkāršākā veidā. Konferencē noslēgumā pieņemtajā Vispārējā rīcības plānā ir noteikts, ka "valsts, reģionālām un starptautiskām pētniecības darbībām, kā arī datu vākšanai un analīzei par visiem sieviešu statusa aspektiem ir piešķirta augsta prioritāte" (161. punkts); Jo īpašībā uzsvērts, ka ir lietderīgi vākt datus par "dzīves kvalitāti, piemēram, apmierinātību ar profesiju, ienākumiem, ģimenes īpatnībām un brīvā laika pavadīšanas aktivitāšu izmantošanu" (167. punkts).

Šis pētījums nav paredzēts, lai izsmeltu priekšmetu; lai gan Visums ir īpaši plašs, aptverot gandrīz 200 miljonus sieviešu un vīriešu vecumā no 15 gadiem, aptaujas tvērums apzināti aprobežojās ar dažiem tematiem, kas īpaši interesē Eiropas Komisiju un tās dienestus:

- nozīmi, kāda piešķirta sieviešu statusa problēmai, proti, sieviešu vietai sabiedrībā salīdzinājumā ar vīriešu stāvokli;
- pārmaiņu uztvere un novērtējums attiecībā uz sieviešu statusu;
- sieviešu iespēju novērtējums attiecībā pret vīriešiem;
- sieviešu un vīriešu attiecīgos centienus mazināt atšķirības starp abu dzimumu sociālajām lomām;
- sieviešu un vīriešu attiecīgo un savstarpējo attieksmi pret profesionālo darbu;
- sociālās reformas tiek uzskatītas par prioritāti, lai uzlabotu sieviešu stāvokli;
- attieksme pret politiku un sociālās līdzdalības formas;
- apmierinātības un neapmierinātības sajūtas līmenis un sastāvdaļas;
- laimes sajūta;
- attieksme pret Eiropas Kopienas un Eiropas apvienošana.

Eiropas Komisijas mērķis, publicējot šo ziņojumu, kura saturs - dati, analīze, pieņēmumi - nekādā veidā neiesaista tās atbildību, ir veicināt visplašākās debates par sieviešu vietu Eiropā un par iniciatīvām, kas būtu jāsteno visos līmeņos un visās jomās, lai vienotas Eiropas veidošana būtu arī sieviešu jautājums.

Šim ziņojumam ir divas daļas:

- šīs nodaļas pirmajā daļā, desmit nodaļās, galvenie rezultāti, kas atbilst katram tematam un līgumam, t.i., atbilstu sadalījums visai Eiropas Kopienai un katrai dalībvalstij atkarībā no dzimuma, vecuma, izglītības līmeņa utt.
- otrajā daļā ir mēģināts izskaidrot iegūtos rezultātus, veicot vēl dažas padziļinātas analīzes: tā sauktā tipoloģiskā analīze (klasteru analīze), faktoru analīze un daudzkārtējā klasifikācijas analīze ().¹

Lasītāji, kuri vēlas nekavējoties nonākt pie paskaidrojumiem un secinājumiem, var sākt lasīt ziņojumu otrajā daļā, ja vien viņi neatgriežas vēlāk pirmajā daļā.

¹ Tipoloģija tika izstrādāta starptautiskās pētniecības koordinatore Héléne RIFFAULT (Parīze) vadībā; Faktoru analīzi un MCA veica Margaret un Ronald INGLEHART (Mičiganas Universitāte). Šā ziņojuma autors Jacques-René RABIER, Eiropas Komisijas padoņnieks, vēlas sirsnīgi pateikties šiem vērtīgajiem līdzautoriem.

Eiropas Komisijas speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

1. daļa. Pētījuma galvenie rezultāti

I Sieviešu statusa problēma: problēmas nozīmīgums, pārmaiņu uztvere un novērtējums;

1. Problēmas nozīmīgums

Prejudiciāls jautājums, kas ne vienmēr tiek uzdots, atzinuma pētījumā ir par to, vai un cik lielā mērā respondenti apzinās problēmu, par kuru viņiem tiek uzdots jautājums:

"Mūsu valstī pašlaik notiek daudz diskusiju par sieviešu statusu, t. i., sieviešu vietu sabiedrībā salīdzinājumā ar vīriešiem. Vai, jūsuprāt, pašlaik mūsu sabiedrībā pastāv problēma sievietēm vai pa? (KĀRTĪBASKARTE). Cik svarīga ir šī problēma: 0 zīme, ka tā nav problēma, 10 nozīmē, ka tā ir ļoti svarīga problēma." ¹

Ja atbildes ir sagrupētas trīs kategorijās, kas attiecīgi atbilst vērtējumam no 0 līdz 2 (neliela nozīme), no 3 līdz 7 (vidēja nozīme) un no 8 līdz 10 (liela nozīme), iegūst šādu tabulu pa valstīm un Kopienai kopumā (1. tabula):

1. tabula. Sieviešu statusa problēmai piešķirtā nozīme (pa valstīm)

	Liela nozīme (no 8 līdz 10 punktiem)	Vidēji svarīgi (no 3 līdz 7 punktiem)	Mazsvarīgi (no 0 līdz 2)	Vidējais vērtējums ²
Francija	48	45	7	6,93
Itālija	45	44	11	6,72
Luksemburga	49	31	19	6,45
Īrija	42	41	17	6,11
Beļģija/Belģi	29	52	18	5,53
Vācija	23	58	19	5,13
Dānija	26	43	28	4,92
Nesadalīta Karaliste	20	51	27	4,57
Nīderlande	11	52	34	3,95
Kopienas ³	32	50	17	5,68

Pirmais novērojums izriet no šīs tabulas lasīšanas. Četrās valstīs (Francijā, Itālijā, Luksemburgā un Īrijā) visu respondentu — sieviešu un vīriešu — sieviešu statusa problēmai ir piešķirta ievērojami lielāka nozīme nekā citās valstīs. Abas galējās amata vietas ieņem Francija un Itālija (vidējais punktu skaits ir 6,93 un 6,72) un Nīderlande (vidējais punktu skaits ir 3,95). Vēl labāk: franču, itāļu, luksemburgiešu un īru ir aptuveni četras reizes vairāk nekā nīderlandiešu, kas šai problēmai piešķir lielu nozīmi (no 8 līdz 10 punktiem).

1 Tā vietā, lai uzdotu jautājumu, izmantojot vienkāršu verbālu skalu ("ļoti svarīgs", "svarīgs" utt.), kas varētu mazināt atbilžu nianšes, priekšroka tika dota skaitliskai skalai, kas ir graduēta no 0 līdz 10, kur centrālais punkts tādējādi ir 5.

2 Katram vērtējumam atbilstošo procentuālo daļu vidējais svērtais rādītājs: 10, 9, 8...0. Centrālais punkts ir vērtējums 5.

3 Vidējais svērtais iedzīvotāju skaits katrā valstī, ņemot vērā iedzīvotāju skaitu vecumā no 1 līdz 5 gadiem.

Loģiski var secināt, ka valstīs, kurās problēma tiek uzskatīta par neatrisinātu, tā tiek uzskatīta par īpaši svarīgu. Tās ir katoļu tradīciju valstis.¹

Tomēr jāatzīmē, ka, lai gan Beļģija ir valsts ar katoļu tradīcijām, tā ierindojas vairāk to valstu pusē, kurās problēma netiek uzskatīta par ļoti svarīgu, un tās stāvoklis ir tuvs Kopienas vidējam rādītājam.

Kopienas līmenī kopumā sievietes — kā varētu gaidīt — biežāk nekā vīrieši uzskata, ka sieviešu statusa problēma ir ievērojama (vidējais punktu skaits ir 6,00 un 5,41). Vecums ir svarīgs mainīgais lielums: gados jaunāki cilvēki (jaunāki par 25 gadiem) ir jutīgāki pret šo problēmu nekā vecākie, jo īpaši sieviešu vidū. Bet vissvarīgākais mainīgais lielums ir izglītības līmenis, ko šeit mēra pēc studiju ilguma, t. i., pēc vecuma, kurā respondents pabeidza studijas pilnā ātrumā.

Kā parādīts 2. tabulā, to cilvēku īpatsvars, kuri šai problēmai piešķir lielu nozīmi, ir 39 % sieviešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem, 37 % sieviešu vecumā no 25 līdz 54 gadiem un 28 gadu vecumā pēc minētā vecuma. Izglītības līmeņa ziņā (abiem dzimumiem) šis īpatsvars svārstās no 30 % zemākajā līmenī līdz 40 % augstākajā līmenī.

2. tabula. Sieviešu statusa problēmai piešķirtā nozīme atkarībā no dzimuma, dzimuma un izglītības līmeņa² (kopiena kopumā)

	Liela nozīme (no 8 līdz 10 punktiem)	Vidēji svarīgi (no 3 līdz 7 punktiem)	Mazsvarīgi (no 0 līdz 2)	Vidējais vērtējums
Kopā	32 %	50 %	17 %	5,68
Vīrieši	29	51	19	5,41
No tā: No 15 līdz 24 gadiem	30	54	15	5,69
25 līdz 54 gadi	29	52	18	5,46
55 gadi un vairāk	28	49	22	5,31
Sievietes	35	48	16	6,00
No tā: No 15 līdz 24 gadiem	39	47	14	6,30
25 līdz 54 gadi	37	47	15	6,05
55 gadi un vairāk	28	50	19	5,35
Izglītības līmenis ³				
- zems	30	49	20	5,46
vidēji	32	52	16	5,68
augsta	40	49	11	6,43

1 Kultūras ietekme uz attieksmi un uzvedību ne vienmēr nozīmē, ka indivīdu līmenī pastāv saistība starp diviem mainīgajiem lielumiem (piemēram, šeit reliģiskā piederība vai prakse un sieviešu problēmas nozīmīgums). Tomēr, lai gan šajā aptaujā diemžēl netika uzdoti jautājumi par reliģisko piederību un praksi, hipotēze ir ļoti ticama, ka katoļu reliģijai tradicionāli labvēlīga attieksme pozitīvi korelē ar izpratni par sieviešu statusa problēmu, kas Eiropā, šķiet, objektīvi intensīvāk rodas valstīs ar katoļu tradīcijām.

2 Iznemot neatbildētības (0,9 % no kopējā skaita).

3 Mēra pēc studiju beigu vecuma: e+ līdz 15 gadiem, 16 līdz 19 gadi, 20 gadi un vairāk.

Attieksmes attiecība, ko mēra pēc trim izvēlētajiem mainīgajiem lielumiem — dzimuma, vecuma un iegūtā izglītības līmeņa —, ir nedaudz atšķirīga atkarībā no valsts:

- valstīs, kurās liela daļa iedzīvotāju uzskata, ka problēma ir ļoti svarīga (Francijā, Itālijā, Īrijā, nemaz nerunājot par Luksemburgu, kur respondentu skaits ir tikai 311), sievietes proporcionāli biežāk nekā vīrieši uzskata, ka problēma ir svarīga nekā citur; Citiemvārdiem sakot, viņi labāk apzinās šo problēmu, kas viņus skar tieši;

- visās valstīs salīdzinoši mazāk sieviešu vecumā no 55 gadiem uzskata šo problēmu par ļoti svarīgu nekā citas sievietes;

- vīriešiem vienīgās valstīs, kurās vecums rada būtiskas atšķirības, ir Īrija, Dānija, Francija un Itālija;

izglītības līmenis abu dzimumu personām kopā ietekmē Itālijā, Vācijā, Beļģijā un Apvienotajā Karalistē pētīto attieksmi; Tomēr Itālijā un Beļģijā robežlīmenis ir starp zemākoun vidējo līmeni, savukārt Vācijā un Apvienotajā Karalistē tas ir starp zemāko un vidējo līmeni un augstāko līmeni. Francijā viszinošākie ir tie, kuriem ir vidējais izglītības līmenis, kas, iespējams, atbilst 25 līdz 54 gadus vecu sieviešu skaitam; Visbeidzot, Dānijā, Nīderlandē un Īrijā izglītība ir vājš faktors vai tāda vispār nav.

Visi šie dati ir uzskaitīti 3. tabulā.

3. tabula

To respondentu procentuālā daļa, kuri piešķir lielu nozīmi sieviešu dzimumam, vecumam un izglītības statusam¹ (pa valstīm)

	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
	Kopā	-25	25/54	'55+	Kopā	-25	25/54	55+	Zems	Izvirzīt ais pamat s	Augsts
Francija	43%	40%	42%	47%	52%	48%	56%	43 %"	47%	50%	45%
Italia	42	43	44	38	49	55	49	42	41	53	52
Luksemburg a ²	48	pm	pm	pm	49	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Īrija	38	30	37	44	46	44	48	43	42	41	43
Beļģija/Belgiē	26	25	26	27	31	41	33	24	24	33	32
Vācija	18	17	17	20	27	34	28	22	23	19	32
Danmark	27	33	27	23	25	32	26	19	25	24	29
Anited Karaliste	18	16	19	15	22	23	24	19	19	20	27

1 Liela nozīme = vērtējums no 8 līdz 10. Valstis ir sarindotas dilstošā secībā pēc problēmas vidējā nozīmīguma.

2 Salīdzinoši nelielā respondentu skaita dēļ paziņotie rezultātinavsniegti par Luksemburgu.

Eurobarometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

Nederland	11	6	13	9	10	12	9	11	10	10	13
Kopienas ³	29	30	29	28	35	39	37	28	30	32	40

2. Pārmaiņu uztvere un novērtējums

Pēc tam, kad sieviešu statusa problēmai piešķirtais nozīmīgums bija novērtēts, vēl bija jāskatās, vai attīstība tika uztverta un kā tā tika kvalificēta gan attiecībā uz pārmaiņu nozīmi, gan ātrumu.

"Vai vienmēr notiek lietas par sieviešu vietu sabiedrībā, ko jūs redzat sev apkārt un kas notika pirms desmit vai piecpadsmit gadiem? Un, ja jā, vai tie maināspareizajā virzienā vai nepareizajā virzienā?"

Gandrīz deviņi no desmit cilvēkiem Kopienā kopumā ir informēti par pārmaiņām (86 %, no kuriem 88 % ir vīrieši un 85 % — sievietes), un lielākā daļa respondentu uzskata, ka pārmaiņas notiek pareizajā virzienā.

Vīrieši un sievietes pauž sevi daudz vienādi, ar nelielu tendenci sievietēm vecumā no 55 gadiem uztvert pārmaiņas mazāk (vai, precīzāk, reaģēt mazāk, nekā viņi to uztver) un nelielu tendenci izglītotākiem cilvēkiem izteikties pozitīvi.

3 Vidējais svērtais, ieskaitot Luksemburgu.

4. tabula

Sieviešu statusa izmaiņu uztvere un šo izmaiņu nozīmes novērtēšana atkarībā no dzimuma, vecuma un izglītības līmeņa

(Kopiena kopā)

	Uztveriet pārmaiņas			Neuztver izmaiņas	Neatbildēts
	Kopā	Pareizā virzienā	Nepareizā virzienā		
Kopā	86%	76%	10%	8%	6%
Vīrieši	88	78	10	7	5
No tiem 15 līdz 24 gadi	86	79	7	7	7
25 līdz 54 gadi	89	81	8	7	4
55 gadi un vairāk	86	72	14	7	7
Sievietes	85	74	11	9	6
No tiem 15 līdz 24 gadi	85	78	7	10	5
25 līdz 54 gadi	88	78	10	8	4
55 gadi un vairāk	79	65	14	11	10
Izglītības līmenis					
- zems	84	72	12	9	7
vidēji	88	79	9	8	4
augsta	90	85	5	6	4

Valstu līmenī nav saistības starp nozīmi, kas piešķirta jautājumam par sieviešu statusu, un pārmaiņu uztveri. Kāredzamsiepriekš, Francijas, Itālijas, Luksemburgas un Īrijas grupā informētība par šo problēmu ir ievērojami augstāka nekā citās valstīs; Tomēr to cilvēku īpatsvars, kuri uztver pārmaiņas, ir gandrīz vienāds Dānijā (86 %) un Francijā (89 %).

Tāpat šķiet, ka spriedums par izmaiņu nozīmi nav saistīts ar problēmas nozīmīgumu: Piemēram, itāļi, īri, dāņi un vācieši saka to pašu, un astoņi no desmit domā, ka pārmaiņas notiek pareizajā virzienā.

5. tabula

Sieviešu statusa izmaiņu uztvere un šo izmaiņu nozīmes novērtēšana¹

(pēc valsts)

	Uztveriet pārmaiņas			Neuiztver izmaiņas	Neatbildēts
	Kopā	Pareizā virzienā	Nepareizā virzienā		
Italia	93 %	81 %	12 %	4 %	3 %
Īrija	91	82	9	6	3
Francija	89	75	14	6	5
Dānija	86	80	6	6	8
Apvienotā Karaliste	85	73	12	7	8
Nīderlande	82	69	13	4	14
Vācija	81	78	3	16	3
Beļģija/Belģi	79	67	12	9	12
Luksemburga	78	65	13	10	12
Kopienas ²	86	76	10	8	6

Pašu indivīdu līmenī atbilžu uz jautājumu par problēmas nozīmīgumu un atbildes uz jautājumu par pārmaiņu nozīmi krustojšanās tikai parāda, ka tie, kuriem problēma ir maza, mazāk sliecas aprakstīt pārmaiņas pozitīvi, joonebūtu varējis gaidīt.

¹ Valstis, kas sarindotasdilstošā secībā pēc to atbilžu procentuālās daļas, kurās izteikta pārmaiņu uztvere (pareizajā vai nepareizajā virzienā).

² Vidējais svērtais

6. tabula

Priekšstats par izmaiņām pareizajā virzienā saskaņā ar nozīmi, kas piešķirta sieviešu statusa problēmai
(Kopiena kopā)

	Pārmaiņas iet pareizajā virzienā	Pārmaiņas notiek nepareizā veidā
Mazsvarīgi	67 %	14 %
Vidēji svarīgi	78	9
Liela nozīme	78	9

Šīspārmaiņas, koplašiztver un pozitīvi vērtē gan vīrieši, gan sievietes, netiek uzskatītas par pārāk straujām:

Vaitas ir tas,ka lietas šajā jomā mainās pārāk ātri, nav pietiekami ātri, vai arī es to pareizi izmantoju?

Lielākā daļa respondentu visā Kopienā(43 %) uzskata, ka situācija mainās pareizi, 28 % uzskata, ka pārmaiņas nav pietiekami ātras, un 19 % uzskata, ka tās ir pietiekami ātras.

Sievietes, jo īpaši jaunieši, nedaudz biežāk nekā vīrieši uzskata, ka pārmaiņas nav pietiekami ātras: 41 % vecuma grupā no 15 līdz 24 gadiem. Vīrieši vecuma grupās salīdzinoši biežāk nekā sievietes uzskata, ka viss mainās pareizi, iespējams, paužot atturīgāku attieksmi pret pārmaiņām.

Svarīga nozīme ir arī izglītības līmenim, kas šeit aplūkots attiecībā uz abiem dzimumiem: Jo izglītotāki cilvēki ir, jo vairāk viņi uzskata, ka pārmaiņas ir pārāk lēnas.

7. tabula

Izmaiņu ātruma novērtējums attiecībā uz sieviešu statusu pēc dzimuma, dzimumauniegūtās izglītības (Kopiena kopā)

		Uztveriet pārmaiņas			
		Pārāk ātri	Nepietiekami ātri	Tieši pareizais ceļš	Neatbildēts
Kopā		19 %	28 %	43 %	10 %
Vīrieši		19	26	46	9
No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	16	30	43	11
	25 līdz 54 gadi	18	27	48	7
	55 gadi un vairāk	23	21	45	11
Sievietes		19	30	39	12
No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	13	41	38	8
	25 līdz 54 gadi	19	32	41	8
	55 gadi un vairāk	24	18	38	20
Izglītības līmenis					
	- zems	22	23	43	12
	vidēji	16	31	44	9
	augsta	16	38	40	6

Eurobarometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

Detalizētāks pētījums par vecuma ietekmi uz pārmaiņu ātrumanovērtējumu liecina, ka gan vīriešiem, gan sievietēm tieksme pēc ātrākām pārmaiņām samazinās līdz ar vecumu, bet spēcīgāk sievietēm:

8. tabula

Cenšoties ātrāk mainīt sieviešu statusu atkarībā no dzimuma undzimtes ¹

(Kopiena kopā)

	15/24 gadi	25/34 gadi	35/44 gadi	45/54 gadi	55/64 gadi	65 gadi un vairāk
Vīrieši	33 %	33 %	27 %	25 %	22 %	21 %
Sievietes	40	38	32	27	26	19
Starpība	7	5	5	2	4	2

¹ Vecuma procentuālā daļa, kas aprēķināta,ņemotvērā to personu skaitu, kuras atbildēja uz jautājumu.

Valstu līmenī novērojumi, kas izriet no rezultātiem, ir šādi:

Dānijā un Apvienotajā Karalistē, kas ir divas no valstīm, kurās sieviešu statusa problēma, kas, iespējams, lielā mērā tiek uzskatīta par atrisinātu, netiek uzskatīta par ļoti svarīgu, absolūtais vairākums respondentu (attiecīgi 57 % un 52 %) uzskata, ka situācija ir "taisnīga". Tomēr, lai gan Dānijā nav atšķirības starp vīriešu un sieviešu atbildēm, Apvienotās Karalistes vīrieši biežāk pauž "konservatīvo" viedokli, ka lietas notiek "diezgan ātri" nekā sievietes.

2. ° Vācijā, Īrijā un Francijā respondenti atbild nedaudz biežāk nekā citur, ka situācija nav pietiekami ātra (attiecīgi 37 %, 35 % un 33 %). Vācijā vairāk nekā Īrijā šo viedokli pauž sievietes, savukārt Francijā nav atšķirības starp abu dzimumu atbildēm.

3. ° Itālijā 30 % vīriešu un sieviešu piekrīt, ka lietas notiek pārāk ātri biežāk nekā citur, bet tas, protams, ir gados vecākie un mazāk izglītotie, kas, visticamāk, to teiks.

9. tabula

Izmaiņu ātruma novērtējums attiecībā uz sieviešu statusu pēc dzimuma¹

(Pēc darba samaksas)

	Sajūta, ka lietas mainās								
	Pārāk ātri			Nepietiekami ātri			Tieši pareizais ceļš		
	H+F	H	F	H+F	H	F	H+F	H	F
Italia	30 %	30 %	31 %	26 %	24 %	28 %	37 %	40 %	34 %
Īrija	16	18	15	35	32	38	42	44	40
Francija	22	18	27	33	33	32	39	43	36
Danmark	13	16	11	15	14	15	57	57	57
Apvienotā Karaliste	16	16	18	19	17	21	52	56	47
Nederland	21	22	22	16	17	14	46	47	45
Vācija	9	13	7	37	30	42	42	48	37
Beļģija/Belgiē	18	19	17	25	24	26	38	38	38
Luksemburga	26	28	25	25	20	29	34	39	30
Kopienas ²	19	19	19	28	26	30	43	46	39

Reakciju analīze pa dzimumiem un vecuma grupām liecina, ka gandrīz visās valstīs vēlme pēc ātrākām pārmaiņām ir spēcīgāka jaunu vīriešu vidū un vēl jo vairāk jaunu sieviešu vidū nekā vecāka gadagājuma cilvēku vidū; vecuma ietekme Francijā ir īpaši spēcīga.

Kategorijas, kas visbiežāk pauž šo vēlmi pēc pārmaiņām, ir šādas:

- Vācijas sievietes vecumā no 15 līdz 34 gadiem 62%

Francijas iedzīvotāji vecumā no 15 līdz 34 gadiem 49%

Īrijas sievietes vecumā no 15 līdz 34 gadiem 47%

¹ Saskaņā ar iepriekšējo jautājumu valstis ir sarindotas dilstošā secībā pēc to atbilžu procentuālās daļas, kurās izteikta pārmaiņu uztvere. Neatbildēto atbilžu procentuālā daļa šeit nav iekļauta.

² Vidējais svērtais

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

Francijas sievietes vecumā no 15 līdz 34 gadiem 45%

- beļģi (sievietes) vecumā no 15 līdz 34 gadiem 44%

Īrijas sievietes vecumā no 35 līdz 54 gadiem 42%

		15–35 gadi	35–54 gadi	55 gadi un vairāk
Vācija	Vīrieši	37 %	30 %	35 %
	Sievietes	62	43	40v
Īrija	Vīrieši	38	32	28
	Sievietes	47	42	33
Francija	Vīrieši	49	33	26
	Sievietes	45	35	11
Itālija	Vīrieši	32	23	22
	Sievietes	35	28	23
Beļģija / Beļģi	Vīrieši	32	31	24
	Sievietes	44	27	23
Luksemburga	Vīrieši	21	30	18
	Sievietes	33	39	31
Apvienotā Karaliste	Vīrieši	22	19	15
	Sievietes	34	25	11
Nīderlande	Vīrieši	26	22	12
	Sievietes	18	18	17
Dānija	Vīrieši	23	14	11
	Sievietes	24	16	9

10. tabula

Cenšoties ātrāk mainīt sieviešu statusu atkarībā no dzimuma undzimtes¹

(Par valsti)

		15–35 gadi	35–54 gadi	55 gadi un vairāk
Vācija	Vīrieši	37 %	30 %	35 %
	Sievietes	62	43	40v
Īrija	Vīrieši	38	32	28
	Sievietes	47	42	33
Francija	Vīrieši	49	33	26
	Sievietes	45	35	11
Itālija	Vīrieši	32	23	22
	Sievietes	35	28	23
Beļģija / Beļģija	Vīrieši	32	31	24
	Sievietes	44	27	23
Luksemburga	Vīrieši	21	30	18
	Sievietes	33	39	31
Apvienotā Karaliste	Vīrieši	22	19	15
	Sievietes	34	25	11
Nīderlande	Vīrieši	26	22	12
	Sievietes	18	18	17
Dānija	Vīrieši	23	14	11
	Sievietes	24	16	9

Rezumējot, atbildes uz šo pirmo jautājumu kopumu parāda, ka Eiropas Kopiena attiecībā uz šeit aplūkotajām problēmām ir sadalīta divās valstu grupās: no vienas puses, valstis ar katoļu tradīcijām, kurās puse sabiedrības sieviešu statusa problēmu uzskata par ļoti svarīgu; no otras puses, Beļģija un citas valstis, kur tā nav ļoti svarīga problēma.

Gandrīz visās valstīs, bet jo īpaši tajās, kur problēma tiek uzskatīta par ļoti svarīgu, sievietes tai piešķir lielāku nozīmi nekā vīrieši. Kopumā jaunas un vidēja vecuma sievietes ir labāk informētas nekā vecāka gadagājuma sievietes.

Norises atzinīgi vērtē septiņi vai astoņi no desmit cilvēkiem.

¹ Procenti, kas aprēķināti attiecībā pret to cilvēku skaitu, kuri atbildēja uz jautājumu. Valstis ir sarindotas dilstošā secībā pēc to atbilstošu procentuālās daļas, kurās pausti centieni panākt ātrākas pārmaiņas.

Spriedums par šīs evolūcijas ātrumu ir diskriminējošs. 4 no 10 cilvēkiem kopumā — un nedaudz vairāk vīriešu nekā sieviešu — uzskata, ka pārmaiņas attīstās pienācīgi; tā uzskata pat seši dāņi un seši briti no desmit. Vācijā un Īrijā četras no desmit sievietēm un trīs no desmit vīriešiem vēlētos, lai viss noritētu ātrāk; Francijā tas ir trīsabu dzimumu cilvēku viedoklis. Itālijā gandrīz trešdaļa iedzīvotāju uzskata, ka tas notiek pārāk ātri."

Tāpēc ir iespējams īsumā atšķirt trīs tipos de pays atkarībā no dominējošās attieksmes pret pārmaiņām:

1° Valstis, kurās izmaiņas ir pieņemtas kā normālas (Dānija, Apvienotā Karaliste, Nīderlande, Beļģija un Luksemburga).

2° Valstis, kurās tiekšanās pēc ātrākām pārmaiņām ir diezgan plaši izteikta (Vācija, Irlande, Francija).

3° Visbeidzot, valsts, kurā ir augsta pretestība pārmaiņām (Itālija).

II Sieviešu un vīriešu chances pirms dzīves

1. Vispārējais spriedums

Debašu attīstība par sieviešu un vīriešu attiecīgajām lomām un statusu mūsu sabiedrībā ir diezgan labi izpētīta. Piemēram, Amerikas Savienotajās Valstīs 1972. un 1975. gadā veiktie apsekojumi parādīja, ka sieviešu vidū pieaug neapmierinātība, kas atspoguļo viņu gaidu līmeņa paaugstināšanos, neraugoties uz progresu vai pat tā dēļ. Izmaiņas vīriešu attieksmē atbilst izmaiņām sieviešu attieksmē.

1972. gadā 32 % sieviešu Amerikas Savienotajās Valstīs uzskatīja, ka vīriešiem ir labāka dzīve nekā sievietēm, savukārt 34 % pārdarīja pretējo viedokli; 1975. gadā šis īpatsvars bija 35 % un 26 %. No vīriešu puses, lai gan 1972. gadā 26 % domāja, ka vīriešiem ir labāka dzīve nekā sievietēm, savukārt 36 % domāja citādi, 1975. gadā viedokļi arī dalījās: 30 % pret 30 %.

Šajā pētījumā tika uzdots pirmais jautājums, lai novērtētu šā vispārējā sprieduma par attiecīgi sieviešu un vīriešu dzīves izredzēm izvēli:

"Kam ir labāka dzīve: Vīrieši vai sievietes?"				
1. Sieviešu viedoklis				
	Vīrieši	Sievietes	Nav atšķirības	Atzinumu nav
1975	35 %	26 %	31 %	8 %
1972	32	34	29	5
2. Vīriešu viedoklis				
1975	30 %	30 %	31 %	9 %
1972	26	36	31	7

Avots: Gallup viedokļa indekss; Nr. 118, 1975. gada aprīlis, 18-23.

"Vai, jūsuprāt, sievietēm ir tikpat liela iespēja gūt panākumus dzīvē kā vīriešiem, bet cilvēkiem vecumā no 20 līdz 30 gadiem ir lielāka vai mazāka iespēja gūt panākumus?"

Gandrīz puse respondentu — un tikpat daudz vīriešu kā sieviešu — uzskata, ka sievietes ir tikpat iespējamās kā vīrieši (49 %). Nedaudz vairāk kā trešdaļa (36 %) uzskata, ka sievietes ir mazāk iespējamās. Viens no desmit cilvēkiem pat domā, ka sievietes ir vairāk iespējamas...

Negatīvais viedoklis ("mazāk izredžu") nedaudz dominē tikai jaunu sieviešu (15–24 gadu vecumā) vidū, kā arī starp izglītotākajiem no abiem dzimumiem.

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

Salīdzinošās atšķirības starp sievietēm un vīriešiem dzīvē atkarībā no dzimuma, dzimuma un iegūtā izglītības līmeņa

(Kopienā kopā)

Kopā		Sievietēm ir:			Neatbildēts 6 %
		tik daudz iespēju 49 %	lielākas iespējas 9 %	mazākas izredzes 36 %	
Vīrieši		49	10	36	5
	No tā: No 15 līdz 24 gadiem	46	7	41	6
	25 līdz 54 gadi	50	10	36	4
	55 gadi un vairāk	49	12	31	8
Sievietes		49	9	36	6
	No tā: No 15 līdz 24 gadiem	43	7	46	4
	25 līdz 54 gadi	49	10	37	4
	55 gadi un vairāk	51	10	28	11
Izglītības līmenis:					
	- zems	51	12	29	8
	vidēji	47	7	42	4
	augsta	44	7	47	2

Valstu līmenī nav skaidras saiknes starp uzskatu, ka problēma ir svarīga, un sajūtu, ka sievietes ir mazāk iespējamās nekā vīrieši. Ir taisnība, ka tieši Īrijā, kur sieviešu statusa problēma tiek uzskatīta par svarīgu, atbilde "mazāk iespēju" atsver atbildi "tik daudz iespēju", bet tikai sieviešu vidū. Itālijā, kur lielāka sabiedrības daļa uzskata, ka problēma ir svarīga, atbildes reakcija "cik daudz iespēju" ievērojami pārsniedz to gan sieviešu, gan vīriešu vidū. Pēdējā minētajā valstī ir arī liela daļa atbilžu — vīriešu un sieviešu —, kas dod sievietēm vairāk iespēju nekā vīriešiem: tas skaidri parāda, ka iedzīvotāji, kas ļoti labi apzinās šo problēmu un ir gatavi to risināt, saskaroties ar izmaiņām parādās, dalās attieksmē.

12. tabula

Salīdzinošais sieviešu un vīriešu skandāls, saskaroties ar dzīvi pēc dzimuma (pēc valsts) ¹

	Tik daudz iespēju			Sievietēm ir: Vairāk iespēju			Mazāk iespēju		
	H+F	H	F	H+F	H	F	H+F	H	F
Īrija	44 %	45 %	43 %	6 %	10 %	4 %	47 %	44 %	49 %
Vācija	49	52	47	6	6	5	41	38	43
Francija	55	55	54	5	5	6	36	37	35
Luksemburga	46	57	35	3	3	3	36	30	42
Apvienotā Krievija	48	47	49	8	8	8	35	36	34
Nīderlande	49	48	50	6	7	5	35	35	34
Dānija	55	56	55	3	2	3	32	31	32
Beļģija/Belģija	53	55	51	6	7	6	32	30	33
Itālija	42	41	44	23	23	23	31	32	30
Kopiena (vidējais svērtais)	49	49	49	10	10	9	35	35	36

Galā galā visbiežāk sastopamas kategorijas, kurās neapmierinātība ar to, ka sievietēm ir mazākas izredzes gūt panākumus savā dzīvē nekā vīriešiem, ir šādas:

Īrijas vīrieši un sievietes ar augstu izglītības līmeni	59 %
Īrijas sievietes, kas jaunākas par 25 gadiem	58 %
- Vācijas sievietes, kas jaunākas par 25 gadiem	56 %
Francijas pilsoņi, kas jaunāki par 25 gadiem	55 %
Francijas vīrieši un sievietes ar augstu izglītības līmeni	54 %
Īrijas sievietes vecumā no 25 līdz 54 gadiem	53 %
Īrijas sievietes, kas jaunākas par 25 gadiem	50 %

Mēs varam būt pārsteigti, ka šajā sarakstā nav redzami itāļi. Skaidrojums ir vienkāršs. Kategorijās, kurās atbilde "mazāk izredžu" nav vairākumā, acīmredzot dominē atbilžu "vairāk izredžu" un "vairāk izredžu" kopums, un ir ļoti maz atbilžu. Tomēr šīs "apmierinātās" atbildes var atbilst divām ļoti atšķirīgām attieksmēm: vai nu apmierinātība ar problēmu, kas tiek uzskatīta par atrisinātu (Dānija, Nīderlande, Apvienotā Karaliste), vai apmierinātība ar situāciju, ko nevēlas mainīt vispār vai ko nevēlas mainīt ātri (Itālija).

Citās saimniecībās negatīvā atbilde ("sievietes ir mazāk iespējamās") ir labs rādītājs neapmierinātībai ar pašreizējo sieviešu statusu, savukārt pārējās atbildes ir neskaidras.

¹ Valstis ir sarindotas dilstošā secībā pēc "mazāku izredžu" reakcijas procentuālās daļas (vīrieši un sievietes kopā).

Eurobarometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

Visi šie dati ir apkopoti šajā tabulā:

13. tabula

To respondentu procentuālā daļa, kuri uzskata, ka sievietēm ir mazākas iespējas nekā vīriešiem atkarībā no dzimuma, dzimuma un iegūtā izglītības līmeņa

(Pēc izvēles)

	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
	Kopā	-25	25/54	55+	Kopā	-25	25/54	55+	-25	25/54	55+
Īrija	44 %	50 %	43 %	42 %	49 %	58 %	53 %	35 %	44 %	46 %	59 %
Vācija	38	33	36	42	43	56	39	42	35	48	46
Francija	37	55	36	31	35	45	38	18	23	39	54
Luksemburga	30	23	28	39	41	40	47	35	35	43	30
Apvienotā Karaliste	36	38	41	28	34	43	38	22	32	40	44
Nederland	35	44	40	27	34	40	38	22	28	43	42
Danmark	31	40	34	21	32	47	34	423	25	38	49
Beļģija/Belgiē	30	35	31	25	33	41	35	26	24	34	42
Italia	32	37	33	26	30	40	28	23	26	35	44
Kopiena (vidējais svērtais)	35	41	36	31	36	46	37	28	29	42	47

2. Kāpēc sievietes ir mazāk iespējamās?

Mazākā sieviešu iespēja ir saistīta ar daudziem un dažādiem cēloņiem, piemēram, nenovēršamiem cēloņiem, kas ir daļa no "nemainīgās lietu kārtības", vai sociāli kultūrāliem cēloņiem, kas ir saistīti ar sabiedrības organizāciju. Cenšoties izskaidrot globālo attieksmju veidošanos šajā jautājumā, tika uzdots vēl viens jautājums:

Ja sievietes ir mazāk iespējamās, kāds, jūsuprāt, ir galvenais iemesls? Un otrajā vietā? ¹

Visbiežāk sniegtā atbilde, pirmkārt, ir "ģimenes pienākumi". Tad nāca: "vīriešu attieksme", "ieradumi darba dzīvē" un "ģimenēs sniegta izglītība".

Apvienojot atbildes, kas sniegtas pirmajā vai otrajā vietā, var redzēt, ka sieviešu diskriminācija drīzāk tiek attiecināta uz sociāla rakstura cēloņiem. Tādas atbildes kā "sieviešu raksturs" vai "sieviešu fiziskā konstitūcija" tiek sniegtas reti. Bet 43 % no tiem, kas pilda viedokli, ka sievietes ir mazāk iespējamās nekā vīrieši, nespēj pateikt, kāpēc viņas ir mazāk iespējamās, kas var nozīmēt, ka viņu uztverē situācija tiek uzskatīta par sava veida nāves gadījumu ar vairākiem un neatšķiramiem cēloņiem.²

Sieviešu un vīriešu atbildes kopumā ir ļoti līdzīgas. Labākajā gadījumā var atzīmēt, ka sievietes nedaudz biežāk "pievēršas vīriešu attieksmei" vai nereaģē, savukārt vīrieši nedaudz biežāk min "ieradumus darba dzīvē" un "sieviešu fizisko kosmētiku".

14. tabula

Iemesli mazākajai iespējai sievietēm pēc dzimuma

(Kopienā kopumā tikai tie, kuri uzskata, ka sievietes ir mazāk iespējamās nekā vīrieši)³

	Vīrieši un sievietes	Vīrieši	Sievietes
1. Sieviešu ģimenes pienākumi (enfants, vīrs, uzturamā māja u. c.)	43 %	42 %	44 %
2. Vīriešu attieksme	31	28	32
3. Ieradumi darba dzīvē	22	25	20
4. Izglītība ģimenēs	19	19	18
5. Tiesību akti, piemēram, par laulību	11	11	11
6. Sieviešu fiziskā konstitūcija	11	13	9
7. Sieviešu raksturs	10	11	10
8. Mācīšana skolās	7	7	7
9. Citi iemesli	3	4	3
Neatbildēts	43	40	46

1 Intervējamajai personai tika iesniegta karte ar deviņām atbildēm, no kurām izvēlēties. Protams, jautājums tika uzdots tikai tiem cilvēkiem, kuri vai nu atbildēja uz iepriekšējo jautājumu "mazāk iespējams nekā vīrieši", vai arī vispār neatbildēja.

2 Paturot prātā, ka tikai 42 % respondentu tika uzdots jautājums par sieviešu mazāko iespēju cēloņiem un 43 % nevar atbildēt, tas nozīmē, ka mazāk nekā 20 % respondentu ir informēti par sieviešu zemāku statusu un var saskatīt cēloņus.

3 42 % respondentu, tostarp 7 % respondentu, kuri neatbildēja uz iepriekšējiem jautājumiem. Procenti, kas izteikti, atbilst t otāl no atbildēm, kas sniegtas pirmajā vai otrajā reizē.

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

Kā varētu gaidīt, respondentu vecums un mazākā mērā izglītības līmenis rada zināmas atšķirības atbildēs. Lai ņemtu vērā tikai visbiežāk sniegtās atbildes, biežāk tās pauž personas, kas jaunākas par 25 gadiem, proti, vīrieši un sievietes, ir jānorāda, ka sievietes vecumā no 25 līdz 54 gadiem visbiežāk atsaucas uz "sieviešu ģimenes pienākumiem".

15. tabula

Trīs galvenie iemesli sieviešiem mazākām iespējām atkarībā no dzimuma, dzimuma un iegūtā izglītības līmeņa ²
(Kopienā kopā)

	Vīrieši			Sievietes			Izglītības līmenis		
	-25	25/54	55+	-25	25/54	55+	Zems	Izvirzītā s pamats	Augsts
1. Sieviešu ģimenes pienākumi	45 %	46 %	32 %	45 %	50 %	33 %	41 %	47 %	42 %
2. Vīriešu attieksme	34	29	24	36	35	24	28	3	35
3. Ierādumi darba dzīvē	28	28	18	22	22	15	17	25	33

¹ Šeit tika iekļautas tikai atbildes, ko sniedza vismaz 20 % datu subjektu.

² Pirmā vai otrā atbilde, ko sniedz cilvēki, kuri uzskata, ka sievietes ir mazāk iespējamās nekā vīrieši, vai kuri neatbildēja uz šo jautājumu.

Atšķirības starp valstīm ir nelielas. Sieviešu ģimenes pienākumi ir minēti pirmajā un otrajā vietā visās valstīs, izņemot Luksemburgu, kur viņas visbiežāk ir atbildīgas par ģimenes izglītību (nekavējoties seko vīriešu attieksme un mācīšana skolās).

Īrijā vīriešu attieksmi minēja 48 % respondentu, Apvienotajā Karalistē (37 %), Francijā (35 %), Luksemburgā un Itālijā (27 %) un Vācijā (26 %).¹

No visām kategorijām un valstīm Īrijas sievietes, kas jaunākas par 25 gadiem, visbiežāk nosaka kriminālatbildību par vīriešu attieksmi (60 % no attiecīgajām personām); viņiem seko tāda paša vecuma Īrijas iedzīvotāji (56 % no iesaistītajām personām).²

1 Procenti, kas aprēķināti, pamatojoties uz visiem respondentiem katrā kategorijā, ir šādi: Īrija 24 %, Apvienotā Karaliste 16 %, Francija 14 %, Luksemburga 14 %, Itālija 10 %, Vācija 12 %.

2 37 % un 31 % no kopējā respondentu skaita katrā kategorijā.

16. tabula

Galvenie sieviešu pusekspertu darba iemesli

(klasificēti pēc ranga katrā valstī atkarībā no atbilžu biežuma) ¹

Īrija (47 %)	Vācija (41 %)	Francija (36 %)
1. Ģimenes pienākumi (51 %)	1. Ģimenes pienākumi (29 %)	1. Ģimenes pienākumi (55 %)
2. Vīriešu attieksme (48%)	2. Vīriešu attieksme (26%)	2. Vīriešu attieksme (35%)
3. Izglītība (21 %)	3. Darba dzīve (21 %)	3. Darba dzīve (28 %)
4. Tiesību akti (20%)		4. Izglītība (23 %)
Luksemburga (36 %)	Apvienotā Karaliste (35 %)	Nīderlande (35 %)
1. Izglītība (29 %)	1. Ģimenes pienākumi (46 %)	1. Ģimenes pienākumi (37 %)
2. Vīriešu attieksme (27%)	2. Vīriešu attieksme (37%)	2. Darba dzīve (31 %)
3. Izglītība (25 %)		2. Vīriešu attieksme (23%)
4. Ģimenes pienākumi (20 %)		3. Izglītība (23 %)
Dānija (32 %)	Beļģija/Belgiē (32 %)	Itālija (31 %)
1. Ģimenes pienākumi (46 %)	1. Ģimenes pienākumi (41 %)	1. Ģimenes pienākumi (48 %)
2. Darba dzīve (30%)	2. Darba dzīve (28 %)	2. Vīriešu attieksme (27%)
3. Izglītība (22 %)	2. Vīriešu attieksme (22%)	3. Izglītība (24 %)
		4. Darba dzīve (22 %)

Šīs sistēmas struktūra, kurā apkopoti gan valstu reitingi saskaņā ar spriedumu par sieviešu vismazākajām iespējām, gan šīs situācijas cēloņu secība katrā valstī un Kopienā kopumā, liecina par dažām pārdomām.

Pirmkārt, šķiet, ka ģimenes pienākumi ir visur, neatkarīgi no morāles un tiesību aktu izmaiņu līmeņa, dominējošais izskaidrojums - ja ne pamatojums -, kad tiek pausts viedoklis, ka sievietes kā tādas tiek diskriminētas.

Lielākajā daļā valstu, kurās ir plaši izplatīta izpratne par sieviešu diskrimināciju, vīriešu attieksme tiek minēta pirms darba dzīves: Irlande lieta šajā ziņā šķiet tipiska.

Gluži pretēji, darba dzīve tiek minēta pirms vīriešu attieksmes valstīs, kurās diskriminācija ir mazāk jūtama, iespējams, tāpēc, ka tā lielā mērā ir novērsta (Nīderlandē, Dānijā, Beļģijā).

Fakts, ka izglītība ģimenēs un izglītība skolās Luksemburgā ieņem augstu vietu, ir īpaša iezīme, kuras attīstība būs cieši jāuzrauga.²

1 Valstis tiek klasificētas pēc tā, cik bieži uz iepriekšējo jautājumu tiek sniegta atbilde "mazāk izredzū"; šie procenti ir minēti blakus valsts nosaukumam. Ir izcelti jautājumi, kas visbiežāk minēti visā Kopienā. Procentuālās daļas, kas minētas blakus punktiem, atbilst attiecīgo personu atbilžu biežumam.

2 Luksemburgas rezultāti jāinterpretē piesardzīgi, ņemot vērā nelielo respondentu skaitu (N = 311).

3. Diskriminācijas jomas

Var spert jaunu soli kritiskas attieksmes noteikšanā, jautājot respondentiem, kurās konkrētās jomās, viņuprāt, sievietēm ir lielāka vai mazāka iespējamība:

Precīzāk, vai jūs teiktu, ka pašreizējā sieviešu situācija ap jums, salīdzinot ar vīriešiem, ir diezgan labāka, diezgan sliktāka vai ne labāka, ne sliktāka, kad runa ir par...

- A. Iespēja studēt?
- B. Arodmācības?
- C. Iespēja atrast darbu?
- D. Darba apstākļi (nogurums, kadences, grafiki utt.?)
- E. Darba drošība?
- F. Veicināšanas iespējas?
- G. Alga?

Attiecībā uz Kopienų kopumā aptuveni seši no desmit respondentiem (59 %) uzskata, ka sieviešu darba samaksas situācija ir sliktāka nekā vīriešu darba samaksas situācija; aptuveni pieci no desmit uzskata, ka sievietes tiek diskriminētas attiecībā uz paaugstināšanas amatā iespējām (52 %) un iespēju atrast darbu (46 %); četrās no desmit dalībvalstī darba drošība (43 %) un darba apstākļi (37 %) ir minēti tādā pašā veidā. No otras puses, mazāk nekā trīs no desmit respondentiem uzskata, ka pastāv diskriminācija profesionālās izglītības jomā (26 %) un viens no desmit respondentiem izglītības jomā (11 %).

Nav nekāds pārsteigums, ka vairāk nekā puse aptaujāto uzskata, ka dažās konkrētās jomās, piemēram, atalgojuma un paaugstināšanas iespēju jomā, sieviešu stāvoklis ir sliktāks nekā vīriešu stāvoklis, lai gan, kā mēs redzējām iepriekš, tikai 36 % iedzīvotāju uzskata, ka sievietēm kopumā ir mazākas izredzes gūt panākumus dzīvē nekā vīriešiem.

Ir skaidrs, ka "iespējas gūt panākumus dzīvē" ietver citas iespējas, nevis profesionālus panākumus. Tāpēc nav pārsteidzoši, ka pastāv plaša vienprātība par to, ka sievietes savā darba dzīvē cieš no nelabvēlīgiem apstākļiem vai diskriminācijas, lai gan lielākā daļa uzskata, ka, neraugoties uz to, sievietes var gūt panākumus savā dzīvē.

Pārsteidzoši, ka šie spriedumi ir kopīgi gan vīriešiem, gan sievietēm. Tikai attiecībā uz darba drošību sievietes ir daudz kritiskākas nekā vīrieši: 46 salīdzinājumā ar 39 %. Gluži pretēji, šķiet, ka vīrieši ir jutīgāki pret sieviešu diskrimināciju profesionālajā izglītībā nekā sievietes.

17. tabula

Sieviešu stāvoklis salīdzinājumā ar vīriešu stāvokli dažādās jomās¹

(Kopā no Kopienas)

Sieviešu stāvoklis salīdzinājumā ar vīriešiem ir šāds:				
	Diezgan daudz labāk	Drīzāk mazāk labi	Ne labāk, ne sliktāk	Neatbildēts
1. Atalgojums	7 %	59 %	27 %	7 %
Vīrieši	7	58	29	6
Sievietes	7	60	25	8
2. Veicināšanas iespējas	8	52	31	9
Vīrieši	8	51	33	8
Sievietes	7	53	30	10
3. Iespēja atrast darbu	13	46	35	6
Vīrieši	14	45	36	5
Sievietes	12	47	35	6
4. Darba drošība	9	43	40	8
Vīrieši	11	39	43	7
Sievietes	8	46	37	9
5. Darba apstākļi	14	37	41	8
Vīrieši	17	36	41	6
Sievietes	12	38	41	9
6. Profesionālā apmācība	10	26	57	7
Vīrieši	10	28	56	6
Sievietes	10	25	58	7
7. Iespēja studēt	12	11	72	5
Vīrieši	14	10	72	4
Sievietes	11	12	72	5

¹ Dažādās jomas ir sarindotas dilstošā secībā pēc atbildes reakcijas "drīzāk sliktāks" biežuma.

Vecums un iegūtais izglītības līmenis rada zināmas atšķirības šajos rezultātos, jo īpaši attiecībā uz darba iespējām, profesionālo apmācību un paaugstināšanas iespējām. Kā varētu gaidīt, jaunas sievietes un, vispārīgāk, sievietes darbaspējīgā vecumā ir daudz jutīgākas pret grūtībām, kas saistītas ar piekļuvi nodarbinātībai un kvalifikācijai nodarbinātības jomā; Tas pats attiecas uz tiem, kas ir vairāk izglītoti (vīrieši un sievietes), salīdzinot ar tiem, kas ir mazāk izglītoti. Veicināšanas iespējas galvenokārt tiek uzskatītas par diskriminējošām, pamatojoties uz iegūto izglītību; No otras puses, vecums rada nelielu atšķirību.

18. tabula

To respondentu procentuālā daļa, kuri uzskata, ka pašreizējā sieviešu situācija ir sliktāka nekā vīriešu situācija pēc dzimuma, dzimuma un iegūtās izglītības

(Kopiena kopā)

	Vīrieši			Sievietes			Izglītības līmenis		
	-25	25/54	55+	-25	25/54	55+	Zems	Izvirzītā s pamats	Augsts
1. Atalgojums	61 %	59 %	54 %	63 %	63 %	54 %	56 %	64 %	64 %
2. Veicināšanas iespējas	51	55	45	56	55	48	47	58	61
3. Iespēja atrast darbu	49	47	41	57	49	38	40	50	61
4. Darba drošība	38	41	37	50	49	39	39	47	48
5. Darba apstākļi	34	37	34	40	40	32	34	38	40
6. Profesionālā apmācība	33	29	23	33	26	16	21	31	37
7. Iespēja studēt	14	10	9	15	12	10	10	12	14

Ja, kā mēs tikko redzējām, atšķirības starp abiem dzimumiem ir pārsteidzoši mazas, atšķirības starp valstīm ir ievērojamas.

Francijā un Vācijā, kam seko Īrija, "mazāk labu" atbilžu vidējais īpatsvars uz septiņiem jautājumiem ir visaugstākais (attiecīgi 52, 46 un 42 %), bet Luksemburgā tas ir viszemākais (22 %).

Aplūkojot valstu reitingus trijās visbiežāk minētajās jomās visā ES, Īrija rāda ceļu divām no tām: algas un paaugstināšanas iespējas, kamēr Itālija ir priekšpēdējā vaipēdējā amatā attiecībā uztiem pašiem diviem.

Kā var izskaidrot, ka šajās divās valstīs, Īrijā un Itālijā, kur sabiedrība piešķir lielunozīmi sieviešu statusa problēmai, kas ir valstis ar noteiktām kopīgām iezīmēm (zemāka ekonomiskā attīstība, salīdzinoši zems ražošanas apjoms uz vienu iedzīvotāju, katoļu tradīcijas), attieksme pret sieviešu diskrimināciju ir tik atšķirīga? Skaidrojums var izrietēt tikai no vēsturiskās un kultūras ietekmes, ko cietusi katra no šīm divām valstīm, problēma, ko mēs atradīsim vairāk.

19. tabula

Galvenās sieviešu diskriminācijas jomas

(sarindoti pēc ranga, katrā grupā, atkarībā no atbilžu biežuma)¹

Francija (52 %) 1. Alga (77%) 2. Meklēt darbu (77%) 3. Veicināt (77%) 4. Darba apstākļi (77%) 5. Nodarbinātības drošība (77%) 6. Profesionālā apmācība (77%) 7. Pētījumi (77%)	Vācija (46 %) 1. Alga (75%) 2. Veicināt (64%) 3. Meklēt darbu (52%) 4. Nodarbinātības drošība (50%) 5. Darba apstākļi (43%) 6. Profesionālā apmācība (30%) 7. Pētījumi (12%)	Īrija (42 %) 1. Alga (78 %) 2. Veicināšana (67 %) 3. Nodarbinātības drošība (48 %) 4. Atrast darbu (45%) 5. Darba apstākļi (24 %) 6. Profesionālā izglītība (19 %) 7. Pētījumi (11 %)
Dānija (36 %) 1. Promotion (53%) 2. Alga (52%) 3. Meklēt darbu (38%) 4. Darba apstākļi (35%) 5. Nodarbinātības drošība (34%) 6. Profesionālā apmācība (23%) 7. Pētījumi (14%)	Beļģija (34 %) 1. Alga (51%) 2. Veicināt (44%) 3. Nodarbinātības drošība (40%) 4. Meklēt darbu (38%) 5. Darba apstākļi (33%) 6. Profesionālā apmācība (18%) 7. Pētījumi (12%)	Itālija (32 %) 1. Alga (41 %) 2. Nodarbinātības drošība (37 %) 3. Atrast darbu (37%) 4. Darba apstākļi (36 %) 5. Veicināšana (34 %) 6. Apmācības (25 %) 7. Pētījumi (11 %)
Nīderlande (31 %) 1. Promotion (49%) 2. Alga (45%) 3. Nodarbinātības drošība (36%) 4. Meklēt darbu (34%) 5. Darba apstākļi (27%) 6. Profesionālā apmācība (17%) 7. Pētījumi (10 %)	Apvienotā Karaliste (30 %) 1. Paaugstināšana amatā (49%) 2. Alga (48%) 3. Meklēt darbu (38%) 4. Nodarbinātības drošība (34%) 5. Profesionālā apmācība (16%) 6. Darba apstākļi (15%) 7. Pētījumi (10 %)	Luksemburga (22 %) 1. Atalgojums (40 %) 2. Nodarbinātības drošība (35 %) 3. Veicināšana (34 %) 4. Darba apstākļi (24 %) 5. Atrast darbu (24%) 6. Profesionālā izglītība (20 %) 7. Pētījumi (12 %)

¹ Valstis ir sarindotas pēc "sliktās situācijas" atbilžu vidējiem rādītājiem attiecībā uz septiņiem punktiem; šie vidējie procenti ir minēti blakus valsts nosaukumam.

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

Dzimums, vecums un iegūtais izglītības līmenis katrā valstī un visā Kopienā ir atšķirīgs: jaunas sievietes un izglītoti cilvēki biežāk pauž viedokli, ka sieviešu stāvoklis ir sliktāks nekā vīriešu stāvoklis attiecībā uz iespēju atsākt darbu, profesionālo apmācību un paaugstināšanas amatā iespējām. Studiju iespēja, šķiet, nav problēma neatkarīgi no vecuma vai izglītības līmeņa, lai gan gados jauni franču vīrieši un sievietes to biežāk kritizē nekā viņu vecākie. Diskriminācija atalgojuma jomā ir plaši jūtama visur, bet jo īpaši Beļģijas, Nīderlandes un Apvienotās Karalistes jauno sieviešu vidū.

Respondentu kategorijas, kas kopumā visvairāk pauž viedokli, ka sievietes tiek diskriminētas, ir šādas:

1. Attiecībā uz algu:

Īrijas sievietes, kas jaunākas par 25 gadiem 86%

Francijas pilsoņi, kas jaunāki par 25 gadiem 84%

2 ... Attiecībā uz paaugstināšanas amatā iespējām:

Vācussievietes, kas jaunākas par 25 gadiem 77%

Andurīns abu dzimumu ar augstu izglītības līmeni 74%

3. Attiecībā uz iespēju atrast darbu:

Francijas sievietes, kas jaunākas par 25 gadiem 78%

Francijas vīrieši un sievietes ar augstu izglītības līmeni 74%

III Attiecīgie sieviešu un vīriešu centieni mazināt atšķirības sociālajās lomās

Tāpēc vīrieši un sievietes lielā mērā (vidēji vairāk nekā trīs no desmit cilvēkiem Kopienā kopumā) apzinās, ka sievietēm ir mazākas izredzes gūt panākumus savā dzīvē nekā vīriešiem. Vīrieši un sievietes vēl lielākā mērā piekrīt (pieci līdz seši no desmit cilvēkiem), ka attieksme pret sievietēm ir mazāka nekā pret vīriešiem attiecībā uz piekļuvi darbam, paaugstināšanu amatā un, pats galvenais, atlīdzību par darbu. Kādi ir abu dzimumu centieni pārveidot sabiedrību šajā jomā? Vai vairākums vēlas, lai būtu mazāk un mazāk atšķirību? Vai sievietes, kas apgalvo, ka ir mazāk un mazāk atšķirību, ir pareizas vai nepareizas? Kādi ir attiecīgie vīriešu un sieviešu attēli dažās tipiskās ikdienas dzīves situācijās?

1. Ko vēlas vairākums?

"Vai jūs uzskatāt, ka lielākā daļa sieviešu vēlas, lai būtu arvien mazāk atšķirību starp vīriešu lomu un sieviešu lomu sabiedrībā?"

"Vai jūs uzskatāt, ka lielākā daļa vīriešu vēlas, lai būtu arvien mazāk atšķirību starp vīriešu lomu un sieviešu lomu sabiedrībā?"

Kopienā septiņi no desmit vīriešiem un septiņas sievietes uzskata, ka lielākā daļa sieviešu vēlas redzēt mazāk un mazāk atšķirību; jaunas sievietes izsakās nedaudz spēcīgāk (81 %). No otras puses, tikai trīs vīrieši un divas sievietes no desmit domā, ka lielākā daļa vīriešu vēlas vienu un to pašu, ar nelielu atšķirību atkarībā no vecuma. Citiem vārdiem sakot, nedaudz vairāk nekā divas reizes vairāk vīriešu un trīs ar pusi reizes vairāk sieviešu domā, ka sievietes, nevis vīrieši, vēlas mazināt atšķirības. Tāpēc sievietes ir skeptiskākas nekā vīrieši, bet abi dzimumi ir diezgan gaiši: situācija, kas ir labvēlīga kādai sabiedrības grupai, daudz retāks kartos, kas no tās gūst labumu, nekā tos, kas ir tās upuri.

20. tabula

Sieviešu un vīriešu vispārējie centieni mazināt dzimumu, dzimumuunizglītības atšķirības

(Kopiena kopā)

	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
	Kopā	-25	25/54	55+	Kopā	-25	25/54	55+	Zems	Izvirzīt ais pamats	Augsts
Lielākā daļa sieviešu vēlas redzēt mazāk un mazāk atšķirību											
Jā	74 %	76 %	75 %	70 %	73 %	81 %	76 %	63 %	73 %	74 %	71 %
Nē	16	16	16	14	17	12	17	19	15	17	22
Neatbildēts	11	8	9	15	10	7	7	18	12	9	7

Lielākā daļa vīriešu vēlas redzēt mazāk un mazāk atšķirību

Jā	34	38	34	32	21	26	22	17	28	28	26
Nē	52	49	53	51	61	63	62	57	54	59	62
Neatbildēts	14	13	13	17	18	11	15	26	18	13	12

Valsts līmenī atbilst m oyeenneizkriedētība ir diezgan liela attiecībā uz jautājumu par sieviešu attieksmi: Itālija, Īrija un Francija no abiem dzimumiem, visticamāk, uzskata, ka lielākā daļa sieviešu vēlas redzēt mazāk un mazāk atšķirības. Šo viedokli visbiežāk pauž franču sievietes (84 %) un jo īpaši jaunas franču sievietes (90 %).

Runājot par vīriešu attieksmi, pirmajā vietā ir abu dzimumu īru un luksemburģieši, jo īpaši īru vīrieši, kas vecāki par 25 gadiem (52 %).

Šie dati ir apkopoti nākamajā tabulā, no kuras var iegūt papildu informāciju, salīdzinot divas līdz divas atbildes uz jautājumu par attieksmi pret sievietēm un par attieksmi pret vīriešiem: Itālijā un Francijā sieviešu vidū ir vislielākā atšķirība starp viedokļiem, kas pausti par vīriešu un sieviešu attiecīgo attieksmi, t. i., sievietēm ir vismazāk ilūziju:

	itāļu	Francijas sievietes
Lielākā daļa sieviešu vēlas redzēt mazāk un mazāk atšķirību	79 %	84 %
Lielākā daļa vīriešu vēlas redzēt mazāk un mazāk atšķirību	20 %	25 %
	Starpība	59
		59

21. tabula

Sieviešu un vīriešu vispārējie centieni mazināt atšķirības

(Atbildes "par to, ka atšķirības ir mazākas un mazākas" pēc pays)

	Lielākā daļa sieviešu vēlas redzēt mazāk un mazāk atšķirību			Lielākā daļa vīriešu vēlas redzēt mazāk un mazāk atšķirību		
	H+F	H	F	H+F	H	F
Italia	80 %	32 %	79 %	24 %	28 %	20 %
Īrija	80	50	81	40	51	31
Francija	79	75	84	33	43	25
Beļģija/Belgiē	74	76	73	32	41	25
Vācija	74	76	72	25	32	19
Luksemburga	66	66	67	37	40	33
Nederland	66	67	64	27	35	20
Apvienotā Karaliste	64	64	63	26	32	21
Danmark	51	51	53	30	39	23
Kopienas ¹	73	74	73	28	34	21

1 Vidējais svērtais

2. "Feminisms"

"Kas, jūsuprāt, ir pareizi vai nepareizi sievietēm, kuras apgalvo, ka sabiedrībā pastāv arvien mazākas atšķirības starp vīriešu un sieviešu lomām?"

Gandrīz septiņi no desmit cilvēkiem visā Kopienā kopumā piekrīt to sieviešu mērķiem, kuras apgalvo, ka atšķirības ir mazākas un mazākas.¹ Vīriešu un sieviešu attieksme ir ļoti tuva. Tāpat kā lielākajā daļā iepriekšējo jautājumu sievietes irtlabāk informētas par šo problēmu nekā sievietes vecumā no 55 gadiem. Mazākāmērā nozīme ir arī izglītības līmenim.

¹ Jāatzīmē, ka ir plaši atbalstīti kustībasvispārējie mērķi mazināt vai likvidēt atšķirības starp vīriešu un sieviešu sociālajām lomām. Nav iespējams – kā jautājums nav uzdots – ekstrapolēt šo apstiprinājumu uz šādu un šādu feministu kustību konkrētām darbībām vai pat, kā redzēsim turpmāk, uz ļoti dziļām izmaiņām uzvedībā.

22. tabula

Attieksme pret "feminismu" pēc dzimuma, dzimuma un izglītības līmeņa
(Kopiena kopā)

	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
	Kopā	-25	25/54	55+	Kopā	-25	25/54	55+	Zems	Izvirzīt ais pamat s	Augsts
Sievietes, kas pieprasa, lai būtu mazāk un mazāk atšķirību:											
- ir taisnība	65 %	69 %	69 %	58 %	67 %	74 %	70 %	56 %	62 %	70 %	76 %
- ir nepareizi	23	18	22	28	20	15	20	23	23	20	17
Neatbildēts	12	13	9	14	13	11	10	21	15	10	7

Atbilžu sadalījums starp valstīm ir ļoti līdzīgs atbilžu sadalījumam uz jautājumu par centieniem mazināt dzimumu lomu atšķirības: Francija, Itālija un Īrija atkal ir valstis, kurās problēma ir vismobilizētākā, savukārt Nīderlande, Apvienotā Karaliste un Dānija ir tās trīs valstis, kurās šķiet, ka problēma nerodas vai nav jūtama tikpat akūti. Tomēr visur lielākā daļa respondentu — vīrieši un sievietes — uzskata, ka sievietēm ir tiesības pieprasīt, lai tiktu mazinātas (vai likvidētas) atšķirības starp vīriešu un sieviešu lomām.

Tas, ka persona vai grupa problēmu neizjūt subjektīvi, nenozīmē, ka tā nerodas objektīvi. Bet tas, ka tā ir agregācija, tomēr ir labs rādītājs tam, kā indivīdi un grupas uztver dzīves situācijas, tostarp sociālos diskursus, kas tos apraksta.

Nav šaubu, ka šie centieni pēc pārmaiņām laika gaitā kļūs spēcīgāki. Mums Eiropā iepriekš trūkst salīdzinājuma punktu, bet mums ir salīdzinājuma punkti Amerikas Savienotajās Valstīs, kur tāds pats jautājums tika uzdots 1971., 1972. un 1975. gadā: "Pēdējos gados ir daudz runāts par sieviešu statusa izmaiņām mūsdienu sabiedrībā. Vai kopumā jūs atbalstāt vai iebilstat pret centieniem stiprināt un mainīt sieviešu statusu sabiedrībā?"

Šeit ir atbildes:

	1971	1972	1975
	%	%	%
Atbalstīt	42	48	59
Iebilst	41	36	28
Nenoteikts	17	16	13

Tādējādi šķiet, ka lielākajā daļā Kopienas valstu "sieviešu kustībai" ir vēl lielāks Amerikas Savienoto Valstu iedzīvotāju atbalsts. Vēl viena atšķirība ir tāda, ka Amerikas Savienotajās Valstīs vīrieši vairāk atbalsta šo kustību (63 % par un 24 % pret) nekā sievietes (55 un 32 %).¹

1 Harris aptauja. 1975. gada aprīlis. Skat. pašreizējos secinājumus, III sējums, 1975. gada 7. jūlijs.

Eiropas Komisijas speciālais izdevums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

23. tabula

Attieksme pret "feminismu" atkarībā no dzimuma undzimuma

(Pēc izvēles)¹

Sievietēm, kuras pieprasa mazāk un mazāk atšķirību, ir taisnība

	Vīrieši				Sievietes			
	Kopā	-25	25/54	55+	Kopā	-25	25/54	55+
Francija	77 %	75%	80%	74 %	75 %	81 %	80%	59%
Itālija	65	75	69	52	73	79	74	64
Īrija	65	59	67	64	72	77	75	62
Beļģija/Belgiē	69	78	72	55	66	80	68	55
Vācija	63	71	66	56	69	73	72	63
Luksemburga	60	65	62	52	62	84	64	48
Nederland	65	69	68	57	56	67	56	52
Apvienotā Karaliste	59	53	63	53	56	67	60	43
Danmark	49	54	54	41	48	56	52	37
Kopienas ²	65	69	69	58	67	74	70	56

1 Valstis ir sarindotas dilstošā secībā pēc trāpījumu procentuālās daļas katrā valstī (vīrieši un sievietes).

2 Vidējais svērtais.

3. Trīs situations ikdienas dzīvē

"Tagad ir vairākas situācijas, ar kurām var saskarties ikdienas dzīvē. Vai jūs personīgi uzskatītu, ka tas ir normāli vai nav normāli:

A. Kā sieviete vakarā iziet bez vīra uztikšanos?

B. Vai sieviete mudina vīru mainīt darbu, jo viņai tiek piedāvāta labāka situācija citā reģionā, nevis tajā, kur viņa dzīvo?

C. Vai vecāki, kuri var maksāt par izglītību tikai vienam no saviem bērniem, izlemj par labu meitenei, ja viņa skolā darlabāk nekā zēns? »

Kopienā kopumā septiņi no desmit cilvēkiem (vīrieši vai sievietes, bez būtiskām atšķirībām) uzskata, ka ir normāli, ka sieviete vakarā iziet bez vīra, un seši no desmit vecākiem nolemj, ka meitene turpina izglītību, ja viņai izdodas labāk nekā zēnam. No otras puses, tikai trīs no desmit cilvēkiem parasti uzskata, ka sievietes profesionālā karjera ir svarīgāka par vīra profesionālo karjeru. Attiecībā uz dzīvesvietas izvēli pastāv sub-jacente, i. e. mēs no attiecīgajām lomām, kas nozīmē, ka precētas sievietes profesija tiek uzskatīta par sekundāru māsaimniecībā (pat ja "papildu" alga nav nenozīmīga). Šis magsir kopīgs abiem dzimumiem, bet tas atšķiras atkarībā no valsts, vecuma un izglītības līmeņa.

Astoņi vai deviņpadsmit cilvēkiem Īrijā (94 %), Apvienotajā Karalistē (85%), Dānijā (82 %), Francijā un Nīderlandē (76%) par normālu pieņem veidu, kā sieviete var iziet naktī bez vīra; ievērojami atpaliek tikai Itālijā (58 %) un Luksemburgā (57 %). Vecums un mazākā mērā iegūtais izglītības līmenis ir visizplatītākais Itālijā, Beļģijā un Vācijā. Seši vai septiņi no desmit cilvēkiem Vācijā (68 %), Francijā (67%), Itālijā un Dānijā (63%) par normālu uzskata to, ka vecāki izlemj par labu meitenei, nevis zēnam; bet tikai četri no desmit cilvēkiem Luksemburgā (38 %). Beļģijā un Nīderlandē pastāv dažas atšķirības atkarībā no sieviešu vecuma un atkarībā no izglītības līmeņa Beļģijā un Apvienotajā Karalistē.

Visbeidzot, to, ka sieviete mudina vīru mainīt darbu, par normālu uzskata tikai divi līdz trīs no desmit cilvēkiem, izņemot Franciju (35 %) un Itāliju (48 %).

Šo atbilžu nozīmi var apšaubīt katrā valstī. Īrija ir pirmajā vietā, bet Itālija — otrajā vietā attiecībā uz punktu "iziet vakarā bez vīra"; Itālija ierindojas pirmajā vietā, savukārt Īrija ierindojas pēdējā vietā pozīcijā "Mainīt darbu, ja sievietes atrod labāku stāvokli".

Nevar atsaukties uz to, ka itāļi, iespējams, ir līdzjutīgāki pret migrācijas problēmām, jo arī Īru pieredze ir šāda.

Vai mums vajadzētu aizdomāties par dažu atbilžu patiesumu? Visā šajā izmeklēšanā nav nekā, kas pamatotu šo lietu. Un, lai gan dažās valstīs (Dānijā, Luksemburgā) gandrīz 30 % respondentu neatbild uz jautājumu, itāļi un Īrija neatbild ar nepacietību, bet dažādos veidos.¹

Šajā analīzes posmā mēs norādīsim, ka kopumā Īrijas iedzīvotāji, šķiet, ir atvērtāki sociālām pārmaiņām, kuru svarīgs aspekts ir sieviešu statusa attīstība, nekā varētu gaidīt.

1 Bieži vien ir grūti interpretēt atbildes, kas attiecas uz attieksmi, saskaroties ar hipotētisku situāciju. Daži var reaģēt, patiešām iztēlojoties situāciju, bet citi var dot sev labu sirdsapziņu un izskatīties labi, paužot normatīvu atbildi, bez sajūtas.

24. tabula

Vīrieši un sievietes saskaras ar trim ikdienas dzīves situācijām atkarībā no dzimuma
(Kopiena kopā)

	Uzskatāms par:		neatbildēts
	normāla	nav normāls	
... ka sieviete vakarā iziet bez vīra, lai apmeklētu sanāksmi	71%	24%	5,00 %
Vīrieši	70	25	5
Sievietes	72	23	5
... ka vecāki, kas var maksāt par izglītību tikai vienam no saviem bērniem, izlemj par labu meitenei, ja viņa skolā ir labāka nekā zēns	61	29	10
Vīrieši	61	29	10
Sievietes	61	28	11
... ka sieviete mudina vīru mainīt darbu, jo viņai tiek piedāvāta labāka situācija citā reģionā, nevis tajā, kurā viņi dzīvo	31	55	14
Vīrieši	32	55	13
Sievietes	30	55	15

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

25. tabula

Vīrieši un sievietes saskaras ar trim ikdienas dzīves aspektiem, kas tiek uzskatīti par normāliem atkarībā no dzimuma, dzimuma un iegūtā izglītības līmeņa.¹

(Pēc izvēles)

	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
	Kopā	-25	25/54	55+	Kopā	-25	25/54	55+	Zems	Izvirzītā s pamats	Augsts
"ka sieviete vakarā iziet bez vīra"											
Īrija	93%	93%	94 %"	94%	96%	98%	95%	93%	92%	96%	96%
Ited Karaliste	85	84	89	78	84	81	89	79	90	90	81
Danmark	80	87	82	72	85	94	89	73	78	87	90
Francija	76	83	78	69	76	70	83	59	67	77	88
Nederland	75	75	80	66	76	88	81	62	69	84	86
Vācija	59	62	64	51	65	75	73	46	57	66	77
Beļģija/Belgiē	64	78	69	49	59	83	63	40	47	67	86
Italia	57	79	60	38	60	77	63	37	49	66	81
Luksemburga	60	73	62	50	53	72	51	48	53	69	47
Kopienas ²	70	79	73	59	72	78	77	57	64	76	84
ka vecāki nolemj par labu meitenei											
Vācija	67%	81 %	68%	63%	68%	69 %	74%	58%	65%.	69%	77 %
Francija	67	67	65	71	66	60	68	68	63	68	71
Italia	64	63	68	58	65	72	63	61	62	68	69
Danmark	59	55	62	57	67	62	73	58	60	66	68
Īrija	56	47	57	60	54	55	55	51	54	54	59
Ited Karaliste	50	56	49	49	53	48	66	44	49	53	66
Nederland	50	46	52	48	48	59	49	39	46	52	55
Beļģija/Belgiē	51	54	53	44	46	57	47	36	39	51	62
Luksemburga	36	54	32	34	40	40	44	33	43	44	26
Kopienas	61	64	62	59	61	62	65	54	58	63	70
	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
	Kopā	-25	25/54	55+	Kopā	-25	25/54	55+	Zems	Izvirzītā s pamats	Augsts
"ka sieviete mudina vīru mainīt darbu"											
Italia	48%	56%	51%.	40%	50%	57%	51%	38%	47%	53%.	53%,
Vācija	32	44	33	26	38	45	42	27	33	34	-48
Francija	35	42	35	29	31	29	34	23	30	33	38
Beļģija/Belgiē	27	40	24	22	21	30	23	13	20	23	36
Danmark	24	36	25	16	21	35	23	12	19	26	35
Nederland	15	29	21	19	14	20	14	12	15	19	29
Luksemburga	21	15	17	25	14	.	16	19	18	14	16
Ited Karaliste	19	24	17	20	13	24	13	7	14	19	24
Īrija	17	16	14	16	10	14	10	6	10	14	15
Kopienas	32	41	32	28	30	38	33	21	29	30	41

1 Valstis attiecībā uz katru pozīciju ir sarindotas dilstošā secībā pēc "parasto" atbilžu procentuālās daļas.

2 Vidējais svērtais

IV Sieviešu un vīriešu attiecīgā un savstarpējā attieksme pret profesionālo darbu

Kā minēts iepriekš, viens no galvenajiem iemesliem, kas saistīts ar to, ka sievietēm ir mazākas izredzes gūt panākumus savā dzīvē nekā vīriešiem, tūlīt pēc ģimenes pienākumiem un vīriešu attieksmes ir paradumi darba dzīvē. No otras puses, ir konstatēts, ka sieviešu diskrimināciju plaši izjūt gan vīrieši, gan sievietes jomās, kas saistītas ar darba dzīvi: alga, paaugstināšana amatā, piekļuve nodarbinātībai, darba drošība u. c.

Šajā aptaujā tika uzdoti vairāki jautājumi, lai vienlaikus padziļinātu sieviešu un vīriešu attieksmi pret profesionālo darbu, kā arī attieksmi, ko vīrieši šajā sakarā attiecina uz sievietēm, un otrādi.

Jautājumu secība bija šāda:

VISIEM

Vai strādājat pilnu darba laiku (vismaz 30 stundas nedēļā) vai nepilnu darba laiku (8–29 stundas nedēļā)?
Jā, vai esat bezdarbnieks vai pensionārs?

Ja JĀ: "Kopumā — vai esat apmierināts(-a) vai neesat apmierināts(-a) ar savu darbu? Vai jūs varat manšajā skalā pateikt, cik daudz jūs esat viņastisfais(e) vai ne viņastisfais(e)?"

- "Vai jūs laulātais strādā algotu pilna laika darbu (...)"

- ja JĀ: Vai, jūsprāt, jūs laulātais ir apmierināts vai nav apmierināts ar savu darbu ...? ¹

¹ Jautājumi, kas uzdoti attiecīgi vīriešiem un sievietēm, ir stingri simetriski, izņemot to, ka aptaujas gadījumā, kurā galvenā uzmanība tika pievērsta sieviešu statusam, netika uzskatīts par nepieciešamu izpētīt vīriešu izvēli attiecībā uz savu darbu vai sieviešu izvēli attiecībā uz sava laulātā darbu.

MEN

"Ja jums būtu izvēle, ko jūs vēlētos: neatkarīgi no tā, vai jūsu sieva veic vai neveic profesionālu darbību?"

"Un jūsu sieva, ko viņa, jūsuprāt, vēlētos, ja viņai būtu izvēle: veic profesionālu darbību vai neveic profesionālu darbību?"

Sievietēm

Jajums būtu izvēle, ko jūs vēlētos: veic vai neveic profesionālo darbību?"

"Jūsuprāt, kam jūsu vīrs dotu priekšroku: neatkarīgi no tā, vai veic profesionālu darbību vai ne?"

1. Nodarbinātība un bezdarbs

Pirms sīki izpētīt attieksmi pret darbu, ir interesanti 1975. gada maijā sniegt informāciju par vīriešu un sieviešu nodarbinātību visā Kopienā.¹

Kopienā kopumā septiņi no desmit vīriešiem (70 %) un četras no desmit sievietēm (38 %) strādā algotudarbā: in-time (66 un 26 %) vai nepilna laika (4 un 12 %). Citiem vārdiem sakot, no 100 cilvēkiem, kas "strādā" vārda veselā nozīmē, 63 ir vīrieši un 37 sievietes.

¹ Šī informācija, ņemot vērā katrā valstī apsekoto darbinieku skaitu, ir indikatīva; tie nekādā veidā nevar aizstāt Eiropas Komisijas publicēto statistiku, jo īpaši tās dokumentu "Exposure on the evolution of the social situation in the Community in 1974". Briselē - Luksemburgā, 1975. gada marts.

26. tabula

Nodarbinātība un bezdarbs sabiedrībā kopumā pēc dzimuma, dzimuma un iegūtās izglītības
(Kopiena kopā)

	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
	Kopā	-25	25/54	55+	Kopā	-25	25/54	55+	Zems	Izvirzīta is pamats	Augsts
Pilna laika darbība	66	54	90	33	26	38	31	9	42	54	44
Nepilna darba laika darbs	4	2	4	4	12	9	15	8	9	7	8
Bezdarbnieks	3	7	2	2	5	8	5	1	3	5	3
Pensionējies(- usies)	18	-	1	55	15		2	51	22	11	7
Nav algota darba	8	35	2	5	40	43	45	30	23	22	37
Neatbildēts	1	2	1	1	2	2	2	1	1	1	1
Kopā	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Vēl interesantāki ir dati par darbaspēka struktūru, tostarp bezdarbniekiem:

1° Sieviešu darbaspēks (ieskaitot bezdarbniekus) veido aptuveni 39 % no kopējā darbaspēka.

Tā kā kopējā izlasē ir 48 % vīriešu un 52 % sieviešu, vīriešu nodarbinātība ir 73 % vīriešu un sieviešu nodarbinātība ir 43 % sieviešu, sieviešu nodarbinātības līmenis ir šāds:

$$\frac{\frac{52 \times 43}{100}}{\frac{52 \times 43}{100} + \frac{48 \times 73}{100}}$$

Šis rezultāts ir nedaudz augstāks par to, ko 1973. gada pavasarī Kopienas Statistikas birojs ieguva attiecībā uz iedzīvotājiem vecumā no 14 gadiem (34 %). Sk. "Darbaspēka izlases veida apsekojums", Eurostat 1/1975, 654. lpp.

2° Bezdarba līmenis ir augstāks "aktīvo" sieviešu vidū (11 %) nekā strādājošo vīriešu vidū (4 %) un augstāks jaunu sieviešu vidū (15 %) nekā jaunu vīriešu vidū (11 %). Tādējādi no simts jauniešiem (15–25 gadi), kuri nav "bez algota darba", 13 ir bezdarbnieki, tostarp 8 sievietes un 5 vīrieši.

3° Nepilna darba laika darbs galvenokārt ir sieviešu darbs (trīs no četrām sievietēm strādā nepilnu darba laiku), un to biežāk veic sievietes augstākā vecuma grupā.

27. tabula

Aktivitāte un bezdarbs darba tirgū¹ pēc dzimuma, dzimuma un iegūtās izglītības

(Kopienā kopā)

	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
	Kopā	-25	25/54	55+	Kopā	-25	25/54	55+	Zems	Izvirzīt ais pamat s	Augsts
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Pilna laika darbība	91	85	94	84	61	69	61	50	78	82	81
Nepilna darba laika darbs	5	4	4	11	28	16	29	44	16	10	14
Bezdarbnieks	4	11	2	5	11	15	10	6	6	8	5
Kopā	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
% no kopējā iedzīvotāju skaita	73 %	63 %	96 %	39 %	43 %	55 %	51 %	18 %	54 %	66 %	55 %

1 Darbaspēks ietver personas, kas veic algotu darbu vai ir bezdarbnieki.

2. Apmierinātība ar savu darbu

Visā Kopienā nedaudz vairāk nekā puse aptaujāto ir ļoti apmierināti ar savu darbu, 46 % ir ļoti apmierināti ar savu darbu, 6 % ir ļoti apmierināti un 47 % ir mēreni apmierināti.¹ Sievietes ar savu darbu ir nedaudz mazāk apmierinātas nekā vīrieši (vidējais vērtējums 6,75 salīdzinājumā ar 7,03).

Vecums rada nelielas atšķirības starp vīriešiem, bet vecāka gadagājuma sievietes (15-24 gadi) savā darbā ietekmē nedaudz mazāk nekā vecākas sievietes.

Abu dzimumu cilvēki ar vidēju vai augstu izglītības līmeni ir nedaudz biežāk nekā cilvēki ar zemāku izglītības līmeni;

Dzīvesvietas aglomerācijas lielums, šķiet, būtiski neietekmē apmierinātību ar darbu; tomēr ir vērojama neliela tendence pāriet lielāku apmierinātību ar darbu pilsētās.

Analīze pa sociāli profesionālajām kategorijām liecina, ka kopumā augstākā līmeņa vadītāji un brīvo profesiju pārstāvji ir daudz apmierinātāki nekā citas dzīvotāju kategorijas un ka lauksaimnieki ir vēl mazāk apmierināti nekā darba ņēmēji.

No otras puses, uzņēmuma, kurā tiek veikts viens darbs, lielumam ir maza saistība ar apmierinātību, izņemot mazos uzņēmumus (mazāk nekā 50 darbinieku), proti, lauksaimniecības, tirdzniecības un amatniecības uzņēmumu masā apmierinātība ir mazāka nekā vidēja lieluma uzņēmumos un pat lielos uzņēmumos.

¹ Respondentiem bija jāziņo par savu apmierinātības līmeni skalā no 0 līdz 10. Rezultātu izklāstam atbildes tika sagrupētas trīs kategorijās: Augsta apmierinātība ar vērtējumu no 10 līdz 8, vidējā apmierinātība no 7 līdz 3, zema apmierinātība no 2 līdz 0.

28. tabula

Apmierinātība ar savu darbu pēc dzimuma, dzimuma, izglītības līmeņa un dzīvotnes veida
(Kopiena kopumā: personas, kas veic¹algotu darbu)

		Spēcīgs (no 8 līdz 10 punktiem)	Vidējais rādītājs (no 3 līdz 7)	Zems (no 0 līdz 2)	Vidējais vērtējums ²
Kopā		46%	47 %	6 %	6,93
Vīrieši		49	45	5	7,03
No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	46	44	8	6,6
	25 līdz 54 gadi	50	44	4	7,11
	55 gadi un vairāk	46	47	7	6,97
Sievietes		42	50	7	6,75
No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	39	53	8	6,48
	25 līdz 54 gadi	43	49	7	6,77
	55 gadi un vairāk	45	48	5	7,16
Izglītības līmenis:					
	- zems	43	51	5	6,83
	vidēji	50	42	6	7,08
	augsta	50	43	7	6,95
Mājoklis:					
	ciems	48	46	5	7,08
	Mazpilsēta	47	45	7	6,86
	Lielpilsēta	43	50	6	6,82

1 Neatbildēto personu īpatsvars (0,6 % visām attiecīgajām personām, t. i., algotā darbā) nav iekļauts.

2 Katram vērtējumam atbilstošo procentuālo daļu vidējais svērtais rādītājs: 10. 9, 8....0. Centrālais punkts ir vērtējums 5.

29. tabula

Apmierinātība ar savu darbu atbilstoši intervējamā profesijai

(Kopienā; personas, kas veic algotu darbu)

	Spēcīgs (no 8 līdz 10 punktiem)	Vidējais rādītājs (no 3 līdz 7)	Zems (no 0 līdz 2)	Vidējais vērtējums
Kopā	46%	47%	6%	6,93
Augstākā līmeņa vadītāji	65	32	2	7,86
Brīvās profesijas	67	27	4	7,55
Darbinieki, vidējā līmeņa vadītāji, ierēdņi	49	44	6	7,06
Tirgotāji, amatnieki (patroni)	45	49	6	6,94
Darba ņēmēji	42	50	7	6,66
Lauksaimnieki, zvejas vadītāji	42	52	4	5,66

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

Apmierinātība ar savu darbu atbilstoši tās iestādes lielumam, kurā atbildētājsstrādā
(Kopienā; personas, kas veic algotu darbu)

	Spēcīgs (no 8 līdz 10 punktiem)	Vidējais rādītājs (no 3 līdz 7)	Zems (no 0 līdz 2)	Vidējais vērtējums
Kopā	46%	47%	6%	6,93
Mazāk nekā 5 darbinieki	43	49	7	5,14
5 līdz 50 darbinieki	46	48	5	7,01
51 līdz 500 darbinieku	51	44	4	7,11
Vairāk nekā 500 darbinieku	52	41	7	6,98

Kā redzējām, paša darba apmierinātību vāji ietekmē mainīgie lielumi, kas atbilst respondenta personiskajai situācijai (dzimums, vecums, izglītības līmenis, mājoklis), izņemot profesionālo darbību. Atšķirība starp augstākā līmeņa vadītāju un lauksaimnieku vidējiem apmierinātības rādītājiem Kopienā kopumā ir 2,20.

Gluži pretēji, valsts dalība ievieš daudz variāciju. Tas ir tā, it kā apmierinātības sajūta, tostarp paša darba apmierinātība, lielā mērā ir atkarīga no sociāli kulturālā klimata, kurā cilvēks dzīvo.

Aplūkojot rezultātus pa valstīm, mēs redzam, ka starp dāņu un itāļu vidējo apmierinātības līmeni ir gandrīz tikpat liela atšķirība kāstarp augstākā līmeņa vadītājuun lauksaimnieku apmierinātības līmeni. Telpa, kas ir pieredzēta valsts līmenī, kā arī, kā tas jau ir parādīts citos darbos, reģionālā līmenī, spēcīgi nosaka veidu, kādā tiek uztvertas objektīvas situācijas.¹

Darba vājināšanās vidējais rādītājs

(pēc valsts; cilvēki, kas strādāalgotu darbu)

1. Danmark	8,34
2. Īrija	8,16
3. Beļģija/Belgiē	7,94
4. Luksemburga	7,82
5. Nederland	7,62
6. Apvienotā Karaliste	7,18
7. Vācija	6,93
Kopienas vidējais rādītājs	6,93
8. Francija	6,62
9. Italia	6,34

Kā redzams, visas Kopienas "mazās" valstis ir pirmajā vietā, tām seko Apvienotā Karaliste un Vācija, savukārt Francija un Itālija ir pirmajā vietā.

1 Sk. "Apmierinātība un neapmierinātība ar dzīves apstākļiem Eiropas Kopienas dalībvalstīs". Eiropas Kopienas Komisija, 1974. gada jūnijs, 65-66.

Dzimums, tāpat kā tēls, nav būtisks mainīgais lielums; izņemot Vāciju, kur sievietes ir ievērojami mazāk apmierinātas ar savu darbu nekā vīrieši.

No otras puses, tā diskriminācija salīdzinoši maz, un atšķirību interpretācija ir sarežģīta. Attiecībā uz vīriešiem var redzēt, ka Dānijā un Apvienotajā Karalistē vecāka gadagājuma cilvēki ir ievērojami mazāk apmierināti ar savu darbu, savukārt Francijā apmierinātība ar vecumu palielinās. Attiecībā uz sievietēm vecums nepārprotami ir Īrijā un Apvienotajā Karalistē; Vecāka gadagājuma sievietes ir visvairāk apmierinātas ar savu darbu.

Izglītības līmenisiski nav ievērojami augstāks Apvienotajā Karalistē un Beļģijā: jo augstāks līmenis, jo lielāka apmierinātība ar darbu.

31. tabula

To algotā darbā iesaistīto personu procentuālā daļa, kuras izsaka augstu darba vājināšanās pakāpi atkarībā no dzimuma, dzimuma un iegūtās izglītības

(Pēc darba samaksas)¹

	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
	Kopā	-25	25/54	55+	Kopā	-25	25/54	55+	Zems	Izvirzīt ais pamats	Augsts
Danmark	71%	79 %	73%	61%	69%	61%	72%	53%	65%	77%	73
Īrija	69	60	73	68	69	70	61	88	66	72	75
Beļģija/Belgiē	68	69	66	74	69	60	73	67	64	57	79
Luksemburga	57	pm	pm	pm	62	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Nederland	58	56	58	61	60	59	61	57	55	61	64
Apvienotā Karaliste	54	55	58	41	50	42	52	57	49	58	66
Vācija	52	45	52	54	36	32	37	38	41	48	49
Francija	43	36	43	50	39	32	41	37	41	40	46
Itālija	36	31	39	28	32	36	30	37	33	40	36
Kopienas ²	49	46	50	46	42	39	43	45	43	50	50

1 Valstis ir sarindotas dilstošā secībā pēc to vidējā apmierinātības vērtējuma.

2 Vidējais svērtais.

3. Laulātā apmierinātība ar viņa veikto darbu

Personas, uz kurām attiecas šis jautājums, galvenokārt ir vīrieši. Tas attiecas uz personām, kurām ir laulātais, kas veic profesionālu darbību, un iepriekš ir redzams, ka tikai četrām no desmit sievietēm ir šāda nodarbošanās, salīdzinot ar septiņiem no desmit vīriešiem.

Visā Kopienā šajā iedzīvotāju grupā ir 68 % sieviešu un 32 % vīriešu.

Pirmais secinājums, salīdzinot apmierinātību ar savu darbu un apmierinātību, ko attiecībā uz savu sievici uzskata par laulātā darbu, ir tāds, ka abi izteiksmi ir ļoti tuvi viens otram.

Šim nolūkam var sniegt divus skaidrojumus, no kuriem viens pastiprina otru. Pirmais ir tas, ka laulātie pieņem apmierinātības sajūtu, ko izsaka viens no viņiem, vai projicē savu sajūtu uz otru. Otrais ir tas, ka, kā mēs esam ierosinājuši, apmierinātības sajūtu vismaz tikpat lielā mērā nosaka tās vides psihosociālās īpašības, kurā cilvēks dzīvo, kā veiktā darba objektīvie apstākļi.

Tomēr nebūtu prātīgi šiem rezultātiem piešķirt pārāk lielu nozīmi. Tie ir katras kategorijas vidējie rādītāji, kas sniedz mums vispārīgu informāciju par vīriešu un sieviešu attieksmi, bet neļauj mums katru pāru līmenī salīdzināt attiecīgo un savstarpējo attieksmi.¹

¹ Paraugu ņemšanas metode, ko izmanto izlases veida apsekojumos, aizliedz intervēt vienas ģimenes locekļus. Protams, tehniski būtu iespējams intervēt vīriešus un sievietes, bet tad apsekojumam būtu vajadzīgs daudz lielāks paraugs katrā valstī, lai neobjektīvu kopējos rezultātus, vienlaikus ļaujot veikt salīdzinājumus katra pāra līmenī.

32. tabula

Laulātā apmierinātība ar viņa veikto darbu salīdzinājumā ar laulātā izteikto apmierinātību

(Vidējais punktu skaits. Kopiena kopumā: personas, kas veic algotu darbu)

		Atgādinājums: atbildes no viena vecuma sievietēm	Ziņojums	
Apmierinātība, ko vīrieši piešķir sievietēm		6,87	6,75	1,02
No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	6,88	6,48	1,06
	25 līdz 54 gadi	6,89	6,77	1,02
	55 gadi un vairāk	6,71	7,16	0,94
		Atgādinājums: atbildes no tā paša vecuma vīriešiem		
Apmierinātība, ko vīrieši piešķir sievietēm		6,98	7,03	0,99
No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	6,82	6,6	1,03
	25 līdz 54 gadi	6,98	7,11	0,98
	55 gadi un vairāk	7,27	6,97	1,04
Kopā		6,95	6,93	1

4. Sieviešu profesionālā darbība

Vai sievietes ir jānodarbina? Tas ir viens no jautājumiem, par kuru notiek sadursme starp "feministiem" un "antifeministiem". Dažas sievietes var iegūt neatkarību, tikai veicot profesionālu darbību; Citiem tradicionālā sievietes vieta ir mājās. Atbildes uz šajā aptaujā uzdotajiem jautājumiem ļauj mums apkopotun salīdzināt svarīgu informāciju par to, ko vīrieši domā par sieviešu profesionālo darbu, ko sievietes domā par sieviešu profesionālo darbu, ko vīrieši domā, ka viņu sievas dod priekšroku unkosievietes domā, ka viņu vīri dod priekšroku. Citiem vārdiem sakot, mēs esam centušies vienlaikus atvieglot attiecības starp paštēlu un citu tēlu attiecībā uz sieviešu darbu.

Sāksim šo paralēlo spoguļa spēli, salīdzinot to, ko vīrieši un sievietes domā par sieviešu darbu;

Kopumā 60 % aptaujāto sieviešu dotu priekšroku profesionālai darbībai, ja viņām būtu izvēle, savukārt tikai 35 % vīriešu dotu priekšroku sievai, lai veiktu šādu darbību. Tāpēc sievietes augstvērtē sieviešu profesionālodarbu, bet vīrieši — devalvē.

Atšķirība starp abu dzimumu vēlmēm spēcīgi ietekmēvecums un, mazākā mērā, izglītības līmenis. Starp jaunām sievietēm un pat sievietēmvecumā no 25 līdz 55 gadiem septiņas no desmit izvēlas profesionālo darbu; Jaunu vīriešu (15–24 gadu vecumā) vidū lielākā daļa no tiem, kas atbalsta sieviešu profesionālo darbu, to dara.

33. tabula

Vīriešu un sieviešu izvēles attiecībā uz sieviešu darbu

(Kopiena kopā)

	Vīriešu Preferences			Sieviešu preferences		
	Par to, ka viņu sieva veic profesionālu darbību	Par to, ka viņu sieva neveic profesionālu darbību	Nav atbildes	Profesionāla darbība	Profesionālās darbības neveikšana	Nav atbildes
Kopā	35%	46%	19%	60%	27%	13%
Vecums						
15–24 gadi	44	26	30	73	14	13
25–54 gadi	38	46	16	67	26	7
55+	24	59	17	41	36	23
Izglītības līmenis						
- zems	32	51	17	57	29	14
vidēji	34	49	17	62	27	11
augsta	43	32	25	73	15	12
Mājsaimniecības vadītāja profesija						
neatkarīga	36	48	16	63	27	10
darbinieks	38	45	17	67	24	9
- neaktīvs	27	50	23	45	33	22
Iedzīvotājs:						
ciems	35	47	18	59	26	15
Mazpilsēta	35	48	17	63	26	11
Lielpilsēta	34	45	21	61	28	11

Visās valstīs sievietes biežāk nekā vīrieši atbalsta sieviešu profesionālo darbu, bet atšķirība starp abu dzimumu atbildēm ir lielākoties Vācijā.

Vecuma ietekme gandrīz visur, izņemot Dāniju, ir vienāda, un sievietēm tā ir izteiktāka nekā vīriešiem. Salīdzinot abu dzimumu attieksmi pa vecuma grupām katrā valstī, redzams, ka atšķirības starp vīriešiem un sievietēm ir vislielākās Īrijas iedzīvotājiem vecumā no 15 līdz 24 gadiem, itāļiem vecumā no 15 līdz 24 gadiem un vāciešiem vecumā no 25 līdz 54 gadiem.

34. tabula

Vīriešu un sieviešu izvēles attiecībā uz sieviešu darbu

(Pēc darba samaksas)¹

		Vīrieši, kuri vēlētos, lai viņu sievas strādātu	Sievietes, kuras labprātāk vēlētos strādāt	Atšķirība starp sieviešu un vīriešu atbildes
Itālija		42 %	76 %	34 %
	15-24 gadi	46	84	38
	25-54 gadi	48	81	33
	55 gadi un vairāk	32	57	25
Vācija		26	56	30
	15-24 gadi	42	56	30
	25-54 gadi	27	65	38
	55 gadi un vairāk	18	35	17
Īrija		36	63	27
	15-24 gadi	38	80	42
	25-54 gadi	42	63	21
	55 gadi un vairāk	26	48	22
Francija		43	66	23
	15-24 gadi	55	72	17
	25-54 gadi	45	67	22
	55 gadi un vairāk	32	58	26
Apvienotā Karaliste		32	54	22
	15-24 gadi	35	69	34
	25-54 gadi	40	62	22
	55 gadi un vairāk	17	34	17
Beļģija/Belģi		34	52	18
	15-24 gadi	52	75	23
	25-54 gadi	34	54	20
	55 gadi un vairāk	20	37	17
Nīderlande		25	41	24
	15-24 gadi	35	63	28
	25-54 gadi	31	46	15
	55 gadi un vairāk	14	22	8
Dānija		28	40	12
	15-24 gadi	19	50	11
	25-54 gadi	37	57	20
	55 gadi un vairāk	20	17	-3
Luksemburga		28	32	4
	15-24 gadi	35	40	5
	25-54 gadi	31	36	5
	55 gadi un vairāk	18	22	4

1 Valstis ir sarindotas dilstošā secībā pēc abu dzimumu atbilžu procentuālās daļas.

Tagad pievēršsimies preferencēm, ko vīrieši piešķir savām sievām un sievietēm saviem vīriem attiecībā uz sieviešu darbu apmaksātā profesijā.

Šī analīze ir lietderīga tikai tad, ja tiek ņemta vērā intervētā vīrieša vai sievietes profesionālā situācija –vai viņš ir "aktīvs"? Vai viņa ir "aktīva"? un laulātā dzīvesbiedra¹ dzīvesbiedra dzīvesbiedrs.

Tādējādi var izšķirt divpadsmit populācijas segmentus:

1. Aktīvi vīrieši ar aktīvām sievām	1030
2. Aktīvi vīrieši ar neaktīvām sievām	1440
3. Aktīvi vīrieši bez sievām	690
4. Neaktīvi vīrieši ar aktīvām sievām	80
5. Neaktīvi vīrieši ar neaktīvām sievām	740
6. Neaktīvi vīrieši bez sievām	490
7. Aktīva sieviete ar aktīvu laulāto	1000
8. Aktīva sieviete ar neaktīviem laulātajiem	100
9. Strādājošas sievietes bez laulātajiem	750
10. Neaktīvas sievietes ar aktīviem laulātajiem	1420
11. Neaktīvas sievietes ar neaktīviem laulātajiem	480
12. Neaktīvas sievietes bez laulātajiem	1070

Pirmais secinājums ir tāds, ka lielākā daļa sieviešu — precējušās vai neprecējušās — vēlas strādāt:

80 % sieviešu mājsaimniecībā, kurā strādā abi laulātie;

75 % strādājošo sieviešu dzīvo vienas;

- 56 % sieviešu, kuru laulātais ir aktīvs, bet kuras pašas nestrādā;

50 % sieviešu dzīvo vienas un nestrādā. ²

No otras puses, sievietes vienmēr ir vairāk gatavas strādāt, nekā vīrieši iedomājas.

mājsaimniecībās, kurās strādā abi laulātie, 80 % sieviešu dod priekšroku darbam, tikai 63 % vīriešu uzskata, ka viņu sieva faktiski dod priekšroku darbam;

- mājsaimniecībās, kurās strādā tikai vīrieši, 56 % sieviešu dotu priekšroku darbam, un tikai 45 % vīriešu šo izvēli attiecina uz viņām.

Treškārt, vīrieši jebkurā gadījumā biežāk domā, ka sievietes dod priekšroku (vai dotu priekšroku) darbam, nekā paši vēlas, bet viņi par zemu novērtē šasamazinājuma nozīmi:

1 Termins "aktīvs" vai "aktīva" būtu jāsaprot kā tāds, kas veic algotu darbu (izņemot bezdarbniekus). "Darbs" šeit nozīmē to pašu, ko "aktīvs" vai "aktīva".

2 To neaktīvo sieviešu kategorijā, kuru vīrs ir neaktīvs, proporcija samazinās līdz 37 %: Lielākā daļa no tām ir mājas, kas sastāv no vecāka gadagājuma cilvēkiem.

Eiropas Komisijas speciālais pētījums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

- mājāsaimniecībās, kurās strādā abi laulātie, 63 % vīriešu uzskata, ka viņu sieva dod priekšroku darbam, bet tikai 51 % patiešām dod priekšroku darbam; viņi par zemu novērtē neatbilstību, jo 80 % sieviešu vēlas strādāt un 62 % domā, ka viņu laulātais vēlas strādāt viņu labā.

- mājāsaimniecībās, kurās strādā tikai vīrieši, 45 % vīriešu domā, ka viņu sieva vēlētos strādāt, 27 % vēlētos, lai viņa strādātu, bet 56 % sieviešu vēlētos strādāt, un tikai 28 % uzskata, ka viņu vīri tam piekrīt.

Visbeidzot, gadījumos, kad tiek nodarbināti gan vīrieši, gan sievietes, sievietes nepietiekami novērtē vīriešu vēlmī palikt mājās:

27 % sieviešu uzskata, ka viņu vīri vēlētos, lai viņu sievas nestrādātu, bet patiesībā 40 % vīru vēlētos, lai viņu sievas paliktu mājās.

Šī garā analīze ir apkopota nākamajā tabulā. Var secināt, ka feministu kustību nostājas un pieņēmumi šajā jautājumā ir apstiprināti: lielākā daļa strādājošo sieviešu vēlas strādāt unpat nedaudz vairāk nekā puse sieviešu, kuru laulātie strādā un kuras pašas nestrādā; vīrieši nenovērtē šo sieviešu vēlmī, atspoguļojot tradicionālo mājāsaimnieces tēlu, kas tajās ir vairāk internalizēts, nekā sievietes pašas iedomājas.

35. tabula

Sieviešu un vīriešu attiecīgās un abpusējās vēlmes attiecībā uz sieviešuprofesionālo darbu

(Kopiena kopā)¹

		Sieviete dod priekšroku		Cilvēks dod priekšroku	
		strādājam	nestrādāt	ka sieviete strādā	ka sieviete nestradā
Mājsaimniecības, kurās strādā vīrieši un sievietes:					
	Sievietes (1000)	80%	15%	62%	27%
	Vīrieši (1030)	63	27	51	40
Mājsaimniecības, kurās vīrietis strādā, bet sieviete nestradā:					
	Sievietes (1420)	56%	38%	28%	61%
	Vīrieši (1440)	45	44	27	64
Mājokļi, kuros nestradā ne vīrieši, ne sievietes:					
	Sievietes (480)	37%	AT %	17%	63%
	Vīrieši (740)	30	51	22	62
Personas, kas dzīvo vienas:					
	Aktīvās sievietes (750)	75%	11%		
	Neaktīvas sievietes (1070)	50	26		
	Aktīvi vīrieši (690)			36%	23%
	Neaktīvi vīrieši (490)			38	23

1 Vienkāršošanas labad šajā tabulā netika izlaists neviens atzinums.

Kā varētu gaidīt, šo attiecīgo un abpusējo attieksmi pret sieviešu profesionālo darbu spēcīgi ietekmē vecums. Lai ilustrētu šo konstatējumu, es minēšu tikai divus piemērus:

- mājsaimniecībās, kurās strādā vīrieši un sievietes, sieviešu pozitīvā attieksme pret sieviešu darbu svārstās no 87 % sievietēm vecumā no 15 līdz 24 gadiem līdz 70 % sievietēm vecumā virs 55 gadiem; šajās mājsaimniecībās 76 % vīriešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem uzskata, ka viņu sievas vēlas strādāt, salīdzinot ar 58 % vīriešu vecumā virs 55 gadiem; Turklāt 58 % vīriešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem vēlētos, lai viņu sievas strādātu, salīdzinot ar 40 % vīriešu vecumā no 55 gadiem.

- mājsaimniecībās, kurās strādā tikai vīrieši, 59 % sieviešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem un 50 % sieviešu vecumā no 55 gadiem vēlētos strādāt; šajās mājsaimniecībās 55 % vīriešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem un 33 % vīriešu vecumā no 55 gadiem domā, ka viņu sieva vēlētos strādāt; 33 % vīriešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem un 22 % vīriešu vecumā no 55 gadiem vēlētos, lai viņa strādātu pati.

Nākamajā tabulā par katru vecuma grupu ir apkopota plaissastarp to, ko patiesībā domā sievietes un vīrieši, un plaissastarp to, ko katrā domā otra.

mājsaimniecībās, kurās abi laulātie strādā lēni, atšķirība starp to, ko sievietes un vīrieši faktiski domā par sieviešu darbu (A un D sleja), ir aptuveni nemainīga neatkarīgi no vecuma grupas: 29., 26. un 30. grozījums; citos veidos vīriešu relatīvais naidīgums pret sieviešu darbu, šķiet, ir dziļi iesakņojusies kultūras parādība. Šajās mājsaimniecībās atšķirība starp to, ko vīrietis uzskata par savu sievu, un to, ko sieviete uzskata par savu laulāto (B un C sleja), ir nedaudz lielāka vecāka gadagājuma cilvēku vidū: 5., 3. un 12. punktā; izņemot pēdējo, starp laulātajiem pastāv relatīva attēlu harmonija, ja ne dziļa attieksme.

- Mājsaimniecībās, kurās vīrieši strādā vieni paši, atšķirīgā attieksme pret sieviešu darbu (A un D sleja) dažādās vecuma grupās ir aptuveni nemainīga: 26., 29. un 28. grozījums; Tas apstiprina iepriekšējo konstatējumu, ka attieksme ir labi iesakņojusies neatkarīgi no vecuma, neatkarīgi no tā, vai sieviete strādā vaine. Vienās mājsaimniecībās atšķirība starp attēliem (B un C sleja) ir izteiktāka nekā mājsaimniecībās, kurās strādā abi laulātie, izņemot gados vecākus cilvēkus: 23., 21. un 8. grozījums; citiem vārdiem sakot, gados vecākiem cilvēkiem ir harmoniski attēli (kas nav labvēlīgi sieviešu darbam), savukārt jaunākajās mājsaimniecībās sievietes (no kurām lielākā daļa vēlētos strādāt) iedomājas, ka vīrieši ir lielā mērā nelabvēlīgi sieviešu darbam, tāpēc viņiem ir taisnība.

36. tabula

Attiecīgās un abpusējās sieviešu un vīriešu vēlmēs attiecībā uz sieviešu profesionālo darbu atbilstoši intervējamās personas darbam

(Kopiena kopā)

	Sieviete dod priekšroku darbam (A)	Vīrietis domā, ka sieviete dod priekšroku darbam (B)	Sieviete domā, ka vīrietis dod viņai priekšroku strādāt (C)	Vīrietis dod priekšroku sievietei strādāt (D)
Mājas, kurās strādā vīrieši un sievietes	80 %	63 %	62 %	51 %
15–24 gadi	87	76	71	58
25–54 gadi	79	64	61	53
55 gadi un vairāk	70	58	46	40
Mājsaimniecības, kurās vīrietis strādā, bet sieviete nestrādā:	56 %	45 %	28 %	27 %
15–24 gadi	59	55	32	33
25–54 gadi	58	49	28	29
55 gadi un vairāk	50	33	25	22

Atkarībā no intervējamās personas profesijas tika veikta papildu analīze mājsaimniecībās, kurās abi laulātie veic profesionālo darbību.

Šī analīze vispirms liecina, ka visās profesijās lielākā daļa strādājošo sieviešu faktiski dod priekšroku darbam (A sleja). No otras puses, starp vīriešiem pastāvēja ievērojamas atšķirības: Katrs otrais darba ņēmējs un lielākā daļa lauksaimnieku vēlētos, lai viņu sievas nestrādātu (D sleja).

Visās kategorijās, izņemot brīvās profesijas, vīrieši par zemu novērtē to, ka sievietes dod priekšroku profesionālajam darbam (B un A sleja).

Visās kategorijās, izņemot lauksaimniekus, vīrieši biežāk nekā sievietes strādā (B un C sleja).

Šie rezultāti skaidri parāda dažādu kultūras veidu ietekmi uz vīriešu un sieviešu vērtību sistēmām; divām vidēm ir ļoti atšķirīga attieksme un attieksme starp vīriešiem un sievietēm: brīvās profesijas un lauksaimnieki

Attālākajās sociālajās un kultūras aprindās plaša starp abu dzimumu attieksmi pret sieviešu darbu (A un D sleja) ir minimāla; Brīvajās profesijās būs pat neliels vairāk vīriešu, kuri vēlas, lai viņu sievietes strādātu manā labā, nekā sieviešu, kuras faktiski vēlas strādāt. Gluži pretēji, gandrīz visas lauksaimniecības vēlas strādāt, bet tikai viens no četriem lauksaimniekiem vēlas, lai viņa sieva strādātu.

Attiecībā uz attēliem (B un C sleja) ir proporcionāli neliels vairāk vīriešu brīvajās profesijās nekā citās profesijās, izņemot lauksaimniekus, kuri domā, ka viņu sievas dod priekšroku darbam, jār tikai iztēles radītas sievietes. Gluži pretēji, lauksaimnieku vidū ir ievērojama un pretēja atšķirība starp to vīriešu procentuālo daļu, kuri domā, ka viņu sieva vēlas strādāt, un to sieviešu procentuālo daļu, kuras šo domu attiecina uz savu māti. Pēdējā minētā anomālija, iespējams, norāda uz atšķirībām vērtību sistēmās attiecībā uz sieviešu darbu laukos un, iespējams, arī uz to, kā tiek uzdots jautājums: sieviete lauksaimniece (95 %) dod priekšroku darbam, bet vai tas tiešām ir lauksaimniecībā? un uzskata, ka viņas vīrs dod priekšroku darbam (76 %); attiecībā uz lauksaimnieku [...] viņa vērtību sistēma ļoti bieži liek viņam dot

priekšroku tam, ka viņa sieva nestrādā (trīs no četriem gadījumiem, tostarp atbilstu nesniegšana[.]), un domāt, ka viņa dotu priekšroku nestrādāt [..], nezinot, vai viņš apzināti vai neapzināti atsaukas uz darbu saimniecībā vai uz darbu ārpus tās.

37. tabula

Sieviešu un vīriešu attiecīgā un savstarpējā attieksme pret sieviešu profesionālo darbu intervējamās personas profesijā

(Kopienakopumā: mājas, kurās strādā abi laulātie)

	Sieviete dod priekšroku darbam (A)	Vīrietis domā, ka sieviete dod priekšroku darbam (B)	Sieviete domā, ka vīrietis dod viņai priekšroku strādāt (C)	Vīrietis dod priekšroku sievietei strādāt (D)
Kopā	80 %	63 %	62 %	51 %
Intervējamā profesija (vīrietis vai sieviete)				
Lauksaimnieks	95	40	76	24
Brīvās profesijas	89	95	79	100
Tirgotājs, amatnieks	80	62	59	57
Strādnieks	79	60	59	45
Darbinieks	81	58	64	58
Augstākā vadība	91	85	77	63

Jāturpina pētījumi par lauksaimniecības aprindu attieksmi pret sieviešu darbu un vispārīgāk — pret pārmaiņām sabiedrībā.

Visbeidzot, mājsaimniecībās, kurās strādā tikai vīrieši, var redzēt, ka gandrīz visās profesijās vīrieši ir ievērojami labvēlīgāki sieviešu darbam, ja viņu sievas strādā, nekā tad, ja viņas nestrādā: var runāt par izvēli, tā ir mājsaimniecības izvēle. Vienīgais izņēmums ir lauksaimnieku gadījumā neatkarīgi no tā, vai viņu sieva strādā vai ne, tikai ceturtdaļa lauksaimnieku atbalsta viņas darbu.

38. tabula

Vīriešu attieksme pret sieviešu profesionālo darbu atbilstoši aptaujātā vīrieša profesijai
(Kopiena kopā)

	Mājas, kurās strādā vīrieši un sievietes		Mājas, kurās strādā tikai cilvēks	
	vārdā –	Pret	vārdā –	Pret
Kopā	51 %	40 %	27 %	64 %
Lauksaimnieks	24	65	27	61
Brīvās profesijas	100	.	26	70
Tirgotājs, amatnieks	57	34	24	69
Strādnieks	45	46	26	65
Darbinieks	58	34	35	58
Augstākā vadība	63	21	23	63

V. Sociālās formas, kas tiek uzskatītas par svarīgām sieviešu stāvokļa uzlabošanai

Sabiedrības debates par sieviešu statusu ir pastiprinājušās visās valstīs, kurās tā izstrādā reformas un reformu projektus, no kuriem daži pēc būtības ir leģislatīvi, savukārt citi ir tiešāk saistīti ar attieksmi un uzvedību, morāli.

Lai pārbaudītu vairākas no šīm reformām, visiem respondentiem tika uzdots jautājums:

Kuri no turpmāk minētajiem pasākumiem, jūsuprāt, ir vissvarīgākie?

- A. Atvieglot un padarīt lētāku piekļuvi silītēm, dienas aprūpes centriem un dienas aprūpes centriem, lai to varētu darīt mātes, kuras vēlas strādāt.
- B. Padarīt darba laiku elastīgākumātēm, kuras vēlas strādāt.
- C. Atvieglot piekļuvi darbam mātēm, kuras pārtraukušas strādāt, kad viņām bija mazi bērni.
- D. Piešķirt sievietēm, kuras vēlas palikt mājās, fiksētu atalgojumu, kas atbilst viņu mājāsaimniecības pienākumiem, lai viņas būtu mazāk atkarīgas no saviem vīriem.
- E. Viegla piekļuve darbam šķirtām vai šķirtām sievietēm.
- F. Centieties nodrošināt, ka mājāsaimniecības darbi tiek labāk sadalīti starp vīriešiem un sievietēm. »

Visbiežākā atbilde, ko sniedz gan sievietes, gan vīrieši, ir bērnu aprūpes centru un bērnu aprūpes centru pieejamība (26 %); Tam seko nedēļas darba laika organizēšana (23 %) un mājāsaimniecības darbiem atbilstošas atbildības piešķiršana (18 %).

Apkopojot pirmās vai otrās atbildes, redzams, ka nedēļas darba laika organizēšana un bērnu aprūpes centru pieejamība ir gandrīz vienlīdzīgā secībā, proti, 42 % un 40 %; attiecībā uz darba laika organizēšanu vīrieši runā nedaudz biežāk nekā sievietes. Nākamais nāk, un bez būtiskām atšķirībām starp vīriešu un sieviešu atbildes: atalgojums par ģimenes pienākumiem (33 %), piekļuve darbam mātēm, kurām bija jāpārtrauc darbs (26 %), mājāsaimniecības pienākumu dalīšana (22 %) un piekļuve darbam šķirtām vai šķirtām sievietēm (19%).

Tas, ka nav atšķirību starp vīriešu un sieviešu atbildēm, liecina, ka attieksme ir plaši izplatīta visā sabiedrībā, iespējams, tāpēc, ka tā atspoguļo vispārējo plašsaziņas līdzekļu sniegtos informatīvos vēstījumus: prese, radio un televīzija.

Šo plašo vienprātību apstiprina atbilžu izskatīšana atbilstoši vecumam vai izglītības līmenim. Labākajā gadījumā var atzīmēt, ka jaunas sievietes, kuras acīmredzot ir īpaši nobažījušās, kā vienu vai otru no savām prasībām izvirza piekļuvi silītēm, dienas aprūpes centriem un bērnu aprūpes centriem un ka izglītotākie cilvēki nedaudz retāk atbalsta ideju maksāt par mātes mājas darbiem. No otras puses, vēlme pēc labākas piekļuves silītēm, dienas aprūpes centriem un bērnu aprūpes centriem pilsētās, kā varētu gaidīt, ir nedaudz spēcīgāka nekā ciematos.

38. tabula

Svarīgākās sociālāsformassieviešu stāvokļa uzlabošanai

(Visu Kopienas respondentu atbildes pirmajā vai otrajā vietā)

	Vīrieši un sievietes	Vīrieši	Sievietes
1. Darba laika organizēšana	42 %	45 %	40 %
2. Viegla un lēta piekļuve siltām, dienas aprūpes centriem u. c.	40	40	40
3. Maksājums par mājāsaimniecības darbiem	33	32	33
4. Atvieglot piekļuvi darbam mājās, kuras ir pārtraukušas strādāt	26	27	26
5. Centieni padarīt mājāsaimniecības darbus dalītākus	22	20	23
6. Šķirtām vai šķirtām sievietēm atvieglot piekļuvi darbam	19	19	20
Neatbildēti	18	17	18

Atšķirības starp valstīm ir nelielas. Gandrīz visur vēlamo reformu sarakstā pirmajā vai otrajā vietā ir nedēļas darba laika organizēšana mājās, kuras vēlas strādāt; vienīgais izņēmums ir Itālija, kur šis pasākums ierindojas trešajā vietā. Piekļuves trūkums mazbērnu novietnēm, bērnudārziem un bērnudārziem ir uzsvērts visur, izņemot Īrlande, bet jo īpaši Itālijā (57 % respondentu un pat 66 % lielajās pilsētās). To sieviešu īpatsvars, kuras vēlas palikt mājās, ir pirmais vai otrais Beļģijā (47 %), Francijā (42 %), Īrijā (37 %) un Itālijā (50 %), t. i., galvenokārt valstīs, kurās vispārējā attieksme pret sieviešu statusu joprojām ir diezgan tradicionāla.

Kopumā visā Kopienā ir trīs skaidras prasības vai cerības attiecībā uz sieviešu stāvokļa uzlabošanu: divi ir cieši saistīti: elastīgāks darba laiks un labāka piekļuve siltām, dienas aprūpes centriem un bērnu dienas aprūpes centriem, kuru pamatā, iespējams, ir sievietes brīvība no profesionālā darba; treškārt, ģimenes algas piešķiršana sievietēm, kuras vēlas palikt mājās, šķiet, ir vienlīdz saistīta viena ar otru, bet mazāk svarīganekā viena ar otru, un, iespējams, atbilst citas, tradicionālākas sievietes algai.¹

¹ Visiem respondentiem ir viena no trim iespējām, ka viens respondents, kurš dod priekšroku elastīgam darba laikam, arī nodrošinās viņiem labāku piekļuvi siltām un otrādi. Ir nedaudz mazāk par vienu no trim iespējām, ka viens respondents, kurš izvēlas ģimenes atalgojumu, arī dos priekšroku katrai no pārējām divām reformām.

40. tabula

Svarīgākās sociālās formas sieviešu stāvokļa uzlabošanai
(pēc valsts)¹

Beļģija/Belgiē	Danmark	Vācija
1. Mājsaimniecību atalgojums (47 %)	1. Darba laiks (46 %)	1. Darba laiks (34 %)
2. Darba laiks (42 %)	2. Piekļuve mazbērnu novietnēm (32 %)	2. Matupieejamība (31%)
3. Piekļuve bērnudārziem (40 %)	3. Reintegrācijas prof. (30%)	3. Mājsaimniecību atalgojums (22 %)
4. Reintegrācijas prof. (29%)	4. Mājsaimniecību atalgojums (25 %)	4. Reintegrācijas prof. (22%)
5. Dalīšanās ar šahām (21%)	5. Šķirtu sieviešu piekļuve (23 %)	5. Uzdevumu dalīšana (21 %)
6. Šķirtu sieviešu piekļuve (16 %)	6. Dalīšanās ar šahām (21%)	6. Šķirtu sieviešu piekļuve (18 %)
Francija	Īrija	Itālija
1. Darba laiks (48 %)	1. Darba laiks (37 %)	1. Piekļuve mazbērnu novietnēm (57 %)
2. Mājsaimniecību atalgojums (42 %)	2. Mājsaimniecību atalgojums (37 %)	2. Mājsaimniecību atalgojums (50 %)
3. Pieeja matiem (40%)	3. Reintegrācijas prof. (34 %)	3. Darba laiks (39%)
4. Reintegrācijas prof. (31 %)	4. Šķirtu sieviešu piekļuve (32 %)	4. Reintegrācijas prof. (23 %)
5. Šķirtu sieviešu piekļuve (21 %)	5. Uzdevumu dalīšana (31 %)	5. Dalīšanās ar šahām (16 %)
6. Dalīšanās ar šahām (16 %)	6. Piekļuve mazbērnu novietnēm (28 %)	6. Šķirtu sieviešu pieejamība (15%)
Luksemburga	Nīderlande	Apvienotā Karaliste
1. Piekļuve matiem (41%)	1. Darba laiks ?? (47 %)	1. Darba laiks (50%)
2. Darba laiks (40%)	2. Piekļuve mazbērnu novietnēm (34 %)	2. Mazbērnu novietņu pieejamība (36 %)
3. Šķirtu sieviešu piekļuve (26 %)	3. Šahuīpatsvars (27 %)	3. Daļa no tšahām (31%)
4. Šahadaļa (25%)	4. reintegrācijas prof. (26%)	4. reintegrācijas prof. (29%)
5. Reintegrācijas prof. (24 %)	5. Mājsaimniecību atalgojums (19%)	5. Šķirtu sieviešu piekļuve (24 %)
6. Mājsaimniecību atalgojums (22 %)	6. piekļuve šķirtām sievietēm (15procenti)	6. Mājsaimniecību atalgojums (21 %)

1 Valstis ir uzskaitītas alfabētiskā secībā. Ir izcelti jautājumi, kas visbiežāk minēti visā Kopienā. Procentuālās daļas atbilst nozīmīguma izvēles biežumam, kas izteikts katrā valstī pirmās vai otrās vietas atbildēs.

VI Attieksme pret politiku un sociālās līdzdalības veidi

Tā ir plaši izplatīta un dziļi iesakņojusies vieta, kur "politika vairāk ir vīriešu darījumdarbība". Daži vīrieši un sievietes, kuru skaits mūsdienās, iespējams, ir mazāks nekā pirms 30 vai 50 gadiem, padara to par normu; citi tikai atzīmē faktisko situāciju un mēģina to izskaidrot, lai to varētu mainīt. Neatkarīgi no progresa, ko sievietes ir guvušas ceļā uz vienlīdzīgām iespējām piedalīties sociālpolitiskajā dzīvē, tas, ko Maurice Duverger rakstīja savā 1955. gada ziņojumā UNESCO, lielā mērā palika spēkā:

- vēlēšanās atturējušos sieviešu skaits vidēji ir lielāks nekā to vīriešu skaits, kuri atturas, pat ņemot vērā svarīgus koriģējošus pasākumus, piemēram, vecumu, izglītības līmeni, sociāli profesionālo kategoriju utt.;

sieviešu līdzdalība "valdības lokā", t. i., politiskās varas īstenošanā un politisko lēmumu pieņemšanā, ir mazāka nekā vīriešu līdzdalība.¹

Nesenā dokumentā, divdesmit gadus pēc DUVERGER starptautiskās izmeklēšanas, Apvienoto Nāciju Organizācija vēlreiz uzsvēra lielo atšķirību starp "politisko tiesību oficiālu atzīšanu, kas ir praktiski universāla, un sieviešu tiešās lomas nozīmi valdībā". Dokumentā turpinājumā ir norādīts: "ar dažiem izņēmumiem sieviešu faktiskā politiskā līdzdalība, kas vietējā līmenī jau ir zema, vēl vairāk samazinās, tuvojoties politisko lēmumu pieņemšanas centram."²

Piemēram, tikai Eiropas Kopienas valstīs valstu parlamentos ievēlēto sieviešu īpatsvars svārstās no 3 % (Beļģijā un Itālijā) līdz 9 % (Nīderlandē) un sasniedz 17 % tikai vienā valstī: Dānijā.³

DUVERGER, kura darbs joprojām ir aktuāls, uzskata, ka "šis zemais sieviešu ietekmes līmenis (...) vispirms šķiet vīriešu opozīcijas rezultāts. Vēlēšanu frontē šī opozīcija jau bija diezgan spēcīga (...). Tomēr vīriešu opozīcija pakāpeniski dod ceļu šajā ziņā, jo sieviešu vēlēšanu rezultāti ir atklājuši dažas ar to saistītās izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo situāciju. Valdību līmenī šī opozīcija joprojām ir ļoti spēcīga, jo tā iegūst konkurences pamatīpašības (...). Ļoti efektīva pamatojuma mehānisma pamatā ir sieviešu likvidēšana galvenokārt konkurences apsvērumu dēļ (...): mērķis ir parādīt, ka politika pēc savas būtības ir galvenokārt vīriešu joma, kurā sievietes ir jāuzņem tikai izņēmuma kārtā un stingri ierobežotās jomās ([..]). Šeit vairs nav runa par nevienlīdzības starp vīriešiem un sievietēm konstatēšanu, pirmo pārkāpumu pār otrajām, bet gan par sava veida darba dalīšanas saglabāšanu starp tām, pamatojoties uz atšķirīgām spējām."

Autors saprātīgi piebilst, ka "neatkarīgi no tā, cik smalki ir pamatojumi, vīriešu opozīcija sieviešu līdzdalībai politikā nevarētu būt tik veiksmīga, ja tā būtu saskārusies ar ļoti spēcīgu sieviešu pretestību. Tomēr kopumā tas joprojām ir zems (...). Jāatzīmē, ka sieviešu vājā ietekme valstu vadībā lielā mērā ir balstīta uz sieviešu inerci. Tas, ka sievietes politikā ir mazāk ieinteresētas nekā vīrieši, ir neapstrīdams pirmais fakts (...). Sievietēm ir ne tikai maza gaume iesaistīties "valdības lokā", bet viņas lielā mērā piekrīt vīriešu izgudrotajai attaisnošanas sistēmai, lai racionalizētu šo atturēšanos."⁴

Šajā pētījumā par deviņām Kopienas valstīm tika uzdoti trīs jautājumi, lai noteiktu un novērtētu vīriešu un sieviešu attieksmi pret attiecīgajām lomām politiskajā dzīvē.

1 Sieviešu politiskā līdzdalība. UNESCO 1955. gads.

2 Starptautiskā sieviešu gada pasaules konferences dokuments E/CONF.66/3. Pagaidu darba kārtības 9.punkts. Apvienoto Nāciju Organizācija, 1975. gads, 12. lpp.

3 Sk. iepriekš minēto dokumentu (13. lpp.) un attiecībā uz Dāniju IWY/15. piezīmi "Sieviešu statuss un statuss mūsdienu pasaulē: daži būtiski fakti", Apvienoto Nāciju Organizācijas Ekonomiskās un sociālās informācijas centrs, 1974. gada decembris, 9. lpp.

4 Maurice DUVERGER, minēts iepriekš, 127-131.

Eiropas barometra speciālizlaidums “Sievietes un vīrieši Eiropā” (1975. gada maijs)

Turklāt papildu jautājumi par politisko līdzdalību, kas tika uzdoti visiem respondentiem, ļaus mums precizēt datus par šo sabiedrības problēmu.

1. Politiski, kam jābūt pāri visam vīriešu biznesam?

"Dažkārt tiek teikts, ka "politikā vairāk uzmanības jāpievērš vīriešiem nekā sievietēm". Vai jūs personīgi pilnībā piekrītat, drīzāk piekrītat, drīzāk nepiekrītat vai nepiekrītat vispār?"

Visā Kopienā 35 % respondentu piekrita, ka politikā vairāk jādominē vīriešiem, bet 61 % nepiekrita. Nav būtiskas atšķirības starp vīriešu un sieviešu atbildes reakciju.

41. tabula

Vai politika ievajadzētu būt vairāk vīriešu biznesam?

(Kopiena kopā)

	Vīrieši un sievietes	Vīrieši	Sievietes
Pilnībā piekrītu	15%	15%	15%
Daļēji piekrītu	20	21	19
Drīzāk nepiekrītu	22	23	20
Nepavisam nepiekrītu	39	37	41
Neatbildēts	4	4	5
Kopā	100	100	100

Vecuma ietekme, jo īpaši sieviešu vidū, un visu respondentu iegūtais izglītības līmenis ir ļoti spēcīgs.

42 % jaunu vīriešu (vecumā no 15 līdz 24 gadiem) nepiekrīt aizspriedumiem pret sievietēm; viena vecuma sieviešu vidū šis īpatsvars ir 52 %. Turpretī 55 gadus vecu un vecāku cilvēku vidū tikai 33 % vīriešu un 30 % sieviešu ļoti neatbalsta neobjektivitāti. Tāpēc daļēji tiek pārbaudīta sieviešu negatīvā attieksme pret viņu dzimuma politisko līdzdalību, par ko runāja Maurice DUVERGER: vecāka gadagājuma sievietes, ja tām ir spēcīgs viedoklis, ir mazāk labvēlīgas sieviešu vienlīdzīgai līdzdalībai nekā tāda paša vecuma vīrieši; Bet pat to vidū neliels "progresīvs" vairākums (48 % drīzāk nepiekrīt vai vispār nepiekrīt) atsver "tradicionālos" (45 %).

Svarīga nozīme ir arī iegūtajam izglītības līmenim, jo atbilde "pilnībā piekrītu" palielinās no 32 līdz 43 un 56 % atkarībā no iegūtā izglītības līmeņa. Tā kā jaunas sievietes kopumā ir izglītotākas nekā vecākas sievietes, nav šaubu, ka abiem mainīgajiem lielumiem — vecumam un izglītības līmenim — ir papildu ietekme.

Pārējiem pārbaudītajiem mainīgajiem lielumiem (sociālā un profesionālā kategorija, dzīvesvietas lielums) nav būtiskas ietekmes.

42. tabula

Vai politikai būtu vairāk jāattiecas uz vīriešiem atkarībā no dzimuma, dzimuma un iegūtā izglītības līmeņa?
(Kopienā)-

	Vīrieši			Sievietes			Izglītības līmenis		
	-25	25/54	55+	-25	25/54	55+	Zems	Izvirzītais pamats	Augsts
Pilnībā piekrītu	11 %	14 %	20 %	8 %	13 %	23 %	20 %	11 %	5 %
Diezgan daudz piekrītu	19	21	22	14	19	22	21	20	14
Drīzāk nepiekrītu	24	23	21	21	22	18	21	22	23
Nepavisam nepiekrītu	42	38	33	52	42	30	32	43	56
Neatbildēts	4	4	4	5	4	7	6	4	2
Kopā	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kā varētu gaidīt, atšķirības starp valstīm ir ievērojamas. Turklāt šeit izmērītā attieksme šķiet neatkarīga no attieksmes, ko mēs līdz šim esam pārbaudījuši attiecībā uz sieviešu statusu. No vienas puses, mēs atrodam tādas valstis kā Dānija, Apvienotā Karaliste, Īrija un Francija, kurās domstarpības par uzdoto jautājumu un līdz ar to attieksme, kas ir labvēlīga sieviešu politiskajai līdzdalībai, dominē ļoti plaši. Tai seko Itālija, kas irdiezgan tuvu Kopienas vidējam rādītājam. No otras puses, mēs atrodam Nīderlandi un Vāciju, kur attieksme pret sieviešu līdzdalību joprojām ir lielākā daļa, un Beļģiju un Luksemburgu, kur attieksme pret sieviešu līdzdalību ir lielākā daļa.

Lielākai skaidrībai un lai ņemtu vērā izteikto attieksmju intensitāti, mēs vispirms iesniegsim indeksu, kas aprēķināts, piešķirot koeficientu -2 vai 2 atbildēm "pilnībā piekrītu" vai "pilnībā nepiekrītu", un koeficientu -1 vai 1 starpposma atbildēm; iegūtā kopsumma ir saistīta ar respondentu procentuālo daļu vienā vai otrā virzienā. Pēc konstrukcijas maksimālais punktu skaits ir +2 un minimālais punktu skaits ir -2.

Valstu sadalījums dilstošā punktu skaita secībā, t. i., valstis, kurās attieksme pret sieviešu politisko līdzdalību ir tuvāka maksimālajam līmenim, ir šāds:

1. Danmark	1,03
2. Apvienotā Karaliste	0,85
3. Īrija	0,75
4. Francija	0,69
5. Italia	0,56
Kopienas vidējais rādītājs	0,52
6. Nederland	0,44
7. Vācija	0,11
8. Beļģija/België	-0,13
8. Luksemburga	-0,16

Ņemot deviņas Kopienas valstis pa vienam un tādā pašā secībā, var redzēt, ka gandrīz visās valstīs vecums sieviešu attieksmi ietekmē vairāk nekā vīriešu attieksmi; Gados jaunākie cilvēki gandrīz vienmēr vairāk atbalsta sieviešu politisko līdzdalību nekā gados vecāki cilvēki.

Vīriešiem atšķirība starp vecākajiem un vecākajiem ir izteiktāka Luksemburgā un Nīderlandē nekā citās valstīs. Abās valstīs, kā arī Dānijā vecuma ietekme vīriešiem ir pat nedaudz lielāka nekā sievietēm. Visbeidzot, divās valstīs – Apvienotajā Karalistē un Īrijā – ir interesanti, ka jauni vīrieši nedaudz mazāk atbalsta sieviešu līdzdalību nekā vecāki vīrieši.

Attiecībā uz sievietēm vecuma ietekme vienmēr ir vienā virzienā: Jo jaunāki viņi ir, jo vairāk viņi atbalsta sieviešu politisko līdzdalību. Atšķirība starp jaunāko un vecāko ir īpaši izteikta Beļģijā, Francijā un Itālijā.

Izglītības iegūšanas ietekme ir mazāka nekā vecuma ietekme gandrīz visās valstīs, izņemot Apvienoto Karalisti un Vāciju. Trijās valstīs tā ir spēcīgāka nekā pārējās: Beļģijā, Itālijā un Francijā; or tās ir trīs valstis, kurās ir vislielākā vecuma ietekme uz sieviešu attieksmi; tāpēc var secināt, ka abi mainīgie lielumi ir darbojušies vienā virzienā: jaunieši un — mazākā mērā — iegūtais izglītības līmenis nosaka noteiktu sieviešu attieksmi, kas veicina pārmaiņas sabiedrībā, t. i., lielāku sieviešu līdzdalību politiskajā dzīvē.

Īsāk sakot, valstīs, kurās sieviešu politiskā līdzdalība ir plašākie pieņemta, ne vecumam, ne izglītības līmenim nav spēcīgas ietekmes uz izmērīto attieksmi: tas attiecas uz Dāniju, Apvienoto Karalisti un Īriju.

Gluži pretēji, valstīs, kurās, šķiet, joprojām dominē vīriešu priekšstats par politisko dzīvi, vecumam un/vai iegūtajam izglītības līmenim, jo īpaši sieviešu vidū, ir ļoti svarīga nozīme sievietēm labvēlīgākas attieksmes veidošanā.

Eiropas Komisijas speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

43. tabula

Vai politikai būtu vairāk jāattiecas uz vīriešiem atkarībā no dzimuma, dzimumauniegūtās izglītības (pa valstīm)?

	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
	Kopā	-25	25/54	55+	Kopā	-25	25/54	55+	Zems	Izvirzītais pamats	Paaugstināts
Danmark	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
++	11	5	8	15	7	5	5	9	10	7	5
++	8	8	9	11	8	6	7	11	9	9	9
-	29	27	28	33	30	21	31	31	32	25	24
--	44	49	50	32	47	63	51	35	40	55	58
?	8	11	5	8	8	5	5	14	9	4	4
Indekss	0,94	1,2	1,07	0,6	1,26	1,38	1,19	0,84	0,93	1,17	1,29
Apvienotā Karaliste											
++	11	12	10	13	15	11	12	20	16	9	3
++	15	18	16	10	10	9	10	12	14	9	9
-	23	25	21	25	17	20	16	16	20	19	21
--	46	36	49	47	53	54	59	45	44	60	66
?	5	9	4	5	5	6	3	7	6	3	1
Indekss	0,81	0,59	0,85	0,85	0,89	1,02	1,04	0,56	0,65	1,15	1,42
Īrija											
++	17	17	16	16	14	6	14	23	20	15	2
++	15	17	14	15	13	10	12	16	14	13	16
-	24	29	23	18	17	21	13	18	19	18	25
--	43	32	46	49	55	61	60	41	45	53	55
?	1	5	1	2	1	2	1	2	2	1	2
Indekss	0,51	0,43	0,7	0,7	0,86	1,25	1,05	0,39	0,45	0,82	1,17
Francija											
++	11	4	9	16	13	4	11	27	21	7	4
++	19	21	18	20	19	14	18	23	21	19	15
-	23	17	27	21	23	15	27	20	26	22	20
--	44	55	44	39	43	62	42	29	29	50	57
?	3	3	2	4	2	5	2	1	3	2	4
Indekss	0,73	1,02	0,8	0,46	0,66	1,24	0,74	0,02	0,22	0,92	1,16
Itālija											
++	18	11	16	25	15	8	15	24	22	7	6
++	17	12	16	20	19	9	20	26	20	21	10
-	21	22	21	20	19	22	21	13	19	22	23
--	42	52	44	33	43	59	41	31	35	48	61
?	2	3	3	2	4	2	3	7	4	2	+
Indekss	0,54	0,93	0,63	0,17	0,57	1,17	0,54	0,01	0,26	0,85	1,25
Nīderlande											
++	16	13	16	17	15	11	14	19	17	16	7
++	21	10	19	27	22	12	25	21	23	20	16
-	15	10	18	11	14	13	15	12	12	18	15
--	40	52	42	33	37	60	36	29	33	42	57
?	8	15	5	12	12	4	10	19	15	4	5
Indekss	0,45	1,14	0,54	0,2	0,42	1,04	0,4	0,13	0,23	0,51	1,05
Vācija											
++	18	13	16	23	16	6	15	23	21	15	7
++	33	29	33	34	26	24	25	29	31	29	23
-	25	35	25	22	22	26	22	20	22	24	26
--	21	23	22	19	29	37	32	20	21	25	43
?	3	+	4	2	7	7	6	8	5	7	1
Indekss	-0,01	0,25	0,04	-0,2	0,23	0,69	0,33	-0,17	-0,07	0,18	0,76
Beļģija/Belģija											
++	26	18	24	36	29	12		25	42	37	24
++	22	21	25	18	21	19	26	16	21	23	20
-	24	30	24	18	23	33	24	19	18	26	33
--	22	26	21	21	18	31	19	9	13	22	33
?	6	5	6	7	9	5	6	14	11	5	3
Indekss	-0,07	0,28	-0,06	-0,34	0,21	0,56	-0,15	-0,72	-0,58	-0,02	0,59
Luksemburga											
++	25	27	17	39	20	8	22	22	23	23	21
++	28	31	27	29	25	24	26	26	33	28	17
-	19	23	19	18	21	32	21	15	20	22	18
--	16	15	21	7	22	36	19	20	13	22	24
?	11	4	16	7	12	+	12	17	11	5	20
Indekss	-0,32	-0,32	-0,02	-0,8	0	0,64	-0,14	-0,18	-0,38	-0,09	-0,07

2. Attiecīgās politiskās lomas

Viena lieta ir teikt, ka politikai nevajadzētu būt tikai vīriešu uzņēmējdarbībai. Bet vai viņiem ir jābūt tādai pašai vai citādu lomai politikā? Tādēļ rodas vēl viens jautājums;

Vai, jūsuprāt, sievietēm politikā vajadzētubūt tādai pašai lomai kāvīriešiem vai citai lomai?

Lielākā daļa sabiedrības visās Kopienas valstīs (57 %) uzskata, ka sievietēm politikā vajadzētu būt tādai pašai lomai kā vīriešiem. Tomēr ievērojams mazākums (34 %) atbalsta atšķirīgu lomu.

Arī šajā gadījumā atšķirības attieksmē starp vīriešiem un sievietēm ir nelielas, bet vecums, jo īpašisieviešu vidū,un iegūtaisizglītības līmenis ir ļoti diskriminējoši: Septiņas no desmit sievietēm vecuma grupā no 15 līdz 24 gadiem un septiņas no desmit vislabāk izglītotajām sievietēm atbalsta "tādu pašu lomu".

44. tabula

Vīriešu un sieviešu attiecīgās politiskās lomas atkarībā no dzimuma, dzimuma un iegūtās izglītības (Kopienā kopā)

	Tāda pati loma	Dažādas lomas	Neatbildēts
Kopā	57 %	34 %	9 %
Vīrieši	57	36	7
No tā: No 15 līdz 24 gadiem	63	29	8
25 līdz 54 gadi	59	35	6
55 gadi un vairāk	51	42	7
Sievietes	57	32	11
No tā: No 15 līdz 25 gadiem	70	21	9
25 līdz 54 gadi	60	32	8
55 gadi un vairāk	45	40	15
Izglītības līmenis:			
- zems	53	36	11
vidēji	59	34	7
augsta	69	26	5

Atšķirības starp darba samaksu ievērojamas un lielā mērā atbilstām, ko esam pieredzējuši attiecībā uz "politiku, vīriešu lietām":

- attieksme pret vienādām lomām ir vislabvēlīgākā Dānijā (78 %), Apvienotajā Karalistē (68 %), Īrijā (65 %) un Nīderlandē (61 %);

Itālija ir tuvu Kopienas vidējam rādītājam (58 %).

tai seko Francija (52 %), Vācija (50 %), Luksemburga (47 %) un Beļģija (45 %).

Tādēļ joprojām ir divas Kopienas valstis, kurās lielākā daļa sabiedrības neatbalsta vienlīdzīgu politisko līdzdalību tajās pašās jomās kā sievietes un vīrieši: Luksemburga un Beļģija.

Katra valsts kultūras pamatā ir vecuma un izglītības līmeņa ietekme.

Vecuma ietekme sievietēm ir spēcīgāka nekā vīriešiem. Vīriešu, tāpat kā sieviešu, vidū atšķirības attieksmē pret vecāka gadagājuma cilvēkiem un vecāka gadagājuma cilvēkiem ir īpaši izteiktas Itālijā."

Vecums nepārprotami diskriminē tikai Beļģiju un Itāliju.

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

45. tabula

Dzimuma, dzimuma un izglītības politiskās lomas (pa valstīm)¹

	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
	Kopā	-25	'25/54	55+	Kopā	-25	'25/54	55+	Zems	Izvirzītais pamats	Augsts
Danmark											
Tā pati loma	80 %	73 %	86 %	73 %	76 %	86 %	84 %	60 %	76 %	81 %	84 %
Dažādas lomas	12	8	10	18	15	10	11	25	14	15	9
Nav atbildes	8	15	4	9	9	4	5	15	10	4	7
Apvienotā Karaliste											
Tā pati loma	69	63	69	70	68	72	74	59	63	77	82
Dažādas lomas	24	24	24	25	23	18	21	28	27	19	16
Nav atbildes	7	13	7	5	9	10	5	13	10	4	2
Īrija											
Tā pati loma	63	57	67	64	65	73	68	57	59	68	75
Dažādas lomas	31	30	31	31	30	22	29	36	35	28	21
Nav atbildes	6	13	2	5	5	5	3	7	6	4	4
Nīderlande											
Tā pati loma	61	60	65	56	61	83	62	47	55	67	71
Dažādas lomas	28	25	28	28	24	9	25	30	27	25	23
Nav atbildes	11	15	7	16	15	8	13	23	18	8	6
Itālija											
Tā pati loma	59	66	64	45	57	79	58	35	49	72	75
Dažādas lomas	35	29	30	48	33	14	34	49	41	23	4
Nav atbildes	6	5	6	7	10	7	8	16	10	5	4
Francija											
Tā pati loma	56	65	53	54	49	61	50	36	47	52	61
Dažādas lomas	40	29	42	43	41	32	41	51	43	44	33
Nav atbildes	4	6	5	3	10	7	9	13	10	4	6
Vācija											
Tā pati loma	47	56	51	38	53	65	55	43	50	47	63
Dažādas lomas	47	38	45	54	35	23	35	43	41	43	32
Nav atbildes	6	6	4	8	12	12	10	14	9	10	5
Luksemburga											
Tā pati loma	47	54	48	41	47	68	47	37	49	50	41
Dažādas lomas	37	35	33	45	33	28	31	39	39	39	35
Nav atbildes	16	11	19	14	20	4	22	24	12	20	24
Beļģija/Belģija											
Tā pati loma	48	55	51	38	43	66	42	31	36	47	63
Dažādas lomas	38	32	38	44	37	26	42	37	40	39	31
Nav atbildes	14	13	11	18	20	8	16	32	24	14	6

¹ Valstis tiek klasificētas saskaņā ar to, ka atbildes reakcija uz "vienu un to pašu lomu" kļūst retāka.

3. Uzticības pakāpe vīrietim vai sievietei kā politiskajam pārstāvim parlamentā

Pēc pasaules politikas un politisko lomu pasauleslaikmeta, šeit ir izšķirošais jautājums, ja ticam Maurice DUVERGER un daudziem citiem autoriem: Vai vīrieši un sievietes vairāk uzticas vīrietim vai sievietei, lai pārstāvētu viņus Parlamentā?

"Vai kopumā jūs vairāk uzticētos vīrietim vai sievietei, kas jūs politiski pārstāvēs Parlamentā?" ¹

Visā Kopienā gandrīz puse respondentu (48 %) apgalvo - varbūt ar labu sirdsapziņu -, ka viņi neko nemaina. Bet 38 % atzīst, ka viņiem būtu lielāka uzticība cilvēkam.

Sievietes nedaudz biežāk nekā vīrieši (50 %) atbild, ka viņiem nav nozīmes, bet daudz retāk viņi vairāk uzticas vīrietim (33 %). Turklāt aptuveni viena no desmit sievietēm apgalvo, ka vairāk uzticēties sievietei.

Vecums un iegūtais izglītības līmenis, kā varētu gaidīt, ietekmē šo attieksmi:

50 % vīriešu un 46 % sieviešu vecumā no 55 gadiem vairāk uzticētos vīrietim;

37 % vīriešu un tikai 21 % sieviešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem vairāk uzticētos vīrietim.

No otras puses, 44 % vismazāk izglītoto cilvēku vairāk uzticētos cilvēkam salīdzinājumā ar 24 % visvairāk izglītoto cilvēku.

Arī šajā gadījumā izglītības mainīgajam lielumam, visticamāk, būs pārāk liela nozīme attieksmes veidošanā attiecībā uz vecumu, jo īpaši jauniešu vidū.

¹ Pētnieks norādīja uz atbildi "nav atšķirības", bet jautājuma formulējumā to neierosināja.

46. tabula

Pārstāvja izvēle parlamentā atkarībā no dzimuma, dzimuma un izglītības līmeņa
(Kopienā kopā)

		Lielāka uzticēšanās cilvēkam	Vairāk uzticības sievietei	Nav atšķirības	Neatbildēts
Kopā		38%	8%	48%	6%
Vīrieši		42	6	46	6
No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	37	7	49	7
	25 līdz 54 gadi	39	6	50	5
	55 gadi un vairāk	50	5	39	6
Sievietes		33	11	50	6
No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	21	16	57	6
	25 līdz 54 gadi	31	10	54	5
	55 gadi un vairāk	46	9	39	6
Izglītības līmenis:					
	- zems	44	8	42	6
	vidēji	33	9	52	6
	augsta	24	8	63	5

Atšķirības starp valstīm ir mazākas nekā divos iepriekšējos jautājumos. Tas nozīmē, ka politiskā pārstāvja vīriešu tēls, iespējams, atbilst vērtību sistēmai, kuras vērtības tagad ir mazākumā, bet kura joprojām ir kopīga trim vai vairākpilsonēm no desmit gandrīz visās Kopienas valstīs, izņemot Dāniju.

Vecuma ietekme uz politiskā pārstāvja magu visās valstīs atkal ir spēcīgāka sievietēm nekā vīriešiem; Itālijā tā ir spēcīgāka nekā jebkur citur; Īrijā jauni vīrieši atkal šķiet tradicionālāki nekā viņu vecākie.¹

Izglītības līmeņa ietekme ir mazāka nekā vecuma ietekme, un tā vērojama galvenokārt Itālijā un Vācijā.

1 Nelielā respondentu skaita dēļ nav komentāru par Luksemburgu.

Eiropas Komisijas specializētā izpētība "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

47. tabula

Pārštāvja izvēle parlamentā atkarībā no dzimuma, dzimuma un izglītības līmeņa (darba samaksa)¹

	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
	Kopā	-25	'25/54	55+	Kopā	-25	'25/54	55+	Zems	Izvirzītais pamats	Augsts
	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Danmark											
+ cilvēka uzticība	20	18	14	31	15	4	11	28	20	13	12
+ sieviešu uzticība	4	1	4	6	6	5	8	3	5	5	6
Nav atšķirības	70	70	78	58	73	81	76	62	69	77	74
Neatbildēts	6	11	4	5	6	10	5	7	6	5	8
Nederland											
+ cilvēka uzticība	28	19	26	34	23	13	22	29	27	27	14
+ sieviešu uzticība	3	2	3	4	4	3	4	4	4	2	3
Nav atšķirības	57	56	61	51	59	72	61	50	54	63	67
Neatbildēts	12	23	10	11	14	12	13	17	15	8	16
Francija											
+ cilvēka uzticība	35	32	31	43	28	19	26	42	41	26	22
+ sieviešu uzticība	7	7	8	7	9	11	7	12	7	12	5
Nav atšķirības	51	54	53	46	56	58	60	41	44	54	69
Neatbildēts	7	7	8	4	7	12	7	5	8	8	4
Apvienotā Karaliste											
+ cilvēka uzticība	37	38	34	44	31	17	28	42	37	28	22
+ sieviešu uzticība	5	5	4	6	12	18	11	11	9	9	6
Nav atšķirības	53	48	58	45	52	58	58	41	48	59	67
Neatbildēts	5	9	4	5	5	7	3	6	6	4	5
Luksemburga											
+ cilvēka uzticība	44	62	36	48	26	20	31	21	40	34	21
+ sieviešu uzticība	12	11	16	7	12	12	12	11	13	12	11
Nav atšķirības	32	27	34	29	47	64	42	46	37	43	39
Neatbildēts	12	.	14	16	15	4	15	22	10	11	23
Īrija											
+ cilvēka uzticība	42	48	38	45	33	23	30	47	42	36	26
+ sieviešu uzticība	10	11	8	9	24	28	26	18	19	16	14
Nav atšķirības	45	37	50	44	40	45	42	34	37	45	53
Neatbildēts	3	4	4	2	3	4	2	1	2	5	7
Beļģija/Belgi											
+ cilvēka uzticība	42	34	42	46	35	19	35	44	45	35	27
+ sieviešu uzticība	4	5	4	3	8	15	7	4	4	8	7
Nav atšķirības	46	53	48	39	48	61	51	39	38	51	61
Neatbildēts	8	8	6	12	9	5	7	13	13	6	5
Itālija											
+ cilvēka uzticība	47	36	42	61	41	25	39	63	51	35	28
+ sieviešu uzticība	9	10	9	8	15	23	14	9	11	12	16
Nav atšķirības	38	46	45	24	40	50	42	26	33	49	52
Neatbildēts	6	8	4	7	4	2	5	2	5	4	4
Vācija											
+ cilvēka uzticība	53	50	50	59	37	26	34	47	48	44	26
+ sieviešu uzticība	2	4	4	.	8	14	7	7	7	6	2
Nav atšķirības	41	46	41	38	50	57	54	40	42	45	66
Neatbildēts	4	.	5	3	5	3	5	6	3	5	6

1 Valstis ir sarindotas pieaugošā secībā pēc reakcijas "lielāka uzticēšanās cilvēkam".

Tādējādi trīs jautājumi par politikas tēlu atkal ir parādījuši, ka atšķirības starp nacionālajām kultūrām ir daudz izteiktākas nekā atšķirības starp dzimumiem, pat ņemot vērā respondentu vecumu.

Lietā Nr.48 ir apkopotas šīs atšķirības starp valstīm. Dānija skaidri izceļas kā "feministiskākā" valsts, kam seko Īrija, savukārt Luksemburga, Vācija un Beļģija ierindojas zemākajās pozīcijās. Īrija ieņem salīdzinoši augstu vietu divos no trim gadījumiem.

Interesanti, ka Dānija, Apvienotā Karaliste un Īrija ir trīs valstis, kurās vispārējo vēlēšanu attiecināšana uz sievietēm tika veikta salīdzinoši agrīnā vēsturē. Atvērtības pakāpi sociālām pārmaiņām attiecībā uz sieviešu statusu, ko mēs esam pamanījuši Īrijā, iespējams, izskaidro šī īpašība: Valsts, kurā sievietes ilgu laiku ir izmantojušas tiesības balsot, lai gan viņas joprojām saskaras ar dažām neatrisinātām problēmām saistībā ar laulību un ģimenes tiesību aktiem, pauž attieksmi, kas ir diezgan līdzīga tai, kāda vērojama valstīs, kurās sieviešu statusa problēma tiek uztverta kā mazāk izteikta.

48. tabula

Kopienas valstu secība trijos jautājumos par politiskās līdzdalības tēlu

Politika ir vairāk vīriešu bizness (rezultāts atkarībā no domstarpību pakāpes)		Politikā sievietēm un vīriešiem vajadzētu būt vienādi loma		Lielāka uzticēšanās vīrietim nekā sievietei kā politiskajam pārstāvim	
1. Danzmark	1,03	1. Danzmark	78%	1. Danzmark	17%
2. Apvienotā Karaliste	0,85	2. Apvienotā Karaliste	68	2. Nīderlande	26
3. Īrija	0,75	3. Īrija	65	3. Francija	31
4. Francija	0,69	4. Nīderlande	61	4. Apvienotā Karaliste	34
5. Ītālija	0,56	5. Ītālija	58	5. Luksemburga	34
EK vidējais rādītājs	0,52	EK vidējais rādītājs	57	6. Īrija	38
6. Nīderlande	0,44	6. Francija	52	EK vidējais rādītājs	38
7. Vācija	0,11	7. Vācija	50	7. Beļģija/Belģi	38
8. Beļģija/Belģi	-0,13	8. Luksemburga	47	8. Ītālija	44
9. Luksemburga	-0,16	9. Beļģija/Belģi	45	9. Vācija	44

4. Sociālā līdzdalība

Attieksmei nav citas nozīmes kā vien attieksmju sistēma, kuras pamatā ir vērtību sistēma, kas raksturo sociālo grupu vai visu globālo sabiedrību. Tāpēc papildus jautājumiem, kas tieši attiecas uz politikas tēlu (vīriešu vai sieviešu lietas), attiecīgajām lomām un pārstāvja tēlu, bija lietderīgi uzdot vīriešiem un sievietēm citus vispārīgus, bet precīzus jautājumus par viņu iekļaušanos sabiedrībā.

Galu galā tika pieņemti četri jautājumi:

- par vispārējo sociālpolitiskās ietekmes sajūtu,
 - par tieksmi pārliecināt citus,
 - par dalību politiskās diskusijās,
- dalības pakāpe šādās diskusijās.

A. Sociālpolitiskā ietekme

Vai jūs domājat, ka, ja kaut kas ir nepareizi (jūsu valstī), gūst, piemēram, jūs varat palīdzēt kaut ko mainīt vai ne?

Kopienā kopumā tikai 37 % nākamā uzskata, ka viņi var ietekmēt notikumu gaitu savā valstī. Sieviešu vidū noskaņojums ir retāk sastopams (32 %) nekā vīriešu vidū (43 %). Il ievērojami atšķiras atkarībā no dzimuma un katram dzimumam ar vecumu: jaunas sievietes pauž šo attieksmi tikpat bieži kā vecāki vīrieši.

Tabula Nr. 49

Sociālpolitiskās ietekmes noskaņojums pēc dzimuma, dzimuma un izglītības līmeņa
(Kopienā kopā)

		Jā	Nē	Neatbildēts
Kopā		37%	50%	13%
Vīrieši		43	47	10
No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	48	41	11
	25 līdz 54 gadi	44	46	10
	55 gadi un vairāk	39	50	11
Sievietes		32	54	14
No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	41	45	14
	25 līdz 54 gadi	34	52	14
	55 gadi un vairāk	21	63	16
Izglītības līmenis:				
	- zems	32	54	14
	vidēji	41	48	11
	augsta	50	41	9

Atšķirības starp valstīm ir ļoti izteiktas. Valstis ar visizplatītāko ietekmes izjūtu ir Dānija (53 %), Apvienotā Karaliste (46 %) un Īrija (45 %). Itālija un Francija (36 %), Vācija (35 %), kam seko Nīderlande (29 %), Luksemburga (24 %) un visbeidzot Beļģija (19 %).

Kopumā, bet jo īpaši Apvienotajā Karalistē, Vācijā un Itālijā sievietēm ir daudz mazāka ietekmes sajūta nekā vīriešiem.

Gandrīz visās valstīs, izņemot Franciju un Nīderlandi, atšķirības starp galējām vecuma grupām sievietēm ir lielākas nekā vīriešiem.

Īpaši zems izglītības līmenis galvenokārt ir Nīderlandē un Itālijā.

Nākamajā tabulā uzreiz parādīts to procentu sadalījums, kas atbilst pozitīvajam priekšstatam par ietekmes sajūtu katrā valstī atkarībā no dzimuma, vecuma un izglītības līmeņa.

Citā tabulā ir parādītas atšķirības starp šiem procentiem visiem vīriešiem un sievietēm un pa vecuma grupām. Lasot šo tabulu, var secināt, ka, jaunākajai paaudzei novecojot, dzimumu nevienlīdzībai vajadzētu samazināties. To nevar droši teikt, jo dažās valstīs, jo īpaši tādā attīstītā valstī kā Dānija, atšķirība starp abiem dzimumiem ir gandrīz vienāda vecumā no 15 līdz 24 gadiem un no 25 līdz 54 gadiem. Izmaz pierādījumu tam vai tam, ka pastāv sieviešu relatīvās mazvērtības sliekšnis, kas netiek pārsniegts tikai

attīstības dēļ, vai sociālpolitiskās ietekmes sajūta noteiktos apstākļos var atdzimt vīriešiem un/vai sievietēm.¹

50. tabula

Sabiedrības un politiskā ietekme atkarībā no dzimuma, dzimuma un izglītības līmeņa

(Pozitīvā reakcija, pa valstīm)²

	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
	Kopā	-25	'25/54	55+	Kopā	-25	'25/54	55+	Zems	Izvirzītais pamats	Augsts
Dānija	60 %	69 %	61 %	57 %	45 %	57 %	50 %	35 %	50 %	56 %	61 %
Apvienotā Karaliste	55	56	56	52	38	48	41	27	43	48	55
Īrija	49	52	50	43	41	47	43	33	42	45	52
Itālija	43	48	45	38	29	41	30	17	28	46	57
Francija	40	56	41	29	32	37	38	15	25	40	47
Vācija	39	29	40	41	30	41	31	24	30	39	45
Nīderlande	34	54	38	25	25	36	27	13	23	31	56
Luksemburga	27	27	31	18	22	28	25	15	23	18	34
Beļģija/Belģija	23	29	21	21	15	27	14	8	12	18	33
Kopienas ³	43	48	44	39	32	41	34	21	32	41	50

1 Neuzstājot uz to, ir vērts atzīmēt nenormāli zemo ietekmes sajūtas procentuālo daļu starp jauniešiem vecumā no 15 līdz 24 gadiem salīdzinājumā ar viņu vecākajiem.

2 Valstis ir sarindotas dilstošā secībā pēc atbildes reakcijas biežuma, kas atbilst pozitīvajam noskaņojumam.

3 Vidējais svērtais.

51. tabula

Diferenču starp abiem dzimumiem un katrai grupai no ietekmes sajūtas biežuma

	Kopā	15/24 gadi	25/54 gadi	55 gadi un vairāk
Dānija	15	4	11	22
Apvienotā Karaliste	17	8	15	25
Īrija	8	5	7	10
Itālija	14	7	15	21
Francija	8	19	3	14
Vācija	9	-12	9	17
Nīderlande	9	18	11	12
Luksemburga	5	-1	6	3
Beļģija/Belģija	8	2	7	13
Kopienas	11	7	10	18

B.-Lir tieksme pārliecināt citus

"Vai tad, kad runa ir par viedokli, kas jums ir dārgs, ir nepareizi pārliecināt savus draugus, savus līdzstrādniekus, savas attiecības pieņemt šo viedokli? Ja tā, vai tas notiek ar jums bieži, laiku pa laikam vai reti?"

Tikai neliela daļa (12 % respondentu) apgalvo, ka ir "vadītāji". Sievietes ir nedaudz mazāk sliecas (vai gatavas) pārliecināt savus mīļotos, ka vīrieši ir. Vecums iejaucas maz, bet nedaudz izteiktāk sievietēm. Mainīgais ar lielāko svaru neapšaubāmi ir apmācības līmenis.

52. tabula

Tieksme pārliecināt citus pēc dzimuma, dzimuma un izglītības līmeņa
(Kopiena kopā)

		Bieži	Laiku pa laikam	Reti	Nekad	Neatbildēts
Kopā		12%	37%	24%	22%	5%
Vīrieši		14	42	22	18	4
	No tā: No 15 līdz 24 gadiem	16	43	23	15	3
	25 līdz 54 gadi	15	45	22	15	3
	55 gadi un vairāk	12	36	23	23	6
Sievietes		9	33	27	26	5
	No tā: No 15 līdz 24 gadiem	13	39	25	19	4
	25 līdz 54 gadi	10	36	26	24	4
	55 gadi un vairāk	6	23	30	32	9
Izglītības līmenis:						
	- zems	8	32	28	26	6
	vidēji	13	41	23	19	4
	augsta	22	48	16	11	3

Atšķirības starp valstīm ir diezgan izteiktas; tos ir grūti izskaidrot, un tie, iespējams, izriet no dziļām kultūras iezīmēm: rīcības brīvība attiecībā pret citiem, citu viedokļu ievērošana, iespējams, "nepietiekama novērtēšana" pašā veidā, kādā tiek atbildēts uz jautājumu, un, iespējams, arī dzīvotnesizplatība valsts teritorijā.

Jebkurā gadījumā "bieži" atbilde, kas pauž visstingrāko attieksmi šajā "leader" uzvedības aspektā, biežāk tiek sniegta Itālijā un Luksemburgā (16 %), Nīderlandē un Dānijā (14 %) nekā Beļģijā (12 %), Francijā (11 %), Vācijā (10 %), Apvienotajā Karalistē (9 %) un Īrijā (7 %).

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

Lai labāk izmērītu šo attieksmi, mēs izmantosim indeksu, piešķirot koeficientu 3, 2, 1 un 0 attiecīgi atbildēm "bieži", "laiku pa laikam", "reti" un "nekad", kopsummai esot relatīvai attiecībā pret to cilvēku procentuālo daļu, kuri izteicās.

Pēc tam valstis tiek klasificētas šādi:

	Indekss
1. Nīderlande	1,96
2. Luksemburga	1,72
3. Itālija	1,53
4. Vācija	1,52
5. Beļģija/Belģija	1,47
Kopienas vidējais rādītājs	1,41
6. Francija	1,40
7. Dānija	1,24
8. Apvienotā Karaliste	1,14
9. Īrija	0,99

Katrā atalgojuma kategorijā bez izņēmuma, bet bez lielām atšķirībām starp valstīm sieviešu vidējais rādītājs ir zemāks nekā vīriešu; Nevairāk kā nedaudz lielāku plaisu var atzīmēt pie Royaume-Uni.

Vecuma atšķirības starp vīriešiem ir nelielas, izņemot Dāniju, Beļģiju un Franciju. Tomēr vairumā gadījumu, jo īpaši Beļģijā un Vācijā; tās irspēcīgākas sieviešu vidū, jo jaunas sievietes daudz labāk nekā vecākie apzinās savu tieksmi pārliecināt.

Izglītības iegūšanas ietekme ir gandrīz visur visspēcīgākā, un jo īpaši šķiet, ka tai ir vadošā loma Vācijā.

Attiecībā uz dzīvesvietas lielumu ietekme ir neliela, izņemot Franciju, kur tieksme pārliecināt palielinās, pārceļoties no ciemata uz mazo pilsētu un lielo pilsētu. Citās valstīs parasti pieņem, ka mazpilsētu iedzīvotāju skaits ir nedaudz augstāks nekā ciematu vai lielu pilsētu iedzīvotāju skaits.

Tāpēc izglītības iegūšanas mainīgais lielums neapšaubāmi ir vissvarīgākais, un tieši šis mainīgais lielums lielā mērā, bet, iespējams, ne pilnībā izskaidro atšķirību starp sievietēm un vīriešiem.

53. tabula

Tieksmepārliecināt citus pēc dzimuma, dzimuma un izglītības līmeņa
(norādīts pēc valsts)¹

	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
	Kopā	-25	'25/54	55+	Kopā	-25	'25/54	55+	Zems	Izvirzīt ais pamats	Augsts
Nederland	1,83	11,77	1,98	1,75	1,62	1,89	1,63	1,46	1,62	1,88	1,98
Luksemburga	1,8	1,83	1,82	1,76	1,63	1,57	1,73	1,5	1,5	1,9	1,82
Italia	1,66	1,75	1,68	1,58	1,38	1,56	1,37	1,2	1,37	1,77	1,84
Vācija	1,63	1,58	1,7	1,52	1,43	1,6	1,59	1,06	1,39	1,57	2,04
Beļģija/Belgiē	1,55	1,88	1,74	1,3	1,31	1,67	1,39	0,93	1,16	1,53	1,96
Francija	1,52	1,63	1,66	1,21	1,29	1,43	1,32	1,21	1,13	1,42	1,81
Danmark	1,44	1,72	1,57	1,13	1,29	1,18	1,16	0,74	1,08	1,43	1,63
Apvienotā Karaliste	1,32	1,33	1,4	1,19	0,96	1,2	0,97	0,84	1,03	1,29	1,48
Īrija	1,04	1,17	1,13	0,84	0,95	1,17	0,95	0,7	0,91	0,98	1,28
Kopienas ²	1,55	1,6	1,63	1,39	1,27	1,47	1,33	1,04	1,24	1,5	1,82

1 Valstis ir sarindotas dilstošā indeksa punktu skaita secībā.

2 Vidējais svērtais.

C. *Participation politiskajām diskusijām*

Maurice DUVERGER 1955. gadā kā "neapšaubāmu" noraidīja faktu, ka "sievietes ir mazāk ieinteresētas politikā nekā vīrieši".¹ Mūsu izmeklēšanā tas tika apstiprināts ar diviem papildu jautājumiem.

« Kad jūs atrodat sevi ar draugiem, vai jūs notiekbieži, laiku pa laikam, vai man patīk apspriest politique? »

Kurš no šiem izteicieniem vislabāk raksturo jūsu lomu šajās diskusijās?

A. Lai gan man ir savs zobrāts, es parasti vienkāršā klausos.

B. Lielāko daļu laika es tikai klausos, bet esrunāju vienu vai otru reizi, lai sniegtu savu viedokli.

C. Parasti es piedalos sarunā.

D. Es ņemu vairāk nekā mana part sarunā: Es parasti cenšos pārliecināt citus, ka man ir taisnība."²

Visā Kopienā 20 % respondentu apgalvo, ka viņi "bieži" piedalās politiskajās diskusijās starp draugiem: 28 % vīriešu un tikai 14 % sieviešu. Vecuma ietekme ir diezgan neliela, lai gan nedaudz izteiktāka sieviešu vidū; visās vecuma grupās un jo īpaši vecāka gadagājuma cilvēku vidū sievietes politiku apspriež retāk nekā vīrieši. Izglītības līmenis ļoti svārstās.

Atšķirības starp valstīm dažām no tām ir diezgan mazas, bet Nīderlande un Beļģija ievērojami atpaliek no pārējām.

Katrā valstī vecums maz diskriminē vīriešus, izņemot Vāciju, Īriju un Apvienoto Karalisti, kur politiku visbiežāk apspriež ne jaunākais. Sieviešu vecuma ietekme ir spēcīga tikai Itālijā. Visās valstīs un visās vecuma grupās, pat jaunākajās paaudzēs, sievietes retāk apspriež vīriešus.

Izņemot Īriju, izglītības līmenis ir ļoti augsts visur, jo īpaši Vācijā, Francijā un Itālijā.

Šīs attieksmes atšķirības parādīsies precīzāk, pārbaudot atbildes uz nākamo jautājumu, kas attiecas uz līdzdalības pakāpi politiskajā darbībā.

1 Skat. iepriekš 129. lpp.

2 Šie jautājumi ir daļēji pielāgoti no WOODWARD Julian L. un ROPER Elmo: "Amerikāņu pilsoņu politiskais akts", American Political Science Review, 1950, 44 lpp. 872-885.

54. tabula

Politisko diskusiju biežums starp dzimumiem, dzimumiem un iegūto izglītību

(Kopienā kopā)

	Bieži	Laiku pa laikam	Nekad	Neatbildēts
Kopā	20 %	46 %	32 %	2 %
Vīrieši	28	47	24	1
No tā: No 15 līdz 24 gadiem	23	48	28	1
25 līdz 54 gadi	30	49	20	1
55 gadi un vairāk	26	44	28	2
Sievietes	14	44	40	2
No tā: No 15 līdz 24 gadiem	16	47	35	2
25 līdz 54 gadi	14	48	36	2
55 gadi un vairāk	11	34	51	4
Izglītības līmenis:				
- zems	14	42	41	3
vidēji	22	53	24	1
augsta	38	47	14	1

55. tabula

Tieksme apspriest politiku "bieži" atkarībā no dzimuma, dzimuma un iegūtās izglītības

(Atbilde "bieži", pēc valsts) ¹

	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
	Kopā	-25	25/54	55+	Kopā	-25	25/54	55+	Zems	Izvirzītā s pamats	Augsts
Luksemburga	34 %	31 %	36 %	32 %	20 %	16 %	22 %	20 %	20 %	25 %	38 %
Francija	30	33	23	27	20	27	19	16	14	26	41
Vācija	32	17	33	35	13	10	14	42	15	25	46
Itālija	27	28	28	24	12	25	8	8	14	15	40
Danmark	24	18	28	20	15	15	18	12	16	23	29
Apvienotā Karaliste	27	13	30	29	12	9	14	10	17	20	32
Īrija	27	16	28	33	10	7	14	11	18	21	18
Nederland	13	19	14	7	91	8	10	6	7	12	25
Beļģija/Belgiē	15	16	16	12	6	9	6	4	5	10	21
Kopienas ²	28	23	30	26	14}	16	14	11	14	22	38

No tiem, kas bieži apspriež politiku, t. i., 20 % no kopējā iedzīvotāju skaita, tikai puse aktīvi piedalās diskusijā, un starp vīriešiem un sievietēm visās vecuma grupās ir aptuveni vienāda atšķirība: aptuveni 15 % vīriešu un 6 % sieviešu, ar nelielu atšķirību atkarībā no vecuma, faktiski piedalās, vismaz ar runas starpniecību.

Augstam izglītības līmenim ir trīs reizes lielāka iespēja aktīvi piedalīties nekā zēmam izglītības līmenim.

¹ Valstis ir sarindotas dilstošā secībā pēc atbilžu biežuma "bieži apspriež politiku ar draugiem".

² Vidējais svērtais

56. tabula

Nozīme politikas diskusijās pēc dzimuma, dzimuma un iegūtā izglītības līmeņa
(Kopienā kopā)

		Vienkārši klausieties	Laiku pa laikam uzstājas	Piedalās normāli	Aizņem vairāk nekā viņa daļu	Neatbildēts
Kopā		8%	24%	27%	10%	31%
Vīrieši		7	24	31	15	23
	No tā: No 15 līdz 24 gadiem	6	24	27	15	28
	25 līdz 54 gadi	6	25	35	15	19
	55 gadi un vairāk	8	23	28	15	26
Sievietes		10	24	22	6	38
	No tā: No 15 līdz 24 gadiem	6	25	27	8	34
	25 līdz 54 gadi	11	26	24	6	33
	55 gadi un vairāk	10	21	14	5	50
Izglītības līmenis:						
	- zems	10	23	20	7	40
	vidēji	7	27	33	11	22
	augsta	5	24	38	20	13

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

Tika izveidots līdzdalības indekss, piešķirot koeficientu attiecīgi 1, 2, 3 vai 4 atbilstoši procentuālajai daļai atkarībā no pieaugošās līdzdalības līmeņa diskusijās.

Kopienā kopumā vīriešu bija 2,71, bet sieviešu — 2,38. Tāpēc atšķirība starp vērtējumiem ir 0,33. Tas sasniedz 0,36 un 0,38 vecuma grupās virs 25 gadiem, bet ir tikai 0,16 vecuma grupā no 35 līdz 24 gadiem. Izglītības līmenis ievieš 0,42 starpībustarp galējām kategorijām.

Attiecībā uz valstīm vidējie rādītāji, kas ir augstāki par Kopienas vidējo rādītāju un zemāki par to, uzrāda divas valstu grupas katrā grupā, starp kurām nav būtisku atšķirību:

	Indekss
Danmark	2,70
Īrija	2,68
Apvienotā Karaliste	2,67
Itālija	2,64
Kopienas vidējais rādītājs	2,56
Beļģija/Belģi	2,55
Vācija	2,55
Francija	2,46
Luksemburga	2,33
Nīderlande	2,32

Visur sieviešu vidējais vērtējums ir zemāks nekā vīriešu vērtējums (2,38 salīdzinājumā ar 2,71 visā Kopienā), bet jo īpaši Francijā, Vācijā un Luksemburgā.

Vecums vāji diskriminē vīriešus, bet vairāk — sievietes, jo īpaši Beļģijā un Francijā. Gandrīz visās vecuma grupās sievietēm ir zemāks vidējais rādītājs nekā vīriešiem.

Vecākajās vecuma grupās (15–24 gadi) atšķirības starp abiem dzimumiem ir šādas:

	Vīrieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem	Sievietes vecumā no 15 līdz 24 gadiem	Starpība (H-F)
Īrija	2,63	2,64	0,01
Apvienotā Karaliste	2,73	2,69	-0,04
Itālija	2,73	2,69	-0,04
Danmark	2,78	2,71	-0,07
Beļģija/Belģi	2,6	2,69	0,09
Vācija	2,53	2,4	-0,13
Kopienas vidējais rādītājs	2,7	2,54	-0,16
Francija	2,78	2,49	-0,29
Nīderlande	2,52	2,15	-0,37
Luksemburga	2,69	2,06	-0,63

Var secināt, ka sešās no deviņām valstīm sievietesjūtas gandrīz vienādas ar vīriešiem attiecībā uz dalību politiskajās diskusijās. Gluži pretēji, Francijā, Nīderlandē un, iespējams, Luksemburgā pat sievietes joprojām atpaliek.¹

Nemot vērā to, ka izglītības līmenis ir ļoti diskriminējošs gandrīz visur (izņemot Īriju un Luksemburgu, bet jo īpaši Franciju), var sagaidīt, ka vispārējais šā izglītības līmeņa pieaugums palielinās sieviešu līdzdalību un, iespējams, ar apmācību arī citu sieviešu līdzdalību. Bet ne visu var sagaidīt no izmeklēšanas: Luksemburgas piemērs, ciktāl tas ir ticams, liecina, ka citi, “sabiedrības fakti”, var ierobežot sieviešu politisko līdzdalību.

1 Mazākā Luksemburgas izlase ir mazāk uzticama nekā pārējās valstis.

57. tabula

Participation indekss politiskajām diskusijām pēc dzimuma, dzimuma un iegūtā izglītības līmeņa
(Pēc darba samaksas)¹

		Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
		Kopā	-25	'25/54	55+	Kopā	-25	'25/54	55+	Zems	Izvirzīt ais pamat s	Augsts
Danmark	(2,70)	2,81	2,78	2,88	2,71	2,6	2,71	2,97	2,46	2,64	2,75	2,83
Īrija	(2,68)	2,77	2,63	2,9	2,67	2,59	2,64	2,57	12,57	2,63	12,73	2,67
Apvienotā Karaliste	(2,67)	2,76	2,73	2,75	2,8	2,56	2,69	2,53	2,56	2,6	2,71	2,98
Italia	(2,64)	2,71	2,73	2,69	2,78	2,53	2,69	2,47	2,41	2,51	2,71	2,82
Beļģija/Belgiē	(2,55)	2,65	2,6	2,65	2,68	2,48	2,69	2,33	2,15	2,44	2,51	2,71
Vācija	(2,55)	2,75	2,93	2,8	2,7	2,34	2,4	2,32	2,27	2,46	2,56	2,89
Francija	(2,46)	2,68	2,78	2,7	2,59	2,25	2,49	2,25	2,05	2,09	2,61	2,82
Luksemburga	(2,33)	2,49	2,69	2,37	2,6	2,13	2,06	2,32	1,88	2,28	2,43	2,27
Nederland	(2,32)	2,46	2,52	2,52	2,28	2,18	2,15	2,2	2,13	2,21	2,36	2,6
Kopienas ²		2,71	2,7	2,73	2,68	2,38	2,54	2,37	2,3	2,42	2,61	2,84

1 Valstis ir sarindotas dilstošā indeksa vērtību secībā attiecībā uz visiem respondentiem katrā valstī.

2 Vidējais svērtais.

VII Apmierinātības vai neapmierinātības sajūta

Prezentējot IV nodaļā datus par apmierinātību ar darbu, kurus izteikušas personas, kas iesaistītas profesionālajā darbībā, mēs esam uzsvēruši apmierinātības sajūtu noteicošos subjektīvos un sociālkulturālos faktorus.

Citi jautājumi ļauj mums apstiprināt mūsu pieņēmumus. Tie ir saistīti ar vispārējo apmierinātības sajūtu ar dzīvi kopumā un ar konkrētiem dzīves aspektiem (māja, vieta, kur cilvēks dzīvo, ienākumi, attiecības ar cilvēkiem utt.).

1. Vispārējā apmierinātības sajūta

Lai novērtētu vispārējo attieksmi pret dzīvi, tika uzdots tāds pats jautājums kā 1973. gada septembrī:

"Kopumā, vai jūs esat ļoti apmierināti, drīzāk apsēdušies, drīzāk neapmierināti vai vispār neapmierināti ar dzīvi, ko vadāt?"¹

Kopienā kopumā vairāk nekā trīs ceturtdaļas respondentu apgalvo, ka ir ļoti apmierināti (20 %) vai diezgan ļoti apmierināti (57 %) ar savu dzīvi. Atšķirība starp vīriešiem (79 % novājināts) un sievietēm (75 %) un starp vecuma grupām ir neliela, izņemot to, ka jauni vīrieši un vecāka gadagājuma sievietes šķiet nedaudz mazāk apmierināti.

Kopumā cilvēki ar zemu izglītības līmeni, zemi ienākumiem vai vieni paši, un cilvēki, kas dzīvo lielās pilsētās, ir mazāk apmierināti nekā citi.

Salīdzinot ar 1973. gada septembri, stabilitāte ir perfekta:

	(1973. gada septembris)	(1973. gada septembris)
Ļoti apmierināts(-a)	21 %	20 %
Drīzāk apmierināts(-a)	58	57
Drīzāk neapmierināts(-a)	16	16
Nepavisam nav apmierināts	4	5
Nav atbildes	1	2
Kopā	100	100
Skaitis	13484	9543

Atsevišķu valstu līmenī, tāpat kā 1973. gadā, mēs konstatējam skaidru atšķirību starp "mazām" un "lielām" valstīm: Dānija ir saraksta augšgalā, bet Itālija - saraksta augšgalā.

Sešās no deviņām valstīm atšķirība starp 1973. un 1975. gada rezultātiem ir niecīga. Apmierinātības līmenis nedaudz samazinājās Nīderlandē, jo īpaši Luksemburgā (kur izlases lielums rada konservatīvu interpretāciju) un jo īpaši Īrijā.

¹ Tas pats jautājums tika uzdots arī skalā no 0 līdz 10. Atstāji ietverts in te, ko izmanto analīzēs, kuras norādītas otrajā artī.

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

58. tabula

Vispārējā apmierinātības sajūta atkarībā no dzimuma, dzimuma, izglītības līmeņa, atrašanās vietas, ienākumiem un ģimenes stāvokļa

(Kopiena kopā)

	Ļoti apmierināts(- a)	Drīzāk apmierināts(- a)	Drīzāk neapmierināts(- a)	Nepavisam nav apmierināts	Neatbildēts
Kopā	20 %	57 %	16 %	5 %	2 %
Vīrieši	21	58	16	3	2
No tā: No 15 līdz 24 gadiem	16	62	15	5	2
25 līdz 54 gadi	20	60	14	4	2
55 gadi un vairāk	24	52	16	5	3
Sievietes	19	56	17	5	3
No tā: No 15 līdz 24 gadiem	19	57	16	4	4
25 līdz 54 gadi	20	56	16	5	3
55 gadi un vairāk	17	55	18	7	3
Izglītības līmenis:					
- zems	18	54	19	6	3
vidēji	23	60	11	4	2
augsta	19	61	13	4	3
Apdzīvotās vietas lielums					
ciems	20	57	16	5	2
Mazpilsēta	21	57	15	4	3
Lielpilsēta	17	57	17	6	3
Ģimenes ienākumi:					
pieticīgs	17	50	21	9	3
vidēji	18	60	16	4	2
- viegli	25	62	9	2	2
Ģimenes stāvoklis:					
neprecējies(- usies)	15	58	19	5	3
precējies(- usies)	22	58	14	4	2
- dzīvo militāri	27	49	12	4	8
šķīries(-usies)	10	44	33	11	2
- atsevišķi	10	35	39	12	4

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

atraitnis	14	53	21	9	3
-----------	----	----	----	---	---

59. tabula

Vispārējā apmierinātības sajūta 1973. un 1975. gadā

(Pēc darba samaksas)¹

		Ļoti apmierināts(- a)	Drīzāk apmierināts(- a)	Drīzāk neapmierināt s(-a)	Nepavisam nav apmierināts	Neatbildēts
Danmark	1975	51 %	41 %	4 %	.	4 %
	1973	51	44	4	1%	,
Beļģija/België	1975	39	52	5	2	2
	1973	43	49	6	2	.
Īrija	1975	36	52	9	3	.
	1973	53	39	6	2	.
Nederland	1975	33	52	7	2	6
	1973	41	52	5	1	1
Apvienotā Karaliste	1975	33	53	9	3	2
	1973	33	52	1	3	1
Luksemburga	1975	26	45	15	7	7
	1973	40	49	9	2	.
Francija	1975	16	59	16	7	2
	1973	15	62	17	4	2
Vācija	1975	13	66	16	2	3
	1973	16	66	15	2	1
Italia	1975	7	52	28	10	3
	1973	8	57	27	7	1

¹ Valstis ir sarindotas dilstošā secībā pēc "pilnībā apmierināto" atbilžu biežuma 1975. gadā. 1973. gadā pētījums aptvēra Lielbritāniju. Šajā ziņā ir jānorāda, ka Ziemeļīrijas vērtējums 1975. gadā bija ļoti tuvs Īrijas Republikas vērtējumam (37 %, 49 %, 8 %, 3 % un 3 %), tātad augstāks nekā Lielbritānijas vērtējums.

Visās valstīs, izņemot Vāciju un Itāliju, sievietes ir nedaudz apmierinātākas nekā vīrieši.

Vecuma ietekme atšķiras atkarībā no dzimuma un valsts:

- vīriešu vidū personas vecumā no 55 gadiem, izņemot Dāniju (un Luksemburgu), ir nedaudz apmierinātākas nekā jaunāki vīrieši;
- no otras puses, vecāka gadagājuma sievietes ir mazāk apmierinātas nekā jaunākas sievietes, izņemot Apvienoto Karalisti, Franciju (un Luksemburgu).

Var izvirzīt hipotēzi, ka vīriešu apmierinātība ar dzīvi mēdz sekot individuālās karjeras attīstībai un vispārējai dzīves apstākļu attīstībai sabiedrībā, savukārt sieviešu vecuma palielināšanās, ko bieži pavada atrašanās un straujās iztikas līdzekļu samazinājums, izraisa biežāku neapmierinātību.

60. tabula

Vispārējā apmierinātības sajūta atkarībā no dzimuma undzimuma

(Ļoti apmierināts , pēc valsts)

	Vīrieši				Sievietes			
	Kopā	-25	'25/54	55+	Kopā	-25	'25/54	55+
Danmark	50 %	54 %	50 %	46 %	54 %	56 %	57 %	45 %
Beļģija/Belgiē	38	39	38	48	40	48	43	34
Īrija	34	27	35	38	37	42	36	34
Nederland	33	27	31	37	34	40	34	30
Apvienotā Karaliste	32	30	33	31	33	28	38	33
Luksemburga	25	27	26	23	27	8	35	26
Francija	13	10	1	19	19	16	20	18
Vācija	17	6	16	23	9	16	10	3
Italia	10	6	9	13	4	6	4	4
Kopienas	21	16	20	24	19	19	20	17

2. Apmierinātības sajūtu īpašie aspekti

Jautājums tika uzdots skalā no 0 līdz 10 un attiecās uz šādām problēmām:

- "A. Jūsu māja vai dzīvoklis;
- B. Vieta, kur jūs dzīvojat pilsētā vai ciemā.
- C. Jūsu ienākumi.
- D. Jūsu dzīves līmenis, lietas, kas jums ir: mēbeles, sadzīves tehnika u. c.
- E. Laiks,kad jums jādara tas, kas jums jādara.
- F. Kā jūs izmantojat savudīkstāvi.

Un atsevišķā jautājumā:

- "A. Sabiedrības forma, kādā mēs pašlaik dzīvojam (šajā valstī).
- B. Demokrātijas darbība (jūsu valstī).
- C. Vispārīgi runājot, jūsu attiecības ar cilvēkiem."

Visā Kopienādzīves aspektus, kas saistīti ar tiešo vidi (dzīvesvieta, attiecības ar cilvēkiem, māja vai dzīvoklis), labvēlīgi vērtē piecīlīdz seši nodedsmī cilvēkiem.

Tad ir trīs problēmas saistībāar dzīves līmeni, brīvo laiku un pieejamo laiku, par kurām apmierinātība ir neviendabīgāka. Tas pats vēl izteiktākattiecas uz pieejamajiem ienākumiem.

Līdzsvars ir vērstas uz neapmierinātību arsabiedrībasformu,kurā mēs dzīvojam, un galvenokārt ar demokrātijas darbību.

61. tabula

Īpašas apmierināšanas jomas

(Kopiena kopā)¹

	Augsta apmierinātība (no 8 līdz 10 punktiem)	Vidējā apmierinātība (no 3 līdz 7 punktiem)	Zems apmierinātības līmenis (no 0 līdz 2)	Vidējais vērtējums
1. Vieta, kur dzīvojat	61%	32%	7%	7,49
2. Attiecības ar cilvēkiem	57	39	3	7,46
3. Māja vai dzīvoklis	53	39	8	7,09
4. Dzīves līmenis	45	49	6	6,83
5. Kā lietot vaļaspriekus	47	42	10	6,74
6. Pieejamais laiks	43	46	10	6,52
7. Ienākumi	30	54	15	5,75
8. Sabiedrības forma	19	63	17	5,08
9. Demokrātijas darbība	17	60	21	4,82
Vidēji 9 vienības	41	47	11	6,42

Lai vienkāršotu rezultātu ex-ponēcijai Kopienas un katras valsts līmenī, mēs izmantosim tikai vidējos apmierinātības rādītājus kā līdzfinansējumu. Pietiekatcerēties, ka, tā kā vērtējuma fokusa punkts ir 5,0, jebkura augstāka vērtība (maksimāli 10,0) mēra apmierinātības sajūtu un jebkura zemāka vērtība (minimāli 0) - neapmierinātības sajūtu.

Kopienas līmenī kopumā 62. tabulas pārbaudē ir sniegta virkne būtiskas informācijas, kas tiksapspriesta otrajā daļā:

1° Vīriešu un sieviešu apmierinātības līmenis katrā no aplūkotajām jomām ir gandrīz vienāds.

2° Kopumā 55 gadus veci un vecāki cilvēki ir nedaudz apmierinātāki nekā jaunāki, bet visās vecuma grupās saglabājas vienāds apmierinātības līmenis starp dzimumiem.

3° Apmierinātību gandrīz neietekmē izglītības līmenis; mazā mērā šķiet, ka visneapmierinātākie ir izglītotākie cilvēki, izņemot attiecībā uz mājokli, dzīves līmeni, ienākumiem, brīvo laiku un pieejamo laiku.

Apmierinātība lielās pilsētās ir nedaudz zemāka nekā mazpilsētās un ciematos, jo īpaši attiecībā uz mājokli, kur cilvēks dzīvo un kas ir pieejams.

¹ Apmierinātības jomas ir sarindotas dilstošā secībā pēc vidējā punktu skaita. Atgādinājumam – apmierinātība ar savu darbu (personām, kas strādā algotu darbu) nāktu tieši pirms dzīves līmeņa: augsts apmierinātības līmenis — 46 %, vidējs apmierinātības līmenis — 47 %, zems apmierinātības līmenis — 6 %; vidējais vērtējums 6,93, atbilstoši nesniegšana nav iekļauta tabulā.

62. tabula

Īpaši apmierinātības indeksi pēc dzimuma, vecuma, izglītības līmeņa un atrašanās vietas lieluma

	Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis			Apdzīvotās vietas lielums		
	Kopā	-25	25/54	55+	Kopā	-25	25/54	55+	Zems	Izvirzītais pamats	Augsts	Ciema	Mazpilsēta	Lielā pilsētā
1. Vieta, kur dzīvojat	7,55	6,84	7,48	8,04	7,42	6,86	7,46	7,71	7,55	7,48	7,27	7,77	7,56	7,04
2. Attiecības ar cilvēkiem	7,52	7,12	7,45	7,82	7,4	7,23	7,3	7,7	7,48	7,53	7,25	7,54	7,49	7,35
3. Māja vai dzīvoklis	7,08	6,8	6,91	7,51	7,1	6,85	6,93	7,55	7	7,21	7,2	7,32	7,2	6,67
4. Dzīves līmenis	6,85	6,51	6,82	7,07	6,81	6,77	6,8	6,88	6,61	7,1	7,13	6,74	7,03	6,67
5. Kā lietot vaļaspriekus	6,98	6,87	6,65	7,59	6,51	6,62	6,13	7,16	6,64	6,85	6,9	6,68	6,86	6,66
6. Pieejamais laiks	6,43	6,23	5,8	7,62	6,59	6,2	6,12	7,72	6,65	6,46	5,71	6,6	6,57	6,36
7. Ienākumi	5,72	5,06	5,92	5,72	5,77	5,33	5,95	5,71	5,53	6,19	5,76	5,7	5,93	5,65
8. Sabiedrības forma	4,98	4,72	4,91	5,23	5,16	5	5,04	5,49	5,07	5,36	4,59	5,16	4,98	5,09
9. Demokrātijas darbība	4,72	4,46	4,7	4,89	4,91	4,63	4,81	5,29	4,78	5,16	4,36	4,86	4,78	4,8
	6,43	6,08	6,29	6,83	6,41	6,17	6,28	6,8	6,37	6,59	6,24	6,49	6,49	6,25

Lai gan kopumā apmierinātības līmenis ir ļoti līdzīgs neatkarīgi no respondentu dzimuma, vecuma, izglītības līmeņa un dzīvesvietas lieluma, starp valstīm pastāv lielas atšķirības.

Valstu starpā var veikt divus dažādus novērtējumus:

1° Saskaņā ar vidējiem rādītājiem, kas iegūti par deviņiem pētītajiem apmierinātības aspektiem:¹ Dānijā ir augstākais vidējais rādītājs, tai seko Īrija un Beļģija; Luksemburgu un Nīderlandi; Vācija un Apvienotā Karaliste joprojām pārsniedz Kopienas vidējo rādītāju; Francija un Itālija ir zemāk.

Deviņu apmierinātības vērtējumu vidējais rādītājs valstī

1. Danmark	7,51
2. Īrija	7,32
3. Beļģija/Belgiē	7,30
4. Luksemburga	7,10
5. Nederland	7,05
6. Vācija	6,73
7. Apvienotā Karaliste	6,68
Kopienas vidējais rādītājs	6,42
8. Francija	6,18
9. Italia	5,54

2 ° Saskaņā ar valstu klasifikāciju attiecībā uz katru apmierinātības aspektu, kas ļauj starptautiskā salīdzinājumā novērst iespējamās atšķirības veidā, kā atbildēt uz vairākiem jautājumiem vienā un tajā pašā mērogā; klasifikācijas secība ir gandrīz vienāda:

Vidējais valstu vērtējums pēc deviņiem apmierinātības veidiem

1. Danmark	2,33
2. Īrija	3,00

1 Šeit mēs neņemam vērā iepriekš apspriesto apmierinātību ar darbu, jo jautājums tika uzdots tikai personām, kas iesaistītas algotā darbā.

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

3. Beļģija/België	3,22
4. Luksemburga	4,11
5. Nederland	4,33
6. Apvienotā Karaliste	5,67
7. Vācija	6,00
8. Francija	7,56
9. Italia	8,78

Tādējādi neatkarīgi no izmantotās klasifikācijas visas "mazās" valstis, lai cik atšķirīgas tās būtu viena no otras, it īpaši sociālekonomiskajā jomā, ir vadībā, apsteidzot četras "lielās" valstis.¹

Arī atšķirības starp valstīm katrā apmierinošas attīstības apgabalā ir ļoti izteiktas, kā parādīts 63. tabulā.

Vislielākā izkliede ir vērojama pēdējos divos posteņos: sabiedrības forma un demokrātijas darbība, kuras apmierinātības līmenis trijās valstīs ar visaugstākajiem rādītājiem (Luksemburgā, Vācijā, Beļģijā) ir daudz augstāks nekā trijās valstīs ar viszemākajiem rādītājiem (Apvienotajā Karalistē, Francijā un galvenokārt Itālijā).

1 Šie rezultāti apstiprina 1973. gadarezultātus, sk. "Apmierinātība un neapmierinātība ar dzīves apstākļiem Eiropas Kopienas valstīs". Briselē, 1974. gada jūnijā

63. tabula

Konkrētais apmierinātības līmenis katrā kopienas valstī

1. Vieta, kur dzīvojat		2. Attiecības ar cilvēkiem		3. Māja vai dzīvoklis	
Īrija	8,66	Īrija	8,96	Īrija	8,29
Danmark	8,48	Danmark	8,57	Danmark	7,94
Beļģija/Belgiē	8,14	Apvienotā Karaliste	8,00	Beļģija/Belgiē	7,92
Nederland	7,77	Beļģija/Belgiē	7,79	Luksemburga	7,80
Apvienotā Karaliste	7,62	Luksemburga	7,67	Nederland	7,60
Luksemburga	7,53	EK vidējais rādītājs	7,46	Apvienotā Karaliste	7,41
EK vidējais rādītājs	7,49	Vācija	7,42	EK vidējais rādītājs	7,09
Francija	7,37	Francija	7,16	Vācija	7,06
Italia	7,34	Italia	7,05	Francija	6,96
Vācija	7,28	Nederland	7,02	Italia	6,48
4. Dzīves līmenis		5. Kā lietot vaļaspriekus		6. Pieejamais laiks	
Danmark	8,16	Danmark	8,16	Īrija	7,56
Beļģija/Belgiē	7,75	Īrija	7,94	Nederland	7,55
Nederland	7,70	Nederland	7,86	Danmark	7,54
Luksemburga	7,36	Beļģija/Belgiē	7,59	Beļģija/Belgiē	7,39
Apvienotā Karaliste	7,16	Apvienotā Karaliste	7,28	Luksemburga	6,90
Īrija	7,04	Luksemburga	7,25	Apvienotā Karaliste	6,72
Vācija	7,01	Vācija	6,77	EK vidējais rādītājs	6,52
EK vidējais rādītājs	6,83	EK vidējais rādītājs	6,74	Francija	6,42
Francija	6,65	Francija	6,21	Vācija	6,33
Italia	5,93	Italia	6,00	Italia	6,04
7. Ienākumi		8. Sabiedrības forma		9. Demokrātijas darbība	
Danmark	7,07	Luksemburga	6,58	Vācija	6,26
Nederland	6,77	Vācija	6,41	Luksemburga	6,10
Beļģija/Belgiē	6,74	Beļģija/Belgiē	6,38	Beļģija/Belgiē	6,04
Luksemburga	6,73	Īrija	6,02	Danmark	5,76
Īrija	6,34	Danmark	5,88	Nederland	5,67
Apvienotā Karaliste	6,16	Nederland	5,55	Īrija	5,11
Vācija	5,99	Apvienotā Karaliste	5,11	EK vidējais rādītājs	4,82
EK vidējais rādītājs	5,75	EK vidējais rādītājs	5,08	Francija	4,81
Francija	5,34	Francija	4,72	Apvienotā Karaliste	4,62
Italia	4,84	Italia	3,31	Italia	2,83

VIII Laimes sajūta

Jēdziena "dzīves kvalitāte" nesenie panākumi ir palīdzējuši labāk precizēt cieši saistītu jēdzienu, piemēram, "apmierinātība", "laime", "labklājība" u. c., psihosociālo saturu.¹ Parasti tiek uzskatīts, ka jēdziens "apmierinātība" atbilst noteiktam labklājības stāvoklim, kura saturs galvenokārt ir materiāls (drošība, komforts utt.), savukārt jēdziens "laime" drīzāk ir saistīts ar tādiem individuāliem vai pat intīmiem faktoriem kā veselība un starppersonu attiecības.

Pētījumā par sieviešu un vīriešu salīdzinošo attieksmi pret dzīvi nevarēja palīdzēt, bet mēģināt izmērīt šo ārkārtīgi subjektīvo sajūtu: laime.

Pāriesim pie personiskāka temata. Kad viss ir pateikts un darīts, vai jūs varat pateikt, kā vont lietas jums tieši tagad? Vai esat patiešām laimīgs, laimīgs pietiekami vai nav pārāk laimīgs tieši tagad?²

Tāpat kā ar gandarījumu, vīriešu un sieviešu atbildes ir ļoti līdzīgas: visā Kopienā 16 % respondentu apgalvo, ka viņi ir „patiesi laimīgi”, 54 % — „diezgan laimīgi” un 27 % — „ne pārāk laimīgi”.

Vecums maz ietekmē laimes sajūtas izpausmi vīriešiem, savukārt sievietēm, palielinoties gadiem, samazinās to cilvēku nozīme, kuri apgalvo, ka ir „patiesi laimīgi”.

Laime pieaug arī līdz ar respondenta izglītības līmeni un ienākumiem, bet visnozīmīgākais mainīgais, šķiet, ir, kā gaidīts, ģimenes stāvoklis: cilvēki, kuri ir precējušies vai dzīvo kopā ar pāri, apgalvo, ka viņi divreiz biežāk ir „patiesi laimīgi” nekā cilvēki, kuri ir šķīrušies, dzīvo šķirti vai ir atraisīti; Vienatnē ietilpst starp šīm divām kategorijām.

1 Skatīt jo īpaši D. SAINT-PAUL pētījumu par SOFRES Francijas Dzīves kvalitātes ministrijai: "Par dzīves kvalitātes subjektīvu definīciju". Parīze, 74. nov.

2 Tas ir apzināti, ka jautājums neietver paplašinājumu negatīvā nozīmē ("drīzāk nelaimīgs" un "ļoti nelaimīgs"), lai izvairītos no zināmas pieticības ietekmes atbildēs. Tas nozīmē, ka cilvēki, kuri jūtas diezgan nelaimīgi vai ļoti nelaimīgi, iespējams, izvēlējās "ne pārāk laimīgu" atbildi.

64. tabula

Vispārējā laimes sajūta atkarībā no dzimuma, dzimuma, izglītības līmeņa, atrašanās vietas lieluma, ienākumiem un ģimenes stāvokļa

(Kopiena kopā)

	Tiešām laimīgs	Diezgan laimīgs	Ne pārāk laimīgs	Neatbildēts
Kopā	16 %	54 %	27 %	3 %
Vīrieši	15	54	28	3
No tā: No 15 līdz 24 gadiem	14	53	30	3
25 līdz 54 gadi	15	57	26	2
55 gadi un vairāk	15	51	30	4
Sievietes	17	53	27	3
No tā: No 15 līdz 24 gadiem	21	56	20	3
25 līdz 54 gadi	17	55	25	3
55 gadi un vairāk	14	47	35	4
Izglītības līmenis:				
- zems	13	52	32	3
vidēji	18	58	21	3
augsta	20	54	22	4
Apdzīvotās vietas lielums				
ciems	16	55	27	2
Mazpilsēta	16	54	27	3
Lielpilsēta	16	52	28	4
Ģimenes ienākumi:				
pieticīgs	14	47	37	2
vidēji	15	56	26	3
- viegli	20	60	18	2
Ģimenes stāvoklis:				
neprecējies(-usies)	13	53	30	4
precējies(-usies)	17	56	25	2
- dzīvo militāri	23	41	27	9
šķīries(-usies)	8	43	41	8
- atsevišķi	2	33	54	11
atraitnis	11	45	40	4

Eurobarometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

Atšķirības starp valstīm ir mazāk izteiktas nekā apmierinātības sajūtas dēļ, bet valstu vērtējums katrā no abām dimensijām ir diezgan līdzīgs: Dānija un Beļģija uzņemas vadību, un Francija, Vācija un Itālija ir saraksta apakšā:

	Tiešām laimīgs	Ļoti apmierināts(-a)
Danmark	38 %	51 %
Beļģija/België	35	39
Nederland	31	33
Luksemburga	24	26
Apvienotā Karaliste	22	33
Īrija	17	36
Kopienas vidējais rādītājs	16	20
Francija	16	16
Vācija	11	13
Italia	6	7

Dānijā, Apvienotajā Karalistē un Īrijā sievietes šķiet mazliet laimīgākas nekā vīrieši; Kopumā sievietes ir nedaudz vairāk iespējamās nekā vecāka gadagājuma sievietes. Ģimenes stāvoklis ir gandrīz visur diskriminējošs, jo īpaši Dānijā. Tāpēc ir apstiprināts, ka laimes sajūta abiem dzimumiem ir cieši saistīta ar dzīves personiskākajiem aspektiem, jo tā dzīvo konkrētā kultūrā.

65. tabula

Laiques sajūta pēc dzimuma undzimuma

(Patiesi laimīga atbilde, pēc valsts)

	Vīrieši				Sievietes				Ģimenes stāvoklis		
	Kopā	-25	25/54	55+	Kopā	-25	25/54	55+	Precējis vai pāris	Vienvietīgs	Šķirties(-usies), šķirts(-a), atraitnis (-e)
Danmark	35 %	42 %	37 %	30 %	41 %	41 %	46 %	31 %	42 %	32 %	18 %
Beļģija/Belgiē	34	36	35	30	38	46	40	31	39	37	17
Nederland	32	27	33	33	30	35	33	21	22	36	9
Luksemburga	22	15	25	20	26	8	31	28	29	18	8
Apvienotā mājsaimniece	19	16	23	13	25	26	24	25	23	18	20
Īrija	14	14	16	11	19	27	17	15	17	17	12
Francija	14	16	13	15	18	25	18	13	18	17	13
Vācija	12	11	9	18	10	15	11	6	13	9	5
Italia	5	6	5	6	6	11	3	6	4	7	7

IX Attieksme pret Eiropas Kopien un Eiropas unifikāciju

Iepriekšējais darbs ir parādījis, ka dzimums ir vājš faktors, kas nosaka attieksmi pret Eiropu: gandrīz visās valstīspēc politi orientācijas ir redzams, ka izglītības līmenis, nodarbošanās un ienākumi tiek ņemti vērā, tiklīdz tiek ņemtas vērā attiecībasstarp šiem dažādajiem mainīgajiem lielumiem.¹

Neatkārtojot atbildes uz daudzajiem jautājumiem par kopējo tirgu, Eiropas Kopien un Eiropasnestabilitāti, kas tika uzdoti šajā apsekojumā,² mēs aprobežosimies ar trim jautājumiem: vienu par kopējo tirgu, otru par Eiropas apvienošanu un trešo par ietekmi, kāda Eiropas Kopienas attīstībai varētu būt uz sieviešu statusa attīstību.

1. Kopēja tirgus

"Kopumā, vai uzskatāt, ka (jūsu valstij) dalība Eiropas Kopienā (kopējā tirgū) ir laba lieta, slikta lieta, laba lieta vai slikta lieta?"

Kopienā kopumā 59 % respondentu uzskata, ka kopējais tirgus ir laba lieta, salīdzinot ar 9 % respondentu, kuri domā citādi, un 32 % respondentu, kuri nepauž nostāju vai nereaģē. Vīrieši reaģē nedaudz biežāk nekā sievietes pozitīvā veidā (63 pret 55 %). Gados jaunāki vīrieši un gados vecākas sievietes ir nedaudz mazāk labvēlīgas, bet vissvarīgākais mainīgais lielums ir iegūtais izglītības līmenis.

Starp tiem, kas pauž skaidru, pozitīvu vai negatīvu viedokli, starp abiem dzimumiem nav būtiskas atšķirības:

1 Sk. "Eiropieši redz Eiropu"; Briselē, 1974. gada augustā

2 Skatīt Eiropbarometru Nr. 3, 1975. gada jūnijs–jūlijs.

Ticiet, kakopējais tirgus ir "labā lieta"

(no 100 cilvēkiem, kas ieņem stendu)

Vīrieši 86 %

No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	88
	25 līdz 54 gadi	85
	55 gadi un vairāk	88

Sievietes 87 %

No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	88
	25 līdz 54 gadi	89
	55 gadi un vairāk	85

Sievietes ir tikpat labvēlīgas kā vīrieši bez būtiskām atšķirībām atkarībā no situācijas, kad viņas ir apguvušas sociālpolitiskās prasmes (izglītību, informāciju utt.), lai paustu savu viedokli.

66. tabula

Kopējais tirgus: labi vai sliktā atkarībā no dzimšanas, dzimšanas un izglītības līmeņa
(Kopienā kopā)

		Laba lieta	Nepareiza lieta	Ne labs, ne slikts	Neatbildēts
Kopā		59 %	9 %	23 %	9 %
Vīrieši		63	10	21	6
	No tā: No 15 līdz 24 gadiem	57	8	29	6
	25 līdz 54 gadi	64	11	20	5
	55 gadi un vairāk	66	9	18	7
Sievietes		55	8	25	12
	No tā: No 15 līdz 24 gadiem	57	8	25	10
	25 līdz 54 gadi	57	7	26	10
	55 gadi un vairāk	50	9	24	17
Izglītības līmenis:					
	- zems	52	11	24	13
	vidēji	63	7	24	6
	augsta	76	4	17	3

Atšķirības starp valstīm atšķiras, no vienas puses, ar sešām "dibinātājvalstīm", kur sešas līdz septiņas no desmit respondentiem atbalsta kopējo tirgu, un, no otras puses, ar trim jaunajām dalībvalstīm. (Skatīt 67. tabulu).

Vīrieši ir labvēlīgāki nekā sievietes visur, jo īpaši Īrijā, Nīderlandē un Beļģijā. Vecumam ir atšķirīga loma atkarībā no valsts un dzimšanas: vecāki vīrieši ir labvēlīgāki, izņemot Beļģiju un Luksemburgu; vecāka gadagājuma sievietes ir mazāk labvēlīgas, izņemot Apvienoto Karalisti un Dāniju.

Dažās valstīs šīs atšķirības var izskaidrot ar iegūtās izglītības ietekmi, kas ir īpaši svarīga Beļģijā, Vācijā, Apvienotajā Karalistē un Nīderlandē; Beļģijā, piemēram, abu dzimumu jaunieši, bet jo īpaši sievietes, ir daudz labvēlīgāki tirgumnekā viņu vecākie, iespējams, tāpēc, ka viņi ir izglītotāki un labāk informēti. Bet cita ietekme mēdz noteikt attieksmi: valsts kultūru un, varētu teikt, pieredzes ilgumu Eiropas Kopienā.

Ir pārsteidzoši, ka, lai gan atšķirība starp abu dzimumu attieksmi, kā arī atšķirība atkarībā no izglītības līmeņa ir vienāda, vidēji visās sešās "dibinātājās" valstīs, no vienas puses, un trijās jaunajās dalībvalstīs, no otras puses, vecuma ietekmei ir atšķirīga nozīme.

Six grupā gados vecākas sievietes (55 gadi un vairāk) ir ievērojami nelabvēlīgākas nekā jaunākas, savukārt gados vecāki vīrieši (izņemot Beļģiju un Luksemburgu) ir nedaudz labvēlīgāki. Gluži pretēji, "trīs" cilvēku

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

vidū vienas un tās pašas vecuma grupas cilvēki, jo īpaši vīrieši, nepārprotami ir labvēlīgākinēkā jaunāki cilvēki. (Skatīt 68. tabulu).

Skaidrojošs pieņēmums ir tāds, ka sieviešu labvēlīgo attieksmi "parasti" ietekmē izglītības līmenis, lai gan Kopienai šajā valstī ir diezgan ilga pieredze.

67. tabula

kopējam tirgum labvēlīga attieksme atkarībā no dzimuma; āge un iegūtais izglītības līmenis

(Laba atbilde, pēc valsts)¹

		Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
		Kopā	-25	'25/54	55+	Kopā	-25	'25/54	55+	Zems	Izvirzīt ais pamat s	Augst s
Italia	(71 %)	76 %	69 %	78 %	75 %	67 %	71 %	67 %	63 %	68 %	76 %	79 %
Luksemburga	(65 %)	67	81	65	61	62	80	63	52	67	66	58
Francija	(64 %)	70	57	73	73	59	62	59	54	55	69	73
Nederland	(64 %)	71	67	75	67	57	69	59	47	55	73	80
Beļģija	(57 %)	64	74	64	55	51	73	51	39	41	63	82
Vācija	(56 %)	59	59	56	64	54	56	56	50	50	59	81
Īrija	(50 %)	59	50	60	61	42	44	40	43	43	56	53
Apvienotā Karaliste	(47 %)	51	36	53	56	43	34	48	40	40	56	70
Danmark	(36 %)	40	24	44	39	34	19	35	39	32	44	40

1 Atbildē "Kopējais tirgus ir laba lieta" valstis ir sarindotas dilstošā secībā pēc biežuma. Iekavās norādītie procenti atbilst visiem respondentiem katrā valstī.

68. tabula

Atšķirības "jauniešu" un "vecu cilvēku" attieksmē pret kopējo tirgu atkarībā no dzimuma un valsts

	Vīrieši			Sievietes		
	-25	55+	Starpība	-25	55+	Starpība
Beļģija/Belgiē	74 %	55 %	-19	73 %	39 %	-34
Vācija	59	64	5	56	50	-6
Francija	57	73	16	62	54	-8
Italia	69	75	6	71	63	-8
Luksemburga	81	61	-20	80	52	-28
Nederland	67	67	0	69	47	-22
Komplekts "Seši"	64	69	5	64	53	-11
Danmark	24 %	39 %	15	19 %	39 %	20
Īrija	50	61	11	44	43	-4
Apvienotā Karaliste	36	56	20	34	40	6
Komplekts "Trīs"	36	55	19	34	40	6

2. Eiropas apvienošana

"Vai jūs kopumā atbalstāt, atbalstāt vai vienaldzīgi izturaties pret Eiropas apvienošanu?"

Septiņi no desmit respondentiem (69 %) ļoti atbalsta (35 %) vai (34 %) Eiropas apvienošanu; Tikai 9 % ir nelabvēlīgi un 22 % ir nediferencēti vai nereaģējoši.

Sievietes ir ievērojami mazāk labvēlīgas nekā vīrieši. Arī vecums abiem dzimumiem ir atšķirīgs: vīrieši vecumā no 15 līdz 24 gadiem ir mazāk labvēlīgi nekā vecākie, savukārt sievietes, kas vecākas par 55 gadiem, ir mazāk labvēlīgas.

Izglītības līmenis, šķiet, ir vissvarīgākais mainīgais lielums.

(Skatīt 69. tabulu).

69. tabula

Attieksme pret Eiropas apvienošanu atkarībā no dzimuma, dzimuma un iegūtās izglītības

(Kopienā kopā)

		Ļoti labvēlīgi	Daļēji labvēlīgi	Vienaldzīgi	Daļēji nelabvēlīgi	Ļoti nelabvēlīgi	Neatbildēti
	Kopā	35 %	34 %	15 %	5 %	4 %	7 %
Vīrieši		43	32	12	4	4	5
No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	32	36	17	6	3	6
	25 līdz 54 gadi	42	33	12	5	4	4
	55 gadi un vairāk	51	27	10	4	4	4
Sievietes		28	36	19	5	3	9
No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	29	36	21	5	2	7
	25 līdz 54 gadi	28	39	17	5	3	8
	55 gadi un vairāk	28	30	21	5	4	12
Izglītības līmenis:							
	- zems	30	32	19	6	4	9
	vidēji	38	37	13	4	3	5
	augsta	50	35	8	3	2	2

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

Atšķirības starp valstīm ir vēl lielākas nekā iepriekšējā jautājumā: no vienas puses, sešas "dibinātājvalstīs" sabiedrība atbalsta Eiropas apvienošanu septiņās vai astoņās no desmit valstīm (76 %); trijās jaunajās dalībvalstīs vairākums ir tikai tikko sasniegts (50 %). Tomēr jānorāda, ka Īrijas rādītājs pārsniedz Beļģijas rādītāju, kas ir saistīts ar to, ka to cilvēku skaits, kuri paziņo, ka ir atšķirīgi vainatbild, Beļģijā ir pusotru reizi lielāks.

1° no 100 respondentiem

	Beļģija	Īrija
	%	%
Ļoti labvēlīgi	23	23
Diezgan labvēlīgi	32	34
Vienaldzīgi	28	22
Diezgan nelabvēlīgi	2	8
Ļoti nelabvēlīgi	1	7
Neatbild	14	6
Kopā	100	100

2° no 100 personām, kas izrunā.

	Beļģija	Īrija
	%	%
Ļoti labvēlīgi	40	32
Diezgan labvēlīgi	55	47
Diezgan nelabvēlīgi	3	33
Ļoti nelabvēlīgi	2	10
Kopā	100	100

Dažās valstīs, izņemot Luksemburgu, sievietes ir mazāk labvēlīgas Eiropas apvienošanai nekā vīrieši. Atšķirība ir īpaši izteikta Īrijā, Itālijā un Beļģijā; tas lielā mērā ir saistīts ar vienaldzīgu vai neatbildētu atbilžu skaitu, kas ir daudz izplatītāks sieviešu vidū.

Vienaldzīgu vai neatbildētu atbilžu procentuālā daļa pa valstīm:

	Vīrieši	Sievietes	F/H attiecība
Itālija	11 %	28 %	2,5
Nīderlande	18	35	1,9
Īrija	18	35	1,9
Dānija	20	34	1,7
Francija	13	22	1,7
Vācija	15	24	1,6
Beļģija/Belģija	34	49	1,4
Apvienotā Karaliste	23	33	1,4
Luksemburga	18	17	0,9

Attiecībā uz vecumu tas atkal tiek darīts atšķirīgi atkarībā no dzimuma un valsts, kā arī atšķirīgi no tā, ko esmu redzējis iepriekš (skat. 68. tabulu) attiecībā uz atbildi par kopējo tirgu.

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

Vīriešu vidū vecākie joprojām ir nedaudz labvēlīgāki nekā jaunākie, bet Beļģijā joprojām ir izņēmums. Šī tendence ir izteiktāka jaunajās dalībvalstīs. Tik maza atšķirība no attieksmes sadalījuma pret kopējo tirgu.

Vecākās sievietes ir mazāk labvēlīgas nekā jaunākās, jo īpaši Beļģijā, kā arī Itālijā, Nīderlandē un Vācijā. Apvienotajā Karalistē un vēl izteiktāk nekā kopējā tirgū vecāka gadagājuma sievietes ir daudz labvēlīgākas Eiropas apvienošanai nekā vecāka gadagājuma sievietes. Šī tendence ir tāda pati kā attiecībā uz kopējo tirgu, bet tā ir izteiktāka, jo īpaši Apvienotajā Karalistē.

Izglītības līmenim ir spēcīga ietekme uz izglītībugandrīz visās valstīs, bet jo īpaši Beļģijā un Apvienotajā Karalistē.

Galū galā šķiet, ka valstīs, kurās šīs sievietes ir mazāk izglītotas un mazāk politizētas (Beļģijā), vecāka gadagājuma sievietēm ir salīdzinoši mazāk labvēlīga (vai precīzāk pret tām izturas ar lielāku vienaldzību), bet ir iesaistīti arī citi mainīgie lielumi, kā tas ir Apvienotajā Karalistē, kur "neviena Eiropas" kampaņas, iespējams, ir efektīvāk uzrunājušas jaunākās sievietes, proti, visizglītotākās un visvērtīgākās, vairāk nosliecot viņas uz atturēšanos, nevis atklāti negatīvu attieksmi.

70. tabulā parādīts labvēlīgas attieksmes pret Eiropas apvienošanu sadalījums pa valstīm pēc dzimuma, vecuma un izglītības līmeņa.

71. tabulā katrai valstij, divām galējām vecuma grupām un katram dzimumam ir parādīta labvēlīgās attieksmes biežuma atšķirība.

72. tabulā ir sniegti pilnīgi rezultāti pēc dzimuma un vecuma attiecībā uz Beļģiju un Apvienoto Karalisti, lai divās valstīs ar aptuveni vienādu vidējo labvēlīgas attieksmes vērtējumu (attiecīgi 52 % un 50 %) parādītu lielās atšķirības, kas pastāv, jo īpaši starp sievietēm, atkarībā no tā, vai viņas ir vai nav "spējīgas" izteikties vienā vai otrā virzienā.

70. tabula

Attieksme pret Eiropas apvienošanu atkarībā no dzimuma, dzimuma un iegūtās izglītības

(Atbildes "ļoti labvēlīgas" vai "drīzāk labvēlīgas" ar darba samaksu)¹

		Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
		Kopā	-25	'25/54	55+	Kopā	-25	'25/54	55+	Zems	Izvirzīt ais pamat s	Augsts
Luksemburga	(80 %)	80 %	85 %	78 %	82 %	81 %	84 %	81 %	72 %	79 %	79 %	81 %
Francija	(77 %)	82	76	82	85	74	70	74	75	68	83	87
Vācija	(77 %)	82	75	79	90	73	77	79	63	72	82	87
Itālija	(77 %)	85	83	87	84	69	83	67	60	71	86	89
Nīderlande	(65 %)	72	65	77	67	59	67	62	48	56	77	80
Beļģija	(52 %)	63	69	66	55	48	63	53	32	39	60	84
"Seši"	(76 %)	81	78	81	84	70	76	72	62	69	81	87
Īrija	(57 %)	66	51	66	74	46	45	54	47	51	62	63
Apvienotā Karaliste	(50 %)	55	40	55	61	46	32	51	46	44	59	74
Dānija	(41 %)	43	31	47	43	41	36	43	39	37	52	46
"Trīs"	(50 %)	54	40	55	61	46	33	50	46	44	59	68

¹ Valstis ir sarindotas dilstošā secībā pēc "ļoti labvēlīgas" vai "drīzāk labvēlīgas" reakcijas biežuma. Iekavās norādītie procenti atbilst visiem respondentiem katrā valstī.

71. tabula

Atšķirības "jauniešu" un "vecu" attieksmē pret Eiropas apvienošanas atkarībā no dzimuma un valsts
(Atbilde "ļoti labvēlīgs" vai "diezgan labvēlīgs")

	Vīrieši			Sievietes		
	-25	55+	Starpība	-25	55+	Starpība
Beļģija/Belgiē	69 %	55 %	-14	63 %	32 %	-31
Vācija	75	90	15	77	63	-14
Francija	76	85	9	70	75	5
Itālija	83	84	1	83	60	-23
Luksemburga	85	82	-3	84	72	-12
Nederland	65	67	2	67	48	-19
Komplekts "Seši"	78	84	6	76	62	-14
Danmark	31 %	43 %	12	36 %	39 %	3
Īrija	51	74	23	45	47	2
Apvienotā Karaliste	40	61	21	32	46	14
Komplekts "Trīs"	40	61	21	33	46	13

72. tabula

Vācijas un Apvienotās Karalistes atšķirīgā attieksme pret Eiropas apvienošanu dzimuma un dzimtesdēļ

	Beļģija (52 %)						Apvienotā Karaliste (50 %)					
	Vīrieši			Sievietes			Vīrieši			Sievietes		
	-25 %	25/54 %	55+ %	-25 %	25/54 %	55+ %	-25 %	25/54 %	55+ %	-25 %	25/54 %	55+ %
	1° no 100 respondentiem											
Ļoti labvēlīgi	32	25	30	23	18	16	13	33	42	15	26	24
Diezgan labvēlīgi	37	41	25	40	35	16	27	22	19	17	25	22
Vienaldzīgi	23	22	23	25	27	44	27	17	11	33	17	20
Diezgan nelabvēlīgi	2	1	4	1	3	1	12	12	8	12	11	12
Ļoti nelabvēlīgi	.	1	3	1	1	1	12	11	14	8	9	11
Neatbildēts	6	10	15	10	16	22	9	5	6	15	12	1
Kopā	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	2° No 100 cilvēkiem, kuri izrunājas											
Ļoti labvēlīgi	45	37	48	35	32	47	20	42	50	29	37	35
Diezgan labvēlīgi	52	60	40	62	61	47	42	28	23	33	35	32
Diezgan nelabvēlīgi	3		7		5	3	19	16	10	23	15	17
Ļoti nelabvēlīgi	.	3	5	3	2	3	19	14	17	15	13	16
Kopā	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

3. Eiropas Kopiena un sieviešu statusa maiņa

"Vai uzskatāt, ka Eiropas Kopienas (kopējā tirgus) attīstībai var būt laba ietekme, slikta ietekme vai vispār nekāda ietekme uz sieviešu statusa attīstību?"

Tikai 34 % cilvēku Kopienākopumā uzskata, ka Kopienas attīstībai var būt "laba ietekme" uz sieviešu statusa attīstību; 4 % irslīktākajā situācijā, un 62 % nesaskata saikni starp abiem tematiem.

Starp vīriešu un sieviešu reakciju ir maz atšķirību, izņemot to, ka sievietēm un jo īpaši vecāka gadagājuma sievietēm ir ievērojami lielāka iespēja nepaust savu viedokli.

Izglītības līmenis ietekmē atbilstu nesniegšanu un ietekmē pozitīvās atbildes, t. i., tas, ka atbilde, kas skaidri atspoguļo jebkādas attiecības neuztveršanu starppriekšmetiem ("nekāda ietekme") tik konstanta attiecībā uz trim izglītības līmeņiem, liecina, ka tā ir visizplatītākā attieksme.

Skatīt 73. tabulu.

Vecuma ietekme ir diezgan zema vīriešu vidū. Abām madžām, kas saduras ar savām attiecībām – Eiropas Kopienas un sieviešu statusam – ir dažādas sekas: vecāki vīrieši biežāk sagaida labvēlīgu ietekmi Apvienotajā Karalistē un Īrijā, kā arī Luksemburgā; Tomēr tas nav Beļģijā, kur, kā mēs redzējām iepriekš, vienaldzība ir ļoti liela vecāka gadagājuma cilvēku vidū.

73. tabula

Eiropas Kopienas attīstības paredzamā ietekme uz sieviešu statusa izmaiņām atkarībā no dzimuma, dzimumauniegūtās izglītības

(Kopiena kopā)

		Laba ietekme	Slikta ietekme	Nekādas ietekmes	Neatbildēts
Kopā		34 %	4 %	37 %	25 %
Vīrieši		37	6	37	20
No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	35	5	39	21
	25 līdz 54 gadi	37	6	40	17
	55 gadi un vairāk	38	5	32	25
Sievietes		32	3	36	29
No tā:	No 15 līdz 24 gadiem	34	3	39	24
	25 līdz 54 gadi	35	3	35	27
	55 gadi un vairāk	24	3	36	37
Izglītības līmenis:					
	- zems	30	5	36	29
	vidēji	36	4	38	22
	augsta	46	3	36	15

Es atnācu vispirms uz pozitīvajām atbildēm, kam sekoja Īrija un Francija. Vācija, Dānija un Apvienotā Karaliste ir e sarakstabeigās. Tas liecina, ka tie, kas piešķir lielu nozīmi sieviešu statusa problēmai, drīzāksagaida ietekmi uz Kopienas attīstību.¹ Turklāt Dānijā un Apvienotajā Karalistē to personu īpatsvars, kuras sagaida ietekmi, to raksturo negatīvi nekā citās valstīs.

Skatīt 74. tabulu.

Sieviešu vidū vecums ir izteiktāks, izņemot Dāniju un Apvienoto Karalisti, un vecāku sieviešu atbildes lielākajā daļā valstu atspoguļo mazāku uzmanību sieviešu statusa problēmai un mazāku interesi par Eiropas Kopienas.

Instrukcija jir gandrīz visur virzienā uz strauju nereaģēšanas samazināšanos, pārejot no zema uz augstu līmeni, bet ietekmē nenoteiktības (vai vienaldzības) reakciju daudz mazāk: pat dažās valstīs (Luksemburgā, Beļģijā, Francijā, Nīderlandē, Apvienotajā Karalistē) tai būtu tendence palielināties, kas parāda, cik vājas ir uzvertās attiecības starp Eiropas Kopienas un sieviešu statusa problēmu. Tomēr izglītības ietekme uz izmērīto attieksmi kopumā ir pozitīva, jo īpaši Īrijā un Beļģijā.

Skatīt 75. tabulu.

¹ Skatīt 1. tabulu 9 lpp.

74. tabula

Eiropas Kopienas attīstības paredzamā ietekme uz sieviešu statusa attīstību

(Pēc darba samaksas)

	Sagaidiet ietekmi		Negaidiet nekādu ietekmi	Neatbildēts
	labvēlīgi	nelabvēlīga		
Italia	54 %	2 %	20 %	24 %
Īrija	51	6	30	13
Francija	41	2	31	26
Beļģija/Belgiē	34	2	22	42
Luksemburga	34	6	28	32
Nederland	31	4	27	38
Vācija	26	4	51	19
Danmark	21	9	36	34
Apvienotā Karaliste	19	9	47	25

75. tabula

Eiropas Kopienas attīstības labvēlīgā ietekme uz sieviešu statusa izmaiņām atkarībā no dzimuma, dzimuma un izglītības līmeņa

(Labas ietekmes reakcija pa valstīm)¹

		Vīrieši				Sievietes				Izglītības līmenis		
		Kopā	-25	'25/54	55+	Kopā	-25	'25/54	55+	Zems	Izvirzīt ais pamats	Augsts
Italia	(54 %)	58 %	53 %	62 %	56 %	49 %	56 %	52 %	35 %	48 %	63 %	66 %
Īrija	(51 %)	52	43	55	55	49	56	50	43	39	57	68
Francija	(41 %)	41	40	39	45	40	39	44	33	35	46	43
Beļģija	(34 %)	38	47	39	32	30	43	32	19	24	38	49
Luksemburga	(34 %)	30	11	33	36	36	32	44	26	33	39	28
Nederland	(31 %)	36	27	41	32	26	28	29	18	25	38	41
Vācija	(26 %)	28	23	27	30	25	22	30	20	24	28	34
Danmark	(21 %)	23	21	22	21	20	16	23	20	17	29	25
Apvienotā Karaliste	(19 %)	22	12	21	27	17	18	17	17	18	20	28

1 Valstis ir sarindotas dilstošā secībā pēc "labas ietekmes" reakcijas.

II daļa

Skaidrojošā eseja par attieksmes veidošanos pret sieviešu statusu

Ievads metodikā

Pirmās daļas lasīšana parādīja pētītās problēmas sarežģītību: vīriešu un sieviešu attieksme, ko nosaka gan respondentu individuālās iezīmes (dzimums, vecums, izglītība utt.), gan tās sabiedrības attieksme, kurai viņi pieder, dažkārt ir līdzīga un dažkārt atšķirīga; šie faktori savstarpēji mijiedarbojas; atbildes uz vienu jautājumu pašas ir statistiski saistītas ar atbildēm uz citu jautājumu utt.

Mēģinot izskaidrot, kā veidojas šī attieksme, t.i., samazināt savāktu datu sarežģītību līdz pēc iespējas vienkāršākai interpretācijai, nepieciešamajam zinātniskās pētniecības ceļam, ir veiktas vairākas analīzes:

- tipoloģiskā (kopu analīze), kuras mērķis ir klasificēt visus 9500 apsekotos individuus, ko raksturo vairāki mainīgie lielumi (sniegtās atbildes un katram zinātniskajam lielumam ierobežotā skaita grupu (vai "tipu"), lai šie indivīdi katrā grupā būtu pēc iespējas "līdzīgi" un veidi būtu pēc iespējas atšķirīgi;
- faktoru analīzi katras valsts līmenī no atbildēm, kas sniegtas uz jautājumiem, kuri tieši attiecas uz mūsu tematu, lai noteiktu, vai un cik lielā mērā korelācijas starp visām šīm atbildēm, kas ņemtas no divām līdz divām, varētu izskaidrot ar nelielu skaitu "faktoru";
- analīzi sauc par "multiple Classification Analysis", kas ļauj izmērīt vairāku mainīgo lielumu (dzimums, vecums, izglītība, ienākumi utt.) skaidrojošo vērtību un katru identificētu mainīgo lielumu "faktoru" relatīvo nozīmi attiecībā pret citiem, ņemot vērā to savstarpējo saistību.

Katra no šīm metodēm ļaus mums iegūt hipotēzes un, iespējams, secinājumus no savāktodatu masas.

Sāksim ar tipoloģisko analīzi.

II Sabiedrības attieksmes pret sieviešu stāvokli tipoloģiskā analīze¹

Šajā analīzē tika apvienotas atbildes uz šādiem jautājumiem:

sieviešu statusa problēmai piešķirto nozīmi,

- spriedumu par izmaiņu ātrumu,

sieviešu izredzes, salīdzinot ar vīriešiem, gūt panākumus savā dzīvē,

- jomas, kas atbilst nelabvēlīgiem apstākļiem vai diskriminācijai,

- politikas tēls ("cilvēkietas")

- uzticība vīrietim vai sievietei kā politiskajam pārstāvim Parlamentā.

Pēc tam atbildes uz šiem jautājumiem tika izskatītas spriedumos par abu dzimumu attiecīgo lomu atšķirību mazināšanu; par sievietēm, kas aicina mazināt atšķirības, par sieviešu lomu politikā un par respondentu individuālajām iezīmēm.

Šī analīze ar secīgiem samazinājumiem atklāj neviendabīguma pakāpes septiņās grupās, kuras pašas var tikt samazinātas līdz pieciem galvenajiem veidiem, kas "paskaidro" 30,4 % no informācijas, kas ietverta sešos aktīvajos mainīgajos lielumos:

veids: pārmaiņu aktīvisti

Šī grupa veido 34 % no kopējā respondentu skaita, un tajā ir 45 % vīriešu un 55 % sieviešu.

1 Analīze, ko veica Héléne RIFFAULT.

Šie militāristi uzskata, ka sieviešu vieta sabiedrībā ir svarīgs jautājums, ka lielākā daļa sieviešu vēlas pārmaiņas, bet lielākā daļa vīriešu to nevēlas, ka sievietēm ir tiesības pieprasīt atšķirību mazināšanu, ka pārmaiņas nenotiek pietiekami ātri. Viņi ir absolūti pret to, ka politika ir vīriešu lieta, un uzskata, ka vīriešu un sieviešu lomai politikā jābūt vienāgai. Turklāt viņiem ir tikpat liela uzticība sievietei kā vīrietim kā pārstāvim Parlamentā.

Šajā tipā var izšķirt divas apakšgrupas:

- viens (IA), kas pārstāv 14 % no kopējā darbaspēka, proti, 43 % vīriešu un 57 % sieviešu, uzskata, ka sievietēm pašlaik ir tikpat liela iespēja gūt panākumus dzīvē kā vīriešiem;

- otrs (IB), kurā ir 20 % no kopējā darbaspēka (46 % vīriešu un 54 % sieviešu), uzskata, ka sievietes ir mazāk iespējamās; šī grupa ir ļoti aizņemta ar cilvēkiem ar augstu izglītības līmeni un pieder pie pilsētu teritorijām.

Šīs divas "pārmaiņu aktīvistu" grupas ir visvairāk ieinteresētas politiskajās diskusijās; viņu apmierinātības līmenis ar "materiālām" lietām (mājoklis, ienākumi, dzīves līmenis, darbs utt.) ļoti neatšķiras no vidējā, bet viņi ir mazāk apmierināti nekā vidēji respondenti ar lietām, kas attiecas uz sabiedrības formu un demokrātijas darbību.

Īsumā sakot, viņi patiešām ir "pārmaiņu aktīvistu" plašā nozīmē, kas, protams, ietver, betievērojami pārsniedz to, ko parasti dēvē par "feministiem". Tā ir lielākā grupa skaita un, iespējams, ietekmes ziņā; Tas sastāv no nedaudz vairāk sieviešu nekā vīriešu.

veids: Pārmaiņu pretinieki

Ir aizdomas, ka šī otrā grupa ir raksturota tieši pretēji. Tajā strādā 18 % no kopējā darbaspēka, un tajā ir gandrīz tikpat daudz sieviešu kā vīriešu (53 % vīriešu un 47 % sieviešu).

Šie "pretinieki" uzskata, ka problēma nav svarīga un ka sievietēm ir tikpat daudz iespēju kā vīriešiem. Viņiem sievietes vēlas mainīties, un viņi ir nepareizi; lielākā daļa vīriešu ir pret pārmaiņām; Pārmaiņas šobrīd notiek pārāk ātri.

Šai grupai politikai būtu vairāk jāattiecas uz vīriešiem; un, ja sievietes vēlas kaut ko darīt šajā sakarā, būtu labāk, ja tai būtu cita loma. Jebkurā gadījumā nav runas par balsošanu nevienam citam kā tikai cilvēkam.

Tie, kas veido šo pretinieku grupu, ir vecāki par vidējo; viņu izglītības līmenis ir zemāks, un viņiem ir maza interese par politiku.

veids: Mērenās

Tā ir starpgrupa starp pirmajām divām grupām: 18 % no kopējā darbaspēka, 48 % vīriešu un 52 % sieviešu.

Šie "mērenie" ir domāti dažām pārmaiņām, taču tie ir neskaidri, un tie nav ļoti politizēti, "vai arī tā ir liela problēma", "jā, lielākā daļa sieviešu vēlas pārmaiņas, un viņām ir taisnība". Bet vīrieši lielākoties nevēlas pārmaiņas. Politika nav pārāk daudz sieviešu bizness, un, ja viņi vēlas spēlēt lomu tajā, tai jebkurā gadījumā ir jābūt atšķirīgai lomai no vīriešu lomas.

Fakts, ka šai "mēreno" grupu grupai sabiedrībā ir tāda pati nozīme kā "pretinieku" grupai (18 %), skaidri parāda, kāda var būt tās loma tiesību aktu un morāles attīstībā atkarībā no tā, vai tā būs no vienas puses vai no otras puses. "Kaujiniekiem", iespējams, vajadzētu izvairīties no hitting viņam, ja viņi vēlas uzvarēt pār lielāko daļu sabiedrības par savu mērķi.

veids. pielāgots

Tā ir diezgan tradicionāla grupa, kas ir labi pielāgota pašreizējai situācijai, kura, kā mēs redzējam, arī dažādās valstīs atšķiras. Espārstāvu 21 % no kopējā darbaspēka. Komitejas locekļiem sieviešu problēma nav būtiska, un sievietēm ir ne mazāk iespēju gūt panākumus savā dzīvē. Viņu apmierinātības rādītājs ir ievērojami augstāks par vidējotā attiecībā uz vispārējo apmierinātību ar dzīvi, materiālistiskiem priekšmetiem, sabiedrību un demokrātijas darbību. Biežāk nekā citi apgalvo, ka viņi ir "patiesi laimīgi".

Šajā grupā var izšķirt divus apakšgroupus, starp kuriem ir šādas nianšes:

- attiecībā uz dažiem (IVA), kas veido 11 % no kopējā darbaspēka, proti, 55 % vīriešu un 45 % sieviešu, šķiet, ka problēmu nav, jo visi — gan vīrieši, gan sievietes — pašlaik piekrīt samazināt atšķirības starp lomām, un tā tas ir;

- pārējiem (IVB), 10 % darbaspēka, 45 % vīriešu un 55 % sieviešu, tā drīzāk būtu nepatiesa problēma: jā saglabā noteikta sievišķība; lielākā daļa sieviešu nevēlas pārmaiņas, un noteikti ne lielākā daļa vīriešu; turklāt sievietes, kas vēlas šādi mainīt sabiedrību, kļūdās; tomēr šai apakšgrupai, ja sievietes vēlas piedalīties politikā, tai jābūt tādai pašai lomai kā cilvēkam.

Šāda veida apmierinātība un — dažādu iemeslu dēļ — bezproblēmu pielāgojumi šajā jomā ir īpaši izplatīti Dānijā, Apvienotajā Karalistē un Nīderlandē.

veids: vienaldzīgs un gadu viedoklis

Nav daudz ko teikt par atlikušo grupu, kas veido nelielu vairāk par 8 % no kopējā darbaspēka, izņemot to, ka tā ir "sieviešu" grupa (57 % sieviešu un 43 % vīriešu), vecākā, vismazāk izglītotā grupa, kurā ir vislielākais neaktīvo cilvēku īpatsvars.

76. tabulā ir apkopotas respondentu galvenās personiskās īpašības katrā no pieciem apstrādāto datu veidiem. Tas skaidri parāda katra veida socioloģisko profilu:

dažas atšķirības starp abiem dzimumiem,

vienaldzīgo un pretinieku lielāks vecums un zemāks izglītības līmenis,

- maz atšķirību starp pilsētām un laukiem.

76. tabula

Pieci attieksmes veidi atbilstoši respondentu īpašībām

(Kopienā kopā)¹

	I tips "pārmaiņu aktīvisti" (33,7 %)		II tips "Detaļas" (18,2 %)	III tips "mērenās" (18,3%)	IV tips "pielāgots" (20,9 %)		V tips "vienaldzīgs un bezjūtīgs" (8,5%)
	MI (13,4 %)	IB (20,3 %)			IVA (10,2 %)	IVB (10,7 %)	
Vīrieši	43 %	46 %	53 %	48 %	55 %	45 %	43 %
Sievietes	57	54	47	52	45	55	57
Vecums:							
no 15 līdz 24 gadiem	22	25	12	16	19	16	10
25 līdz 54 gadi	54	56	26	54	52	55	41
55 gadi un vairāk	24	19	42	30	29	29	49
Norādījumi:							
- zems	52	39	65	53	56	50	70
vidēji	31	36	25	33	29	30	21
augsta	17	25	10	14	15	20	9
Atrašanās vieta:							
ciems	38	34	42	41	41	37	42
Mazpilsēta	34	33	31	31	33	34	31
Lielpilsēta	27	31	27	27	25	28	25
Darbība:							
- aktīvi	50	55	46	52	56	50	35
- neaktīvs	50	45	54	48	44	50	65
Civildienests:							
precējies(- usies)	65	65	67	67	70	70	61
atraitņi	7	5	12	8	7	8	17
- singles	23	26	18	22	20	18	18
citādi	4	4	3	3	3	4	3

1 Procentuālās daļas iekavās zem katras slejas atbilst tipa svaram kopējā paraugā. Dažas kopsummas var būt mazākas par 100 %, jo atbilžu nesniegšana netiek uzskaitīta.

Vēl interesantāks ir to personu sadalījums pa valstīm, kas pieder pie katra no pieciem veidiem. (77. tabula).

"Izmaiņu aktivisti" ir īpaši daudz Īrijā (46 %), Itālijā (39 %) un Francijā (38 %).

Pretinieki, kuru Dānijā ir ļoti maz (10%), veido 16–23 % citās valstīs.

Iespējams, ka "mēreni" veido "militāro spēku" rezervi Francijā un Luksemburgā.

Dānijā, Nīderlandē un Lielbritānijā ir vairāk "pielāgotu" un "atšķirīgāku" nekā citur.

Beļģijā un Vācijā, šķiet, vēl nav nekā starp "mēreniem" un "pretiniekiem".

Visbeidzot, 78. tabulā katram veidam ir norādītas procentuālās daļas vai punktu skaits, kas atbilst dažiem jautājumiem, kuru nozīme tiks parādīta turpmākajās analīzēs. Vienkāršs skatījums uz sieviešu situāciju parāda, kā "pārmaiņu aktivisti" un "pielāgots-satisfaits" pretojas viens otram mūsu sabiedrībā.

Otrajā daļā šis punkts tiks precizēts, jo īpaši ņemot vērā citas analīzes metodes.

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

TaunauNr. 77

Pieci attieksmes veidi katrā valstī

(No 100 respondentiem katrā valstī)

	I tips "pārmaiņu aktīvisti" (33,7 %)		II tips "pretinieki" (18,2 %)	III tips "mēreni" (18,3 %)	IV tips "pielāgots" (20,9 %)		V tips "vienaldzīgs un bezjūtīgs" (8,5%)
	MI (13,4 %)	IB (20,3 %)			IVA(10,2 %)	IVB (10,7 %)	
Beļģija/ Belgiē	13 %	15 %	21 %	24 %	10 %	6 %	11 %
Danmark	13	21	10	7	14	21	14
Vācija	14	19	23	24	9	7	4
Francija	17	21	16	27	7	8	4
Īrija	16	30	16	19	7	8	4
Italia	21	18	22	20	8	7	4
Luksemburg a	10	18	18	27	11	7	9
Nederland	8	20	18	12	16	12	14
Lielbritānija	10	20	19	9	12	17	13
(Ziemeļīrija)	(11)	(24)	(18)	(13)	(17)	(11)	(6)

78. tabula

Dažas raksturīgas reakcijas, kas atbilst pieciem attieksmes veidiem

(Kopiena kopā)¹

	I tips "pārmaiņu aktīvisti" (33,7 %)		II tips "pretinieki" (18,2 %)	III tips "mēreni" (18,3 %)	IV tips "pielāgots" (20,9%)		V tips "vienaldzīgs un bejūtīgs" (8,5%)
	MI (13,4 %)	IB (20,3 %)			IVA(10,2 %)	IVB (10,7 %)	
Sieviešu statusa problēmas nozīmīgums	7,09	7,14	4,09	6,66	3,86	3,76	3,69
Sievietēm ir mazāka iespēja	4 %	98 %	18 %	47 %	5 %	18 %	10 %
Izmaiņas nenotiek pietiekami ātri	52 %	53 %	7 %	26 %	4 %	7 %	6 %
Politikai nevajadzētu būt vairāk par vīriešiem	85 %	90 %	17 %	15 %	44 %	46 %	25 %
Apmierinātības vērtējums:							
- dzīve, ko mēs vadām	7,38	7,43	7,27	7,34	7,76	7,83	7,37
- uzņēmuma veids	5,27	5,04	5,43	5,65	5,9	5,45	5,75
- demokrātijas darbība,	4,9	4,78	5,08	5,34	5,65	5,19	5,41
Viņi saka "patiesi laimīgi"	22 %	22 %	20 %	20 %	30 %	30 %	21 %

1 Nesvērtais valsts paraugu kopums.

III Faktoru analīze un atbilstošo kritēriju analīze¹

Lai gūtu pārskatu par katra respondenta atbildēm uz 22 jautājumiem par sieviešu statusu, katrā valstī atsevišķi tika veikta faktoru analīze.²

Rezultātu pārbaude parādīja, ka atbildes reakcijas modeļi dažādās valstīs ir ļoti līdzīgi. Katras valsts ekonomikā parādās trīs attieksmes grupas. Grupas ("kopas") atspoguļo faktu, ka cilvēkiem, kuri atbild uz konkrētu jautājumu vienāvai otrā nozīmē, ir liela varbūtība sniegt līdzīgu atbildi uz katru no pārējiem jautājumiem tajā pašā grupā, un otrādi.

Ņemot vērā šo attieksmes modeļu līdzību deviņās valstīs, analīze tiks sniegta par Kopienas kopumā.

1 Šajā nodaļā lielā mērā ir ņemtas vērā analīzes, ko veica profesori Margaret un Ronald INGLEHART (Mičiganas Universitāte).

2 Šeit izmantotais paņēmiens ir "varimax rotation" paņēmiens.

Sieviešu stāvoklis Eiropas Kopienā: trīs stāvokļa konfigurācijas
(kopējo nacionālo paraugu faktoru analīze)

	Dominējošais faktors
I. Diskriminācijas uztvere:	
Vai jūsteiktu, ka pašreizējā sieviešu situācija ap jums salīdzinājumā ar vīriešu situāciju ir diezgan labāka (...) attiecībā uz...?	
... veicināšanas iespējas	0,71
... alga	0,67
... iespēja atrast darbu	0,66
... darba drošība	0,65
... arodmācības	0,63
... iespēja mācīties	0,53
... darba apstākļi	0,52
... vai sievietes ir tikpat iespējamās kā vīrieši, lai gūtu panākumus savā dzīvē ...?	0,64
II. Atbalstīt vai pretoties sabiedrības pārmaiņām saistībā ar sieviešu lomu	
Vai jūs domājat, ka sievietēm politikā vajadzētu būt tādai pašai lomai kā vīriešiem...?	0,71
- "Vai jūs piekrītat, ka politikai vairāk būtu jāattiecas uz vīriešiem (...)?"	0,68
Vai lietas (...)mainās pārāk ātri, nav pietiekami ātri vai vienkārši pareizi?	0,54
"Vai jūs uzskatītu, ka ir normāli vai nav normāli, ka sieviete vakarā iziet bez vīra, lai piedalītos sanāksmē?"	0,51
Vai lietas maina pareizo vai nepareizo ceļu?	0,45
Vai, jūsu prātā, sievietēm ir vai nav problēma? Cik svarīga ir šī problēma?	0,42
"Vai jūs uzskatītu, ka sievietei ir normāli vai nav normāli mudināt savu vīru mainīt darbu, jo viņai tiek piedāvāta labāka situācija citā reģionā?"	0,34
"Vai jums būtu normāli, ja vecāki nolemtu maksāt savai meitai par izglītību, ja viņai skolā būtu labāk nekā zēnam?"	0,33
III. Apmierinātība vai neapmierinātība?	
"Cik apmierināts esat ar sabiedrības formu, kurā dzīvojat?"	0,67
"Kopumā, vai esat ļoti apmierināts (...) ar dzīvi, ko pašlaik vadāt?"	0,65
Vai lietas maina pareizo vai nepareizo ceļu?	0,44
„Vai uzskatāt, ka Eiropas Kopienas attīstība (...) var labi ietekmēt (...) sieviešu statusa attīstību?"	0,43

Pirmā no trim grupām izsaka pakāpi, kādā sievietes tiek uzskatītas par tādām, kas pastāv vai pastāv mazākā mērā nekā vīrieši. Es atspoguļoju dažu cilvēku tendenci uzskatīt, ka sievietēm ir vienlīdzīgas iespējas katrā no uzskaitītajām jomām, savukārt citi konsekventi uzskata, ka tās ir mazāk iespējamās.

Pozīcija, kurai šajā atbilžu kopumā ir vislielākā nozīme, ir "reklāmas iespējas". Šķiet, ka tas ir visjutīgākais sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu iespēju uztveres rādītājs.

Salīdzinoši labi rādītāji ir arī "alga" un "iespēja atrast darbu". Pārējie divi jautājumi - "iespēja mācīties" un "darba apstākļi" - parasti ir mazāk cieši saistīti ar citiem. Patiešām, ir iespējams, ka kāds uzskata, ka sievietēm ir tādas pašas iespējas kā vīriešiem attiecībā uz darba apstākļiem vai izglītību, bet uzskata, ka kopumā sievietes ir mazāk iespējamās nekā vīrieši.

Otrais grupē pauž labvēlīgu vai nelabvēlīgu attieksmi pret sociālajām pārmaiņām, kas saistītas ar sieviešu statusu. Šī dimensija aptver daudzas pārmaiņas, bet ir interesanti atzīmēt, ka viens no mūsu visjutīgākajiem rādītājiem attiecas uz sieviešu politisko lomu.

Trešā grupa pauž apmierinātību vai neapmierinātību ar sabiedrības formu un dzīvesveidu saistībā ar sieviešu statusu un ar to saistītajām pārmaiņām sabiedrībā. Šī dimensija pauž arī zināmu optimisma vai pesimisma attieksmi pret sociālajām pārmaiņām.

Šī faktoru analīze ļauj mums no jaunas perspektīvas ņemt vērā visus rezultātus, kas iepriekš tika izskatīti pirmajā lasījumā.

1. Par vai pret sociālajām pārmaiņām

Var izveidot rādītāju, kas atspoguļo atbalstu vai pretestību sabiedrības pārmaiņām saistībā ar sieviešu lomu, apvienojot atbildes uz diviem svarīgākajiem jautājumiem: Vai lietas mainās pārāk ātri? un "vai piekrītat, ka politikai vairāk būtu jāattiecas uz vīriešiem?"¹

Šo indeksu var izmantot kā atkarīgu mainīgo lielumu vairākās daudzkritēriju analīzēs, kurās mēra saistību ar konkrētiem identifikācijas mainīgajiem lielumiem (dzimums, vecums, izglītība, ienākumi utt.), ņemot vērā šo mainīgo lielumu savstarpējo saistību: piemēram, starp dzimumu un vecumu, starp dzimumu, vecumu un ienākumiem utt.²

Tabulā ci – pēc tam ir parādīta desmit identifikācijas mainīgo relatīvā nozīme skaidrojumā, izsakoties citādi, attiecībā uz katrā Kopienas valstī pētīto dimensiju.

1 Šie divi elementi ir viens no trim, kas ir noteicošie faktori mērāmajā dimensijā (otrā grupa). Postenis "tā pati loma politikā" netika izvēlēts divu iemeslu dēļ: pirmkārt, anketā tas tika iekļauts uzreiz pēc punkta "Cilvēkresursu politika" un bija pamats bažām par kontaminācijas ietekmi; otrkārt, tas ir neskaidrs, jo ietiepīga tradicionāliste un apzināta sieviešu "atbrīvošanas" atbalstītāja dažādu iemeslu dēļ var uzskatīt, ka sievietēm un vīriešiem politikā būtu jāuzņemas dažādas lomas.

2 Izmantotā sistēma ir daudzkārtēja klasifikācijas analīze (MCA).

80. tabula

Atbalsts sabiedrības pārmaiņām saistībā ar sieviešu statusu Eiropas Kopienas valstīs saskaņā ar desmit identifikācijas mainīgajiem lielumiem

(ranžējuma diapazons atbilstoši katra prognozētāja izskaidrotajai dispersijai, ņemot vērā citu prognozētāju ietekmi)

	Dānija 4.27 (x)	Īrija 4.24	Apvienotā Karaliste 4.16.	Francija 4.12.	Vācija 3.88	Itālija 3.78	Nīderlande 3.76	Beļģija 3.48	Luksemburga 3.42
1. Respondenta vecums	1	3	2	1	7	7	2	1	4
2. Priekšroka pusei	2	7	3	3	1	1	3	4	5
3. Ģimenes ienākumi	3	2	1	2	5	3	4	7	2
4. Reģions	10	1	10	6	6	5	1	2	1
5. Personu skaits mājās	4	6	5	4	4	2	5	8	6
6. Izglītības līmenis	7	8	4	5	9	4	7	3	8
7. Dzīvesvieta pilsētā/laukā	6	5	6	8	2	8	8	5	7
8. Respondenta dzimums	5	4	8	9	3	10	10	10	9
9. Mājsaimniecības vadītāja nodarbošanās	9	9	7	7	8	6	6	6	3
10. Ģimenes stāvoklis	8	10	9	10	10	9	9	9	10

x) Skaitlis zem katras valsts nosaukuma norāda atbalsta indeksa vidējo punktu skaitu: ne vairāk kā 6, ne mazāk kā 1, centrālais punkts 3,5.

Visur spēcīgākie sieviešu pārveides kustības atbalsta prognozētāji ir vecums, priekšroka politiskajai partijai, ģimenes ienākumi un reģions, kurā dzīvo intervējamā persona. Katrs no šiem mainīgajiem lielumiem liecina par būtisku saistību ar katra respondenta attieksmi lielākajā daļā valstu. Lielākajai daļai pārējo sešu mainīgo lielumu ir tikai neliela vai statistiski nenozīmīga ietekme.

Apskatīsimtos pa vienam.

1) *Vecums*

Kā minēts iepriekš, tiek uzskatīts, ka sieviešu statuss un loma mainās. Pēdējos gados tas tā nav bijis. Visās Kopienas valstīs cilvēki noteiktās vecuma grupās piedzima, pirms sievietēm tika piešķirtas noteiktas pilsonības pamatīpašības, piemēram, tiesības balsot. Var sagaidīt, ka cilvēki, kuru uztvere un attieksme veidojās laikā, kad sieviešu loma joprojām bija šauri ierobežota, šādus ierobežojumus uzskatītu par relatīvi dabiskiem un pieļaujamiem salīdzinājumā ar attālākām grupām.

Dati apstiprina šo pieņēmumu. Jaunieši biežāk atbalsta pārmaiņas nekā vecāka gadagājuma cilvēki. Vai tas ir saistīts ar mainīgajiem vēsturiskajiem apstākļiem vai kaut ko, kas raksturīgs jeunesse? Dati liecina, ka pirmā hipotēze ir pareiza. Attieksmju maiņas apmērs sieviešu vidū bija daudz lielāks nekā vīriešu vidū.

Attiecībā uz pirmo no diviem jautājumiem, kas izvēlēti kā rādītājs, pastāv 12 punktu atšķirība starp vīriešiem un 21 punkta atšķirība starp sievietēm galējās vecuma grupās.

Attiecībā uz otro jautājumu atšķirības ir attiecīgi 15 un 28 punkti.

Vecuma grupā virs 65 gadiem sievietes atbildēs uz katru no abiem jautājumiem ir nedaudz "konservatīvākas" nekā vīrieši. Tukšā dūšā attieksme pretpārmaiņām ir daudz biežāka.

Šī struktūra izskaidro, kāpēc dzimumu atšķirības irtik mazas, salīdzinot sievietes un vīriešus neatkarīgi no vecuma: vecāku sieviešu relatīvais "konservatīvisms", iesaistoties vidējā aprēķinā ar vecāku sieviešu pretēju tendenci, samazina atšķirības.

Šī mijiedarbība starp vecumu un dzimumu ir jāattiecinā tikai uz dzīves cikla ietekmi; šķiet ticamāk secināt, ka ir notikušas būtiskas izmaiņas abu dzimumu attiecīgo lomu koncepcijās, kas ir īpaši spēcīgi ietekmējušas visvairāk skarto grupu: sievietes.

(Skatīt 81. tabulu)

81. tabula

Attieksme pret sabiedrības pārmaiņām attiecībā uz sieviešu statusu pēcdzimuma
(Rezultāti attiecībā uz Kopienas, izņemot neatbildētības)

1. Ņemot vērā to, ka attiecībā uz sieviešu vietu sabiedrībā lietas nemainās pietiekami ātri:

Vecums	Vīrieši	Sievietes
15–24 gadi	33 %	40 %
25–34	33	38
35–44	27	32
45–54	25	27
55–64	22	26
65 un vairāk	21	19
Atšķirība starp galējām grupām	-12	-21

2. Nepiekrītu, ka "politikai vairāk jābūt vīriešu uzņēmējdarbībai":

Vecums	Vīrieši	Sievietes
15–24 gadi	33 %	40 %
25–34	33	38
35–44	27	32
45–54	25	27
55–64	22	26
65 un vairāk	21	19
Atšķirība starp galējām grupām	-15	-28

Analizējot attiecību starp attieksmi un vecumu katrā valstī, varizdarīt papildu argumentu par labu šim secinājumam par ietekmi uz ražošanu.

Dažādās valstīs sievietēm tika piešķirtas tiesības balsot ļoti dažādos datumos. Tāpēc valstis var īsumā iedalīt divās grupās: tās, kurās sievietes ieguva tiesības balsot priekšlaicīgi, t. i., pirms vai tūlīt pēc Pirmā pasaules kara, un tās, kurās tiesības tika iegūtas vēlāk, ar paaudžu nobīdi, t. i., pēc Otrā pasaules kara beigām. Vācija ir starpposma gadījums, jo sievietes ieguva tiesības balsot tur salīdzinoši agri, bet šīs tiesības, tāpat kā visas politiskās brīvības, nacisma apstākļos tika apturētas.

Lai gan atšķirības attieksmē starp jauniešiem un vecāka gadagājuma cilvēkiem ietekmē vēsturiskas pārmaiņas, salīdzinoši ilgstošas atšķirības starp vecuma grupām var sagaidīt valstīs, kurās balsstiesības tika piešķirtas agrāk, un salīdzinoši nesenas atšķirības valstīs, kurās balsstiesības tika piešķirtas nesen.

Šis pieņēmums ir apstiprināts: katrā no piecām „agrīnajām” valstīm lielākā atšķirība ir starp otro un trešo vecuma grupu; katrā no trim “vēlāk ieceļojušajām” valstīm tas tiek novērots starp pirmo un otro vecuma grupu; Vācija ir nepārprotami saistīta ar otro valstu grupu. Dažādās jauniešu un vecāka gadagājuma cilvēku atbildes, iespējams, atspoguļo vēsturiskās ietekmes, koviens otram atstāja pusaudži.

82. tabula

nepiekrīt viedoklim, ka "politikai vajadzētu būt vairāk vīriešu uzņēmējdarbībai" atkarībā no situācijas valstīs;¹

Vecuma grupas			Laikmets, kad sievietēm tika piešķirtas balsstiesības							
Vecums 1975. gadā	Vidējais vecums	18 gadi ²	Senais (1915 - 1919)				Bijušais ar pārtraukumu	Nesenis (1944 - 1949)		
			Dan.	Ned.	G.B.	Īrija		Fr.	Tā tas ir.	Belg.
15-39	27	1966	85 %	65 %	75 %	75 %	61 %	77 %	73 %	57 %
40-65	52	1941	82	57	73	69	45	60	57	42
66-96	72	192]	69	47	68	54	40	59	55	30

1 Atbildes nesniegšana ir izslēgta. Bez Luksemburgas un Ziemeļīrijas.

2 Par 18 gadu vecumu šeit uzskata vecumu, kurā beidzas pirmspieaugušo socializācija.

2) Politiskā izvēle

Politiskā orientācija ir arī svarīgs faktors, kas nosaka attieksmi pret sieviešu statusa maiņu.

Kā pirmo tuvinājumu var teikt, ka cilvēki, kas ir orientēti uz kreiso pusi, vairāk atbalsta sieviešu līdztiesību nekā tie, kas ir orientēti uz labo pusi. Bet ir izņēmumi. Piemēram, Lielbritānijā šķiet, ka Leiberistu partijas vēlētāji ir salīdzinoši mazāk labvēlīgi; Francijā komunisti ir mazāk labvēlīgi nekā pārējie, izņemot allistus un neatkarīgos republikāņus; Beļģijā sociālisti daudz atpaliek no liberāļiem un reģionālo partiju vēlētājiem.

Neraugoties uz šīm anomālijām, kas būtu jāpārbauda arī lielākos paraugos, kreisā spārna vēlētājiem ir tendence veicināt sieviešu vienlīdzīgu līdztiesību politikā.

83. tabula

Nepieņemšana viedoklim, ka "politikai būtu vairāk jāattiecas uz vīriešiem", ņemot vērā politisko izvēli un valsti¹

Vācija		Īrija		Lielbritānija		Francija	
VPD	61 % (347)	Darbspēks	70 % (148)	Liberāli	78 % (94)	PSU un galēji kreisā	85 % (26)
FDPV	57 (105)	Fianna Fail	70 (369)	Conservative	78 (393)	Sociālistiskā partija	75 (325)
CDU/CSU	42 (416)	Smalkā gēla	69 (209)	Nationalist	69 (26)	Kreisais spārns Rad.	75 (20)
				Darbspēks	66 (324)	Reformatori	72 (72)
						Komunistiskā partija	67 (107)
						U.D.R.	64 (112)
						Pārpublic. indép.	58 (163)
Nīderlande		Dānija		Beļģija/Belģi		Itālija	
Dem. '66, DS-70	100 % (8)	Venstre Socialiste	90 % (19)	PVV (Liberalen)	68 % (59)	PCI	80 % (153)
PPR, PSP	88 (42)	Sociālistiskā tauta.	88 (42)	FDF/RW	63 (40)	PRI	80 (25)
CPN	69 (16)	Venstre	85 (181)	Volksunie	59 (73)	PSDI	469 (45)
VVD	65 (150)	Fremskridstspartiet	82 (146)	PSC (sabiedrība-Chr.)	52 (85)	PSI	67 (141)
PvdA	60 (289)	Kristellgt Folk.	80 (44)	BSP (Socialisten)	49 (99)	PLI	67 (SQ)
ARP	60 (57)	Socialdemokratiet	79 (248)	PSB (sociālisti)	45 (146)	MSI/Destra Naz.	58 (45)
ISGP, BP, GPV, RKPN	52 (23)	Radikale	79 (53)	CVP (kristieši)	45 (282)	līdzstrāvas	57 (291)
KVP	48 (159)	Konservatīvs	72 (46)	PLP (liberālā)	33 (30)		
Chu	44 (52)	Kommunisten	71 (17)				

¹ Atbildes nav izslēgtas. Bez Luksemburgas vai Ziemeļīrijas. Skaitļi iekavās atbilst respondentu skaitam. Procenti, kas aprēķināti mazāk nekā 30 atbildēm, nav uzskatāmi par nozīmīgiem.

3) Ienākumi

Ģimenes ienākumi kopā ar reģionu ir viens no diviem citiem svarīgiem faktoriem, kas nosaka attieksmi pret sieviešu politisko līdzdalību.

Kopumā vislabvēlīgākie ir cilvēki ar augstiem ienākumiem. Šis konstatējums var būt pārsteigums pēc tā, ko mēs tikko izdarījām attiecībā uz politisko orientāciju. Šis acīmredzamās pretrunas skaidrojums, bez šaubām, būtu jāmeklē vērtību sistēmu pārmaiņu procesā, kurā dažas no bagātākajām aprindām Rietumeiropas valstīs mēdz koncentrēties uz "postradiālistiskām" vērtībām, jo īpaši dodot priekšroku mazāk hierarhiskai, egalitārākai sabiedrībai.¹ Tā kā dzimumu līdztiesība ir post-materialistiskās vērtību sistēmas sastāvdaļa, rezultāti attiecībā uz kreisā spārna orientāciju un augstiem ienākumiem var atspoguļot to pašu kultūras pārmaiņu procesu.

1 Skatīt Ronald INGLEHART, "The Silent Revolution in Europe", American Political Science Review, 1971. gada decembris.

84. tabula

nepiekrīt atzinumam "Politikaivajadzētu būt vairāk vīriešu uzņēmējdarbībai" atkarībā no ģimenes ienākumiem un valsts;¹

Danmark		Lielbritānija		Īrija		Francija	
-20 000 kg	71 % (55)	- L 79	63 % (105)	--L 40	50 % (30)"	-->FF 800	42 % (43)
20 - 30.000	82 (67)	80 - 159	77 (162)	40 - 79	60 (133)	800 - 1250	53 (53)
30 - 40.000	85 (46)	160 - 239	73 (221)	80 — 159	72 (258)	1250 - 1750	59 (85)
40 - 50.000	71 (49)	240 - 319	77 (150)	160 — 239	72 (217)	1750 - 2500	67 (162)
50 - 60.000	83 (77)	320 - 399	83 (83)	240 - 319	84 (102)	2500 - 4000	73 (242)
60 - 80.000	77 (123)	400+	88 (76)	320 - 399	76 (45)	4000 līdz 6500	78 (160)
80 - 100.000	87 (108)			400+	71 (34)	6500+	78 (71)
100-150 000	87 (160)						
150.000 +	95 (59)						

Italia		Nederland		Vācija		Beļģija/Belgiē	
-70 000 litri.	54 % (41)	Hfl. 9000	56 % (43)	-DM 750	27 % (45)	-FB 8000	32 % (66)
70 - 120.000	54 (79)	9 - 12.000	57 (67)	750 - 1000	51 (88)	8 - 16.000	38 (203)
120 - 180.000	60 (161)	12 - 15.000	56 (82)	1000 - 1250	41 (126)	16 - 24.000	45 (218)
180 - 250.000	67 (241)	15 - 18.000	59 (106)	1250 - 1500	44 (126)	24 - 32.000	49 (182)
250 - 350.000	64 (193)	18 - 21.000	55 (165)	1500 - 1750	53 (116)	32 - 40.000	56 (157)
350 - 500.000	66 (131)	21 - 24.000	55 (123)	1750 - 2000	52 (124)	40 - 60.000	56 (101)
500 - 750.000	78 (41)	24 - 27.000	63 (87)	2000 - 2250	49 (105)	60.000 +	68 (50)
750.900 +	86 (22)	27 - 30.000	60 (47)	2250 - 2500	61 (62)		
		30 - 33.000	64 (45)	2500 - 2750	59 (51)		
		33 - 39.000	83 (30)	2750 - 3000	54 (28)		
		40.000 +	67 (51)	3000+	76 (41)		

4) Dzīvesvietas reģions

Attiecības starp dzīvesvietas reģionu un attieksmi pret sieviešu politisko līdzdalību nav vienkāršas. Pastāv būtiskas atšķirības starp Nīderlandes provincēm vai starp Vācijas federālajām zemēm; tomēr ir maz atšķirību starp trim lielākajiem Dānijas reģioniem, kā arī starp Lielbritāniju un Ziemeļīriju (laikā pastāv zināma atšķirība starp pašiem Lielbritānijas reģioniem).

Jebkurā gadījumā reģions ir svarīgs prognozētājs. Pastāv zināma tendence, ka attieksme ir labvēlīgāka reģionos, kuros ir liela metropole, piemēram, Londonā, Dublinā, Parīzē, Hamburgā vai Briselē, lai gan Romas un Berlīnes reģioni ir krietni zemāki par to attiecīgajiem vidējiem rādītājiem valstī.

Nīderlandes protestantu vairākuma provinces atrodas katoļu vai jaukto provinču priekšā, bet tas ne vienmēr attiecas uz Vācijas federālajām zemēm. Nav būtiskas atšķirības starp Beļģijas Flandrijas un Valonijas provincēm.

Pirms var veikt padziļinātus pētījumus ar pietiekamiem paraugiem, var teikt tikai to, ka starpreģionālās atšķirības pastāv un ka reģioni ar lielām pilsētām parasti ir "feminiskāki", un tas netiek pārbaudīts visur.

85. tabula

1 Atbildes nav izslēgtas. Bez Luksemburgas vai Ziemeļīrijas. Ģimenes ienākumus piešķir par gadu Dānijai un Nīderlandei un par mēnesi citām valstīm.

Eiropas barometra speciālizlaidums "Sievietes un vīrieši Eiropā" (1975. gada maijs)

nepiekrīt atzinumam "Politikai vairāk jābūt vīriešu uzņēmējdarbībai" atkarībā no dzīvesvietas reģiona un valsts;²

Danmark		Lielbritānija		Īrija		Francija	
Jylland	85 % (490)	Dienvidrietumi	81 % (89)	Dienvidrietumi	78 % (131)	Parīzes reģions	78 % (235)
Sjaelland	78 (404)	Londona + dienvidaustrumi	77 (283)	Rietumi	72 (104)	ziemeļrietumu	71 (235)
Fyn	78 (90)	Jorkšīra * Humber.	76 (88)	Austrumi	71 (344)	Elzasas un Lotringa	69 (77)
		Rietummidlenda	75 (67)	Midwest	71 (110)	Dienvidaustrumi	69 (171)
		Skotija + Velsa	71 (184)	Donegolas	70 (27)	Kategorija: Parīzes baseini	65 (168)
		Austrummidlenda	70 (63)	Midlands	70 (91)	Dienvidaustrumi	60 (125)
		Ziemeļrietumi	68 (114)	Dienvidaustrumi	62 (131)	Ziemeļu un Padekalē reģions	59 (83)
		ziemeļu	65 (49)	Ziemeļaustrumi	60 (42)		
		Austrumanglija	62 (39)				
Italia		Nederland		Vācija		Beļģija/Belgiē	
Sicīlija + Sardegna	71 % (70)	Frīzlande	71 % (44)	Hamburga + Brēmene	58 % (48)	Namīra	55 % (44)
ziemeļrietumu	67 (300)	Drente	71 (28)	Reinzeme-Pfalca	58 (62)	Brabantes	54 (333)
ziemeļaustrumos	65 (197)	Groningenā	68 (44)	Hesenes	57 (83)	Antverpene	52 (233)
dienvidos	63 (235)	Noordholland	66 (169)	Bayern	56 (160)	Limburgas	50 (98)
Centrs	61 (210)	Noordbrabant	60 (142)	Ziemeļreina-Vestfālene.	54 (287)	Eno	44 (185)
		Zuidholland	59 (237)	Lejassaksija	46 (112)	Ljēža	43 (141)
		Utrehtas	57 (46)	Bādene-Virtta	44 (141)	Oost-Vlaanderen	42 (189)
		Gelderlande	51 (106)	Berlīne	42 (33)	Rietumu-Vlaanderen	40 (151)
		Limburgas	51 (87)	Zāras federālā zeme	42 (19)	Luksemburga	30 (33)
		Zēlande	50 (26)	Šlēsviga-Holšteina	36 (41)		

2 izslēgtie atbilstu nesniegšanas gadījumi; Bez Luksemburgas vai Ziemeļīrijas.

2. Optimisms un pesimisms

Pēdējo no mūsu attieksmju grupām, kas identificētas faktoru analīzē, raksturoja apmierinātības vai neapmierinātības sajūta sabiedrību kopumā un ar dzīvi kopumā, kā arī vispārēja optimisma vai pesimisma sajūta attiecībā uz sieviešu statusa pārveidošanu.

Varētu domāt, ka sievietes sabiedrībā un vispār dzīvē būtu mazāk apmierinātas nekā vīrieši, jo viņu izredzes faktiski, ja ne juridiski, ierobežo liels skaits prakšu un aizspriedumu, kas neietekmē otradzimuma personas. Tomēr šķiet, ka lielākā daļa sieviešu pielāgojas apstākļiem vai ka sabiedrība liek viņām pieņemt šos ierobežojumus: nav gandrīz nekādas atšķirības starp viņu apmierinātības līmeni vīriešiem un sievietēm.

Kā parādīts nākamajā tabulā, svarīgākās vispārējās apmierinātības ar dzīvi pazīmes ir tās pašas, kas visvairāk ietekmē attieksmi pret sociālajām pārmaiņām saistībā ar sieviešu statusu. Ģimenes ienākumi, reģions, vecums un politiskā izvēle. Visās deviņās valstīs dzimums ir zemākais no desmit prognozētajiem.

86. tabula

Vispārējās apmierinātības ar dzīvi prognozes Eiropas Kopienas valstīs

(Novērtējuma diapazons suīvis dispersija, ko izskaidro katrs prognozētājs, ņemot vērā citu prognozētāju ietekmi)

	Īrija (16,9 % (x))	Luksemburgā (15,9%)	Francija (13,8 %)	Itālija (12,9 %)	Nīderlande (12,8 %)	Vācija (11,7 %)	Beļģija (11,1 %)	Dānija (8,7 %)	Apvienotā Karaliste (6,1 %)
1. Ģimenes ienākumi	3	1	1	1	6	1	1	4	4
2. Reģions	1	2	5	2	4	5	3	3	1
3. Vecums	4	9	3	6	2	3	2	5	2
4. Priekšroka pusei	5	7	2	3	3	8	6	1	3
5. Ģimenes stāvoklis	10	4	4	7	1	2	5	2	6
6. Profesija	2	10	8	9	5	9	4	6	8
7. Personu skaits mājsaimniecībā	6	8	6	5	8	6	10	8	5
8. Dzīvesvieta pilsētā/laucā	8	5	7	8	7	4	8	7	7
9. Izglītības līmenis	7	3	10	10	9	7	9	10	10
10. Sekss	9	6	9	4	10	10	7	9	9

x) Skaitļi iekavās atbilst kopējās dispersijas procentuālajai daļai, ko izskaidro katras valsts izlases desmit prognozētāji.

Šis dzimumu atšķirību trūkums ir pārsteidzošs un rada būtiskas problēmas.

Kopumā, kā liecina citi pētījumi, vispārējā apmierinātības sajūta attiecīgajā sociālajā un kultūras sistēmā, šajā gadījumā valsts sistēmā, maz atšķiras atkarībā no respondentu sociālajām iezīmēm: dispersija, ko izskaidro mūsu desmit prognozētāji, ir vidēji 12 % deviņās valstu izlasēs. No otras puses, mēs esam redzējuši, ka apmierinātības līmenis dažādās valstīs ievērojami atšķiras, un mazākām valstīm ir ievērojami augstāks apmierinātības līmenis nekā lielākām valstīm. Turklāt starp prognozētājiem, kuriem ir nozīme katrā valstī, reģions vidēji nāk uzreiz pēc ģimenes ienākumiem, pirms vecuma, politiskās orientācijas utt.

Tas ir tā, it kā apmierinātības uztvere būtu plaši izplatīts (un, iespējams, stabils) kultūras fakts sociāli kulturālā sistēmā vai, precīzāk, rezultāts noteiktai saikne starp uztvertajām situācijām un iecerētajiem centieniem. Cilvēki zina, piemēram, ka sievietes saņem mazāku atalgojumu nekā vīrieši, ka daudzās dzīves jomās viņas tiek sociāli diskriminētas. Tomēr abu dzimumu vispārējā apmierinātība joprojām ir praktiski niecīga, kamēr vērtības sistēmu izmaiņas un centienu līmeņa pieaugums, kas tiek lēsts kā sasniegams, sievietēm nenosaka insatisfaction sajūtu un pieprasījumu pēc dzīves efektiem, kas novedīs pie turpmākas apmierinātības sajūtas korekcijas utt.¹

Ja sievietes kopumā nav vairāk vai mazāk apsēstas nekā vīrieši, ir svarīgi norādīt, ka attiecībā uz "sabiedrības formu" jaunas sievietes un vīrieši ir ievērojami mazāk apmierināti nekā vecāki cilvēki.

86. tabulā parādītas nelielas vispārējās apmierinātības līmeņa atšķirības katrā valstī. Tomēr, kā redzams 87. tabulā, starp valstīm ir daudz lielākas atšķirības atkarībā no attiecīgās apmierinātības jomas. Dažas valstis ieņem augstu vietu gandrīz visās satisfaction jomās, savukārt citas ieņem salīdzinoši zemu vietu. Dāņi,

1 Skatīt Ronald INGLEHART: Vērtību prioritātes. subjektīvā apmierinātība un protesta potenciāls Rietumu sabiedrībās". Dokuments sagatavots Amerikas Politisko zinātņu asociācijas (American Political Science Association) 1975. gada sanāksmei Sanfrancisko. 1975. gada septembris.

piemēram, ir viens no top desmit karaļikatu stundu, bet frančuun jo īpaši itāļi gandrīz vienmēr aizņem vienu no apakšas trīs.

Salīdzinoši augsts vai zems apmierinātības līmenis katrā valstī šķiet nemainīgs vismaz laikposmā no 1973. līdz 1975. gadam, par kuru ir pieejami salīdzināmi dati (88. tabula).

Šo konstatējumu konsekvenceliecināpār to, ka mēs šeit runājam par dažādu valstu (un, iespējams, reģionālo) kultūru pamatīgām iezīmēm, taču joprojām trūkst datu, lai to pierādītu.¹

1 Par 1973. gadu sk. "Apmierinātība un neapmierinātība ar dzīves apstākļiem Eiropas Kopienas dalībvalstīs". Briselē, 1974. gada jūnijā

87. tabula

Apmierinātība un laime Eiropas Kopienas valstīs

(Dažādu valstu ranga diapazons atbilstoši to vidējam vērtējumam katrā valstī)¹

	Danmark	Beļģija	(Ziemeļīrija)	Nederland	Luksemburga	Īrija	Lielbritānija	Vācija	Francija	Italia
Apmierinātība ar										
Dzīve, ko mēs pavadām (11 grādi)	1	4	2	7	5	3	6	8	9	10
Dzīve, ko mēs pavadām (4 grādi)	1	2	3	4	7	5	6	8	9	10
dzīves līmenis	1	2	4	3	5	7	6	8	9	10
Laime (3 grādi)	1	2	6	3	4	9	5	8	7	10
Apmierinātība ar										
- kā izmantot atpūtu	1	5	2	4	7	3	6	8	9	10
- pieejamais laiks	3	4	5	2	6	1	7	9	8	10
- ienākumi	1	4	3	2	5	6	7	8	9	10
- attiecības ar cilvēkiem	3	5	2	10	6		4	7	8	9
- māja	3	4	1	6	5	1	7	8	9	10
- vieta, kur dzīvojat	2	4	3	5	5	6	6	9	9	8
sabiedrības forma	5	3	9	6	1	6	7	2	8	10
- demokrātijas darbība,	5	3	9	4	2	6	8	1	7	10

¹ Ja vien nav norādīts citādi, visi posteņi tika mērīti ar 11 grādu skalu diapazonā no 0 līdz 10.

88. tabula

Apmierinātība un laime Kopienas valstīs pēc dažādiem pasākumiem 1973. un 1975. gadā

(vidējais punktu skaits katrā valstī)¹

Apmierinātība ar dzīvi				Laime			
1973. gada septembris (4 grādu skala)		1975. gada maijs (4 grādu skala)		1975. gada maijs (11 grādu skala)		1975. gada maijs (3 grādu skala)	
Danmark	3,5	Danmark	3,5	Danmark	8,3	Danmark	2,4
Īrija	3,4	Beļģija	3,3	Īrija	8,2	Beļģija	2,3
Beļģija	3,3	Nederland	3,3	Beļģija	7,8	Nederland	2,2
Nederland	3,3	Īrija	3,2	Luksemburga	7,7	Luksemburga	2
Luksemburga	3,3	Lielbritānija	3,2	Nederland	7,5	Īrija	1,9
Lielbritānija	3,2	Luksemburga	3	Lielbritānija	7,5	Lielbritānija	1,9
Vācija	3	Vācija	2,9	Vācija	7	Vācija	1,9
Francija	2,9	Francija	2,9	Francija	6,7	Francija	1,9
Italia	2,7	Italia	2,6	Italia	6,3	Italia	1,6

Tomēr Kopienas valstu apmierinātības līmenis ir nepārtraukts.

Rūpīga rezultātu pārbaude liecina, ka, iespējams, ir divi apmierinātības veidi, kas atšķiras ar zināmu neatkarību no viena uzotru. Konkrētā valstī cilvēkiem var būt tāds pats vai gandrīz tāds pats vispārējās apmierinātības līmenis kā citās Kopienas valstīs, bet viņi var nonākt atšķirīgā situācijā attiecībā uz diviem pastāvēšanas aspektiem: "sabiedrības forma" un "demokrātijas darbība". Piemēram, Ziemeļīrijas iedzīvotāju skaits parasti ir augsts lielākajā daļā apmierinātības jomu, bet ļoti zems sabiedrībā un demokrātijā; Vāciešiem ir pretējs gadījums.

Apmierinātība ar šīm divām jomām ne tikai atšķiras neatkarīgi no citiem pastāvēšanas aspektiem, bet arī parāda interesantu attīstību laika gaitā, kas kontrastē ar globālāku apmierinātības formu stabilitāti.

89. tabulā ir parādīti apmierinātības rādītāji dažādās valstīs attiecībā uz "sabiedrības formu". Šķiet, ka lielākajā daļā valstu no 1973. līdz 1975. gadam sabiedrība šajā jomā ir sākusi samazināties. Šķiet, ka Vācija ir pārsteidzošs exception, pārejot no piektās uz pirmo vietu; šis pieaugums navsaistīts ar vāciešu apmierinātības līmeņa pieaugumu, bet gan ar strauju samazinājumu citās valstīs.

¹ 4 grādu skalā: 4 = "ļoti apmierināts" un 1 = "nepavisam nav apmierināts"; 11 grādu skalā 10 = "ļoti apmierināts" un 0 = "Nepavisam nav apmierināts"; Jautājumā par laimi izvēle bija starp "Patiesi laimīgs" (3), "Pietiekami laimīgs" (2), "Ne pārāk laimīgs" (1).

89. tabula

Apmierinātība ar "sabiedrības formu, kurā viens dzīvo" 1973. un 1975. gadā¹

	1973		1975	
	4 grādu skala	Līdzvērtība virs 11 grādiem		11 grādu skala
Beļģija/Belgiē	2,91	6,99	Luksemburga	6,58
Luksemburga	2,88	6,92	Vācija	6,41
Īrija	2,78	6,68	Beļģija/Belgiē	6,38
Danmark	2,68	6,44	Īrija	6,02
Vācija	2,61	6,27	Danmark	5,88
Nederland	2,56	6,15	Nederland	5,95
Lielbritānija	2,48	5,96	Lielbritānija	5,14
Francija	2,33	5,6	Francija	4,72
Italia	2,13	5,12	Italia	3,31

1 Šī tabula ir indikatīva, nav skaidrs, vai atbildes, kas sniegtas 4 grādu skalā, pat aritmētiski konvertētas, ir stingri salīdzināmas ar atbildēm, kas sniegtas 11 grādu skalā.

Secinājumi

Visbeidzot, attieksme un centieni, ko mēs konstatējam un novērtējam šajā pirmajā lielajā pētījumā par sievietēm un vīriešiem Eiropā, galvenokārt pauž centienus attiecībā uz globālo sabiedrību un attieksmi pret sociālajām pārmaiņām. Pamatā esošā spriedze starp dzimumiem ir mazāka nekā starp paaudzēm, mazāk starp "feministiem" un "antifeministiem" nekā starp pārmaiņu aktivistiem (apmēram trešdaļa sabiedrības), kas, iespējams, ir pastiprināti ar tiem, kurus mēs saucām par mērenajiem (nedaudz mazāk par 20 % sabiedrības), no vienas puses, un mazākumu pārmaiņu pretinieku (arī 20 %), no otras puses, pārējā sabiedrības daļa dala divus pret vienu starp pielāgotiem un vienaldzīgiem.

Sieviešu stāvokļa uzlabošana un pārmaiņas sabiedrībā: šis, iespējams, ir tās pašas debates un tā pati cīņa.

Piezīmes

(Pjērs Dieumegards)

Dokumenta oriģināls ir pieejams Eiropbarometra tīmekļa vietnē (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/63>) trijās valodās – angļu, franču un vācu valodā. Franču valodas versija (<https://webgate.ec.europa.eu/ebsm/api/public/deliverable/download?doc=true&deliverableId=51062>) bija par pamatu, bet grūti lasāmām daļām bija noderīgas angļu un vācu valodas versijas.

Oriģinālajā franču valodas versijā valstu nosaukumi bija valsts valodā, bet Beļģijas gadījumā – franču un holandiešu valodā. Tas ir saglabāts šim dokumentam, lai gan ir iespējams, ka, izmantojot mašīntulkjumus, radīsies tulkošanas problēmas.

Tehnoloģiju attīstība: tas bija rakstāmmašīnu un trafaretu laiks

Aplūkojot sākotnējo dokumentu, mēs redzam Eiropbarometra ziņojumu attīstību pēdējo 50 gadu laikā. Tajā laikā rakstāmmašīna tika izmantota, lai caurdurtu trafaretus: Tas bija garš, un bija grūti izlabot drukas kļūdas. Tad ar roneoter mašīnu tinte varētu iziet caur trafaretu caurumiem, lai dotos uz papīra lapu. Rezultāts bija teksts tikai melnā krāsā uz balta fona. Mēs nevarējām izveidot grafikus. Lai gandrīz 40 gadus vēlāk pdf dokuments būtu pieejams Eiropbarometra tīmekļa vietnē, drukātais dokuments bija jāieskenē, lai iegūtu pdf dokumentā apkopotos attēlus.

Visbeidzot, šis skenētais dokuments tika nodots automātiskai rakstzīmju atpazīšanas programmatūrai (PDF-Xchange Editor un Tesseract). Rezultāts ietvēra dažādas kļūdas, jo uz papīra bija slikti drukāti burti un mazi traipi. Lielākā daļa kļūdu ir izlabotas šā dokumenta formatēšanā, taču ir iespējams/iespējams, ka joprojām ir palikušas dažas kļūdas.

1975. gadā rakstāmmašīnai bija tikai viens burtveidols: nebija iespējams treknrakstā vai slīprakstā, un tie visi bija vienāda lieluma.¹ Lai izceltu dažus vārdus nosaukumos, paraža bija kapitalizēt rakstzīmes. Bet mašīntulkošanas sistēmas mēdz nepareizi tulkot vārdus lielajos gadījumos, tāpēc šajā dokumentā nosaukumi bieži vien ir mazi, atšķirībā no oriģinālā dokumenta.

Redakcionālā stila izmaiņas: Tas bija laiks, kad redaktori domāja (un parādīja savas domas)

Pirmajā zemsivītras piezīmē ir skaidri norādīti ziņojuma autori. Galvenais autors ir Jacques-René Rabier, un dažas daļas ir uzrakstījuši speciālisti (Hélène Riffault, Margaret un Ronald Inglehart). Mēs zinām, kas ko izdarīja un ko var vainot, ja esam neapmierināti ar ziņojumu. Ir norādīts, ka šis ziņojums “nekādā veidā neuzņemas Eiropas Komisijas atbildību”: tas nav starptautisks līgums, kura dažādas valdības ir izsvērušas katru vārdu un katru komatu, tas ir izpētes ziņojums.

Piecdesmit gadus vēlāk situācija ir ļoti atšķirīga. Eiropbarometrs joprojām publicē ziņojumus par tiem pašiem tematiem, piemēram, 2024. gada decembrī tika publicēts Eiropbarometra ziņojums par dzimumu stereotipiem (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2974> tikai angļu valodā; par brīvprātīgu tulkošanu citās valodās sk. https://europokune.eu/Article_35/2024sp545stergen). Pat pirms ievada no otrās lappuses (vāka aizmugurē) ir arī teikts, ka dokuments neatspoguļo Eiropas Komisijas viedokli un ka interpretācijas un viedokļi ir tikai autoru viedokļi.

Bet kas ir šā 2024. gada decembra ziņojuma autori? Tekstā tas nav atzīmēts. Aplūkojot dokumenta rekvizītus, tas lasa dokumenta autora rindā: Tiesiskuma un patērētāju ģenerāldirektorāts. Cilvēka vārda nav.

1975. gada ziņojumā ir idejas, viedokļi, hipotēzes, ko dažkārt apstiprina statistika, bet kas dažkārt ir nepareizi priekšstati vai stereotipi, kurus atspēko statistika.

Piemērs (no I-1. punkta) ir iespējamā vairākuma reliģija dažādās valstīs¹⁰

Loģiski var secināt, ka valstīs, kurās problēma tiek uzskatīta par neatrisinātu, tā tiek uzskatīta par īpaši svarīgu. Tās visas ir katoļu tradīciju valstis.

1 Ball rakstāmmašīnas pastāvēja jau 1975. gadā, un rakstzīmju veidu var mainīt, mainot bumbi, bet tas prasīja vairākas sekundes manipulācijas.

Tomēr jāatzīmē, ka, lai gan Beļģija ir valsts ar katoļu tradīcijām, tā ierindoja vairāk to valstu pusē, kurās problēma netiek uzskatīta par ļoti svarīgu, un tās stāvoklis ir tuvs Kopienas vidējam rādītājam.

Pat ja ir zems vītras piezīme, kas norāda, ka nav cēloņsakarības, joprojām tiek apgalvots, ka ir valstis, kas tiek uzskatītas par "katoļticīgām". Pašlaik šāda veida runa tiktu uzskatīta par nepiemērotu. No vienas puses, tas nav tikai katoļu valstī, no otras puses, to var uzskatīt par stigmatizējošu grupu, pamatojoties uz iespējamo reliģiju, un ne vienmēr valstis, kurās problēma tiek uzskatīta par neatrisinātu, ir tās, kurās problēma ir visnopietnākā.

Nedaudz tālāk, attiecībā uz izmaiņu ātrumu 18 lpp.) mēs varam lasīt:

3° Itālijā 30 % vīriešu un sieviešu piekrīt, ka lietas notiek pārāk ātri biežāk nekā citur, bet tas, protams, ir gados vecākie un mazāk izglītotie, kas, visticamāk, to teiks.

"Protams" var interpretēt kā zīmi nicinājumu pret vecākiem un mazāk izglītotiem, kas nav piemērots teikt divdesmit pirmajā gadsimtā.

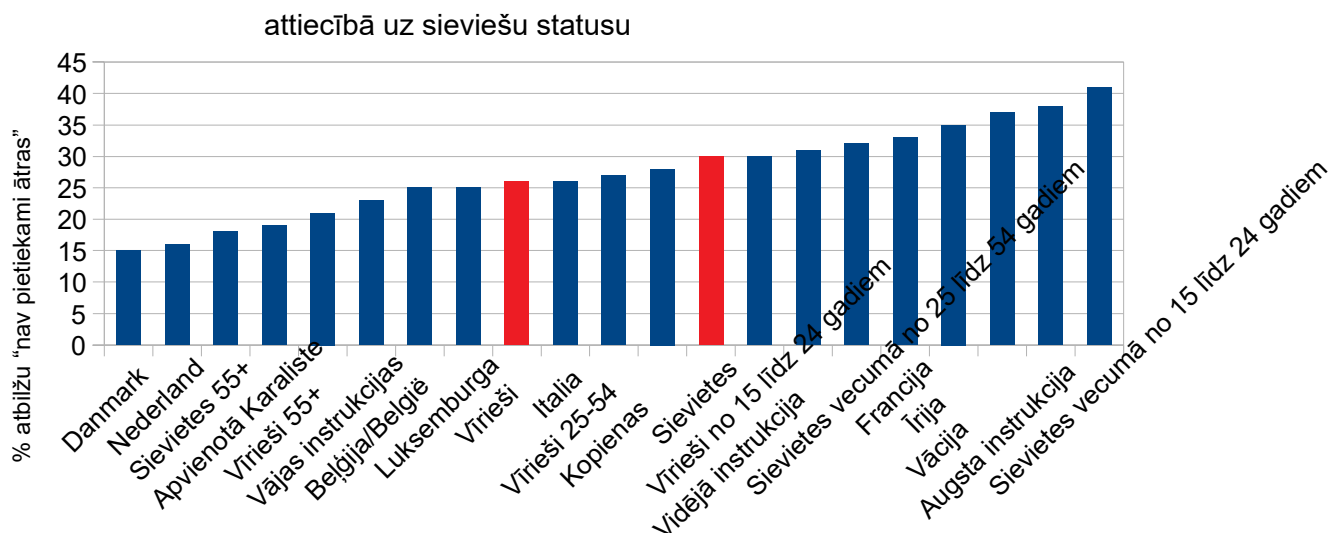
2024. gada ziņojumā tas tā nav. Teksts ir ļoti gluds, un tajā nav citu apstiprinātu viedokļu kā vien tas, ka Eiropas Savienības iedzīvotāji atbalsta Eiropas Komisijas politiku.

Par laimi, 2024. gada ziņojumā ir diagrammas un kartes, kas stimulē lasītāju iztēli un domas.

Daži grafiki, kas ļauj vizualizēt 1975. gada datus

Pārmaiņu ātrums

Lietas nemainās pietiekami ātri.

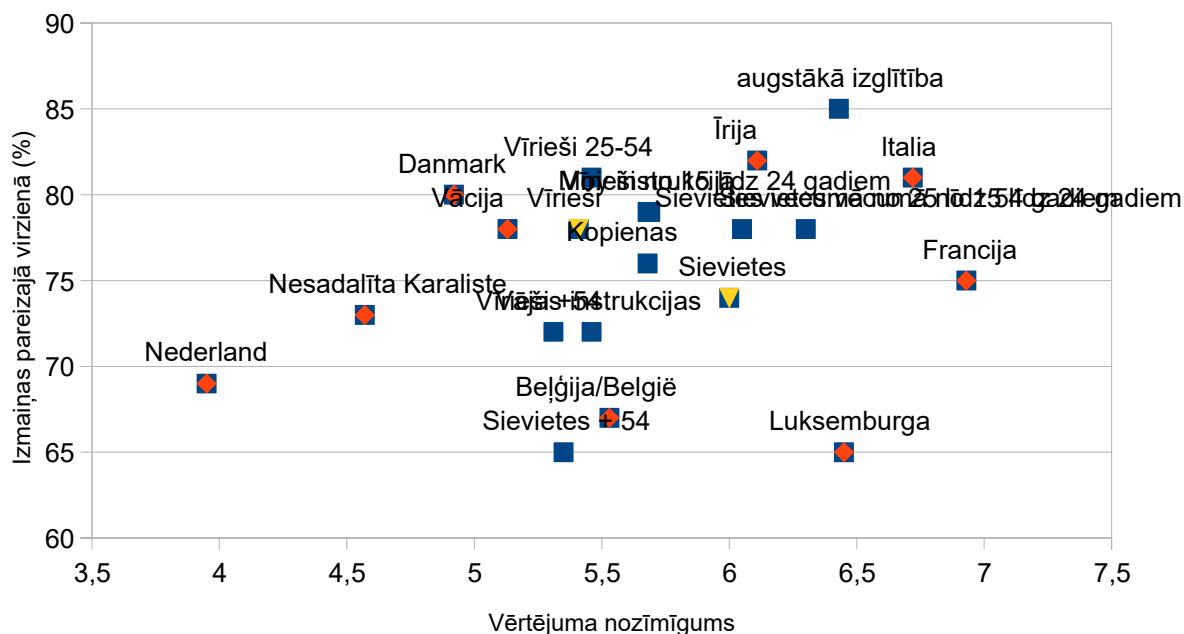
Var redzēt, ka vidēji vīriešu un sieviešu viedokļi nav ļoti atšķirīgi: tikai četri procentpunkti. No otras puses, viedokļi starp valstīm ir ļoti atšķirīgi: 15 % cilvēku Dānijā uzskata, ka pārmaiņas ir pārāk lēnas, bet 37 % cilvēku Vācijā — vairāk nekā divas reizes lēnākas.

Pārmaiņu nozīme un nozīme

1. tabulā (9. lpp.) ir norādīti sieviešu statusa problēmas svarīguma vērtējumi (10 — ļoti svarīgi, 0 — nulles svarīgi).

Atbilžu procentuālā daļa uz jautājumu ir norādīta 4. tabulā. Vai tas maina pareizo vai nepareizo ceļu?

Var izveidot diagrammu, kurā parādīta dažādu grupu (valsts, dzimums, vecums, iegūtais izglītības līmenis) reakcija.

Punkti, kas pārstāv valstis, ir sarkanā krāsā, tie, kas pārstāv sociālās grupas, ir zilā krāsā, izņemot divas grupas "Vīrieši" un "Sievietes", kurām zilā kvadrātā ir dzeltens trīsstūris.

Var redzēt, ka starp vīriešiem un sievietēm nav lielas viedokļu atšķirības.

Sievietes piešķir nedaudz lielāku nozīmi jautājumam par sieviešu statusu, bet mazāk uzskata, ka pārmaiņas ir pareizajā virzienā.

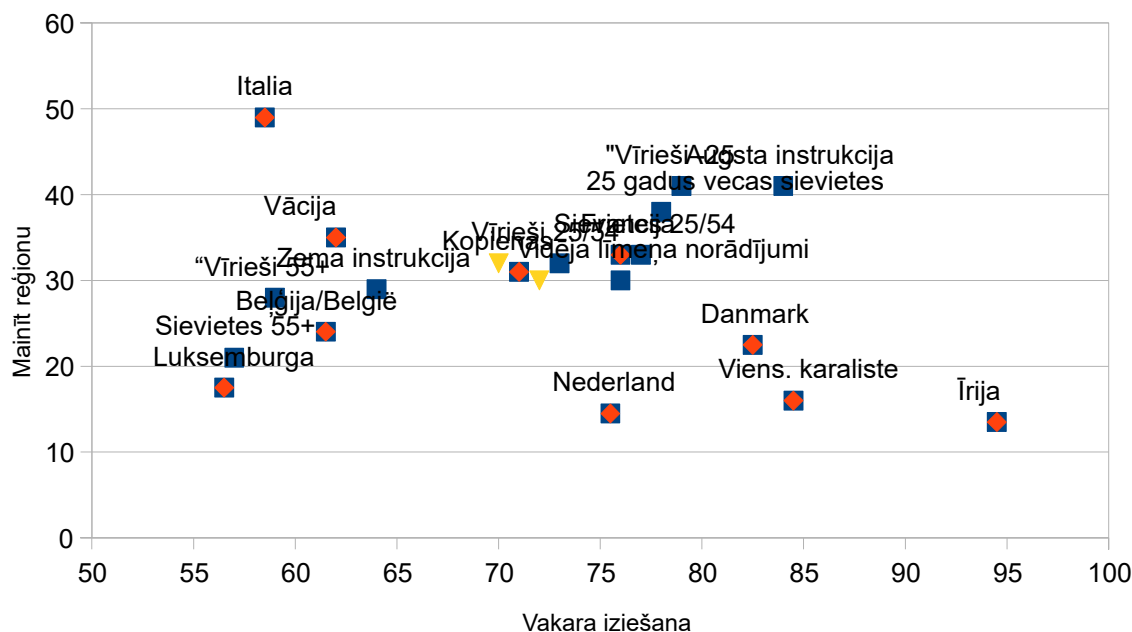
Cilvēki ar augstu izglītības līmeni piešķir šai problēmai lielu nozīmi un uzskata, ka pārmaiņas notiek pareizajā virzienā.

Un valstu viedokļi ir ļoti dažādi: no 4 līdz 7 — nozīmīguma vērtējumam un no 65 līdz gandrīz 80 — atzinumam par pārmaiņu ātrumu.

Konkrētās situācijās arī valstu viedokļi ir ļoti izkliedēti.

25. tabulā (47. 45lpp.) ir sniegti rezultāti jautājumiem "Vai uzskatāt, ka tas ir normāli ...? Šī vai šī īpašā situācija, piemēram, "ka sieviete iziet bez vīra vakarā, lai piedalītos sanāksmē" un "ka sieviete mudina savu vīru mainīt darbu, jo viņai tiek piedāvāta labāka situācija citā reģionā, nevis tajā, kurā viņi dzīvo".

Var izveidot grafiku, kurā parādītas pozitīvās atbildes uz šiem diviem jautājumiem.

Vīriešu un sieviešu atbildes (dzeltenie trīsstūri) ir ļoti līdzīgas. Tāpat kā iepriekšējā diagrammā, var redzēt, ka personas ar augstu izglītības līmeni stingri reaģē "jā" uz abiem priekšlikumiem, savukārt sievietes, kas vecākas par 55 gadiem, biežāk reaģē negatīvi.

Un dažādām valstīm (sarkanā krāsā) joprojām ir ļoti atšķirīgi nacionālie viedokļi. Piecdesmit gadus vēlāk, 2025. gada Eiropas barometra aptaujās, mēs redzam to pašu: viedokļi vairāk ir atkarīgi no valsts, kurā cilvēks dzīvo, nevis no dzimuma, vecuma vai sociālajām grupām (parasti). Citiem vārdiem sakot, ES līmenī nav sabiedriskās domas: ir tikai nacionālie viedokļi, jo dažādas tautas nesazinās savā starpā. Lai virzītos uz labāku Eiropas integrāciju, cilvēkiem jāspēj sazināties savā starpā, apmainīties ar informāciju un viedokļiem ar saviem kaimiņiem. Debatēs ir vajadzīga kopīga valoda. Mums vajag Esperanto.

Nobeigumā mums jāpateicas Jacques-René Rabier un citiem šī ziņojuma autoriem par to, ka viņi ir uzrakstījuši ziņojumu interesantā veidā ar dažkārt apšaubāmiem viedokļiem, bet izklāstījuši metodes, kas izmantotas, lai mēģinātu pārbaudīt izklāstītās hipotēzes.

Pielikumi

I. Apsekojumu institūtu nosaukumi un interviju datumi

Beļģija/Belgiē	DIMARSO (INRA grupa)	1975. gada 9.– 20. maijs
Luksemburga	"	15 - 27 " "
Danmark	GALLUP MARKEDSANALYSE	3 – 11 " "
Vācija	EMNID-INSTITUT	12 – 13 " "
Francija	Publiska atzinuma (ZVFI) FRENCH INSTITUTE"	12 - 20 ""
Īrija	IRISH Marketing SURVEYS Sistēmas Prasības	1 - 16 ""
Itālija	ISTITUTO PER LE RICERCHE STATISTICHE E L'ANALISI DELL'OPINIONE PUBBLICA (DOXA) Sistēmas Prasības	9 – 23 " "
Nīderlande	NEDERLANDS INSTITUUT VOOR DE PUBLIEKE OPINIE (NIPO) Sistēmas Prasības	20 " - "
Apvienotā Karaliste	GALLUP POLL	9 - 20 ""

II. Tehniskas piezīmes

1. Nozarei tiek atgādināts, ka izlases veida apsekojumos jāņem vērā zināma izlases kļūdas robeža. Ja izlasē ir 1000 respondentu, procentuālās atšķirības, kas ir mazākas par 5 %, parasti nebūtu jāuzskata par statistiski nozīmīgām.

2. Visās tabulās rindā vai slejā "Eiropas Kopiena" norādīts vidējais rādītājs par visām nodarbinātajām personām deviņās valstīs, kas svērts vidēji atbilstīgi iedzīvotāju skaitam vecumā no 15 gadiem katrā valstī:

	Tūkstošiem	%
Beļģija/Belgiē	7492	3.91
Danmark	3804	1.99
Vācija	47052	24.55
Francija	38420	20.05
Īrija	2031	1.06
Itālija	40601	21.19
Luksemburga	262	0.14
Nīderlande	9554	4.98
Apvienotā Karaliste	42412	22.13
	191628	100.00

3. Visi dati, kas attiecas uz šo aptauju, tiek deponēti "Beļģijas sociālo zinātņu arhīvā" (Van Evenstraat 2A, B-3000 Lēvena). Tie ir pieejami Eiropas Politiskās pētniecības konsorcijs (Essex), Inter-Uni vers ity Consortiumfor Political Research (Michigan) dalīborganizācijām un pētniekiem, kas interesējas par pētniecību.